

วารสาร

สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2565) Vol.13 No.1 (January - June 2022)

ISSN 2228 - 8376

บทความวิจัย

การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

พิชญารณ์ เพิ่มพูล

การบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

สุญาดา เสงชัยโย

การพัฒนาการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด

ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์

คุณค่าทางจริยธรรมและการดำรงอยู่ของสัญญาณกลองงั้นบนวิถีชุมชนอีสาน :

กรณีศึกษาตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

พรหมพิสิฐ พันธุ์จันทร์

บทความวิชาการ

การปฏิรูประบบบริหารจัดการของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

ณัฐพงษ์ จตุรชาติสุคนธ์

ปรัชญาสถาบันวิจัยญาณสังวร

วิทยา สัพพกิจจานวพัฒน์ฐานา

การวิจัยเป็นรากฐานแห่งการพัฒนาทุกชนิด

The research is the best bases for every
type of works development.

วารสาร

สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2565) Vol.13 No.1 (January – June 2022)

เจ้าของ สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

เลขที่ 248 หมู่ที่ 1 บ้านวัดสุวรรณ ถนนศาลายา-นครชัยศรี ตำบลศาลายา

อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทร 0-2444-6000 ต่อ 1125-1127

โทรสาร 0-2444-6076

- วัตถุประสงค์
1. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทความวิชาการทางพระพุทธศาสนาสู่สาธารณชน
  2. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยและความเจริญก้าวหน้าในการวิจัยทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งการประกันคุณภาพการศึกษา
  3. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลงานการวิจัยทางพระพุทธศาสนาสู่ระดับสากล

ที่ปรึกษา

พระราชปฎิภาณโกศล, ผศ.ดร.

อธิการบดี

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระมหามหาวินทร์ ปุริสสุตโต, ผศ.ดร.

บรรณาธิการ

พระมหาฉัตรชัย สุธตตชโย, ผศ.ดร.

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.วสันต์ ฉายรัศมีกุล

นางนุชวลี กิจคำ

กองบรรณาธิการ

พระมหาบุญนา จานวิโร, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาวิโรจน์ คุตตวิโร, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ เบญจศิริ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ดร.วีรชัย คำธ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ดร.ธเนศ เกษศิลป์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ฝ่ายจัดทำ

1. นางสาวสุลัดดา กงภูเวศ
2. นางสาววนิชญา ชัยยา
3. นายบุญนาท หินไชยศรี
4. นางสาวรุ่งทิพย์ มณเฑียร
5. นายสุทธธีรภัฏ กัลยา

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม)

การเผยแพร่ มอบให้ห้องสมุดสถาบันการศึกษาและหน่วยงานของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ รวมทั้งคณะรัฐมนตรีและฝ่ายรัฐสภาด้วย

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์บางกอกบล็อก เลขที่ 253,255,255/10-11 แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ

จำนวนที่พิมพ์ จำนวน 200 เล่ม

สถานที่ติดต่อ สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
เลขที่ 248 หมู่ที่ 1 บ้านวัดสุวรรณ ถนนศาลายา-นครชัยศรี ตำบลศาลายา
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทร 0-2444-6000 ต่อ 1125-1127
โทรสาร 0-2444-6076

---

* ผลงานวิจัยหรือบทความวิชาการที่ปรากฏในวารสารนี้ เป็นความรับผิดชอบของผู้เรียบเรียง
ซึ่งสถาบันวิจัยญาณสังวรไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

* การนำผลงานวิจัยหรือบทความวิชาการในวารสารนี้ไปเผยแพร่ สามารถ Down load ได้ที่
เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย www.mbu.ac.th พร้อมระบุว่าได้รับความเอื้อเฟื้อจากสถาบันวิจัยญาณสังวร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2565) Vol.13 No. (January – June 2022)

ISSN 2228 - 8376

บทบรรณาธิการ (Editor note)

วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University) วารสารฉบับนี้จัดพิมพ์ขึ้นเป็นปีที่ 13 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน 2565 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทความวิชาการทางพระพุทธศาสนาสู่สาธารณชน ใช้เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็น เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย และความเจริญก้าวหน้าในการวิจัยทางพระพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลงานการวิจัยทางพระพุทธศาสนาสู่ระดับสากล โดยใช้เป็นแหล่งรวบรวมและเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งแต่ละผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสารเป็นผลงานที่มีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยวารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เปิดรับผลงานวิจัย บทความของอาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามเกณฑ์วารสารระดับชาติ

ดังนั้นวารสารสถาบันวิจัยญาณสังวรจึงเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่ผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลวิชาการทางพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี

กองบรรณาธิการวารสารสถาบันวิจัยญาณสังวรหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกท่านจะได้รับความรู้ด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนาอย่างเต็มที่ จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมไทยต่อไป

พระมหาฉัตรชัย สุนตตชโย, ผศ.ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
บทบรรณาธิการ	
บทความวิจัย	
การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นนครสวรรค์ เขต 2 พิชญารณณ์ เพิ่มพูล	1
การบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล สุญาดา เฮงชัยโย	14
การพัฒนาการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด ณัฐพัชร วรพงศ์พัชร	26
คุณค่าทางจริยธรรมและการดำรงอยู่ของสัญญาณกลองงันบนวิถีชุมชนอีสาน : กรณีศึกษาตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร พรหมพิสิฐ พันธจันทร์	35
องค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง ธันวา วาতিตพันธ์	47
การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จรุงกรณ์ กลางบุรีรัมย์	59
การสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา วรารณณ์ ศรีอยู่ชัย	71
บทความวิชาการ	
การปรับตัวในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อเตรียมพร้อมสู่ New Normal สำหรับผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งประเภทสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหิดล อภิสิทธิ์ คุณวรปัญญา	83

การปฏิรูประบบบริหารจัดการของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ดร.ณัฐพงษ์ จตุรชาติสุคนธ์	105
ภาวะผู้นำใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา (COVID-19) สุธาสินี แสงมุกดา	116

การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

INFORMATION TECHNOLOGY MANAGEMENT AFFECTING EFFECTIVENESS OF
SCHOOL ADMINISTRATION UNDER NAKHON SAWAN PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

พิชญาภรณ์ เพิ่มพูล¹, ทินกร พูลพัฒน์²
Pichayaporn Permpool¹, Tinagorn Poolput²
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1.ศึกษาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา 2.ศึกษาประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา 3.ศึกษาความสัมพันธ์ของการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา และ 4.สร้างสมการพยากรณ์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถทำนายประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 317 คน จากการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษาและวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม พบว่า แบบสอบถามมีดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) อยู่ที่ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า

---

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
Master's students, Department of Educational Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chaopraya University.

² อาจารย์ ภาควิชาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
Lecture, Department of Educational Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chaopraya University.

Corresponding author; Email: Apple.red9977@gmail.com

(Received: 29 July 2021; Revised: 1 February 2022; Accepted: 4 May 2022)

1.การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2.ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3.การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4.การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการบริหารจัดการ (X_1) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู (X_3) ด้านการเรียนการสอน (X_4) สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.76 + 0.46 (X_1) + 0.31 (X_3) + 0.16 (X_4)$$

คำสำคัญ: 1. การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ 2. ประสิทธิภาพ 3. การบริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of thesis were to 1.study Information Technology Management. 2.study Effectiveness level of the school Administration. 3.study relationship between Information Technology Management and Effectiveness of school administration and 4.create predictions from Information Technology Management affecting effectiveness of school administration. The sample consisted of 317 school administrators and teachers. The sample size was calculated using Krejcie and Morgan's table and Stratified sampling method was used according to the size of the educational and using a simple random method. The research instrument was questionnaire. Index of Item – Objective Congruence (IOC) between 0.60 – 1.00. and Reliability was 0.92. The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis. The results was found that:

1. The overall of Information Technology Management was high level. 2. The overall of effectiveness level of school administration was high level. 3. Information Technology Management and effectiveness of school administration was a moderate positive relationship significantly at the level of 0.01 and 4. Information Technology Management of management (X_1), teacher professional development (X_3), teaching and learning (X_4), together predict effectiveness of school administration with statistical significance at 0.01 level. The Predictive Equation could be constructed in Unstandardized Score as follows:

$$\hat{Y} = 1.76 + 0.46 (X_1) + 0.31 (X_3) + 0.16 (X_4)$$

Keywords: 1. Information Technology Management 2. Effectiveness 3. The school Administration

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนามนุษย์ให้เต็มศักยภาพและมีคุณภาพได้นั้นการศึกษามีบทบาทสำคัญ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต (สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) จากแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานเศรษฐกิจการคลังปี พ.ศ. 2560 – 2564 ฉบับปรับปรุง (ครั้งที่ 1) ได้กำหนดกรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศไทย ให้มีความสำคัญกับบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศในฐานะเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2555) สถานศึกษาควรมุ่งพัฒนาระบบงานคอมพิวเตอร์ระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรทุกระดับที่เกี่ยวข้อง ให้มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลอย่างง่าย รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้สถานศึกษามีประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน (ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน) มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

จากผลการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ที่ผ่านมามีพบว่า คุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย สถานศึกษามีการแสวงหาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการและใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน แต่ก็ยังไม่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2, 2562) จะเห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) คะแนนเฉลี่ยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 พบว่า คะแนนเฉลี่ยดังนี้ วิชาภาษาไทย ร้อยละ 55.35 วิชาคณิตศาสตร์ร้อยละ 34.62 วิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 38.74 และวิชาภาษาอังกฤษ ร้อยละ 34.60 โดยรวมเฉลี่ย ร้อยละ 40.83 (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์, 2562) ในการจัดการศึกษาที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมสูงขึ้นจากปีการศึกษา 2561 ร้อยละ 3.34 ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายและยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของระดับประเทศ จึงเป็นปัญหาที่สถานศึกษาจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้พัฒนาขึ้นได้ มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาอย่างจริงจัง

จากปัญหาดังกล่าว จึงเห็นได้ว่า การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน สถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อที่จะให้การศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา ในยุคปัจจุบันให้สามารถใช้เป็นแนวทางแก่สถานศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ที่เกิดจากความสัมพันธ์ของการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบระดับการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และฐานข้อมูลทางเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. ได้ทราบระดับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เพื่อการประยุกต์ใช้ในด้านการศึกษาและการบริหารงานสถานศึกษา
3. ได้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เพื่อให้มีการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่แท้จริงที่บูรณาการผสมผสานคงสภาพขององค์การ ให้เกิดความพึงพอใจและผลสำเร็จของการทำงานให้องค์การหรือหน่วยงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด
4. ได้สมการพยากรณ์ที่เกิดจากการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เพื่อทำนายประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 2 จำนวน 317 คน จากการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) อ้างถึงใน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเทียบสัดส่วนจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน แล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ใช้สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ที่ใช้สอบถามเกี่ยวกับการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ที่ใช้สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ซึ่งคุณภาพของเครื่องมือ พบว่า แบบสอบถามทั้ง 67 ข้อ มีดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ(Reliability) อยู่ที่ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อเลือกตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด

5. ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 พบว่า การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการบริหารจัดการ สำหรับผลการศึกษาในแต่ละด้านสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการวิเคราะห์ข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้รับจัดทำปฏิทินการปฏิบัติการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการพัฒนากระบวนการเข้าถึงข้อมูลอย่างง่าย รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดโครงสร้างพื้นฐานในการติดต่อสื่อสารของบุคคล โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยให้การสื่อสารระหว่างบุคคล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการบริหารจัดการเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ช่วย และซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในโรงเรียนอย่างถูกต้อง

ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาครูในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งถึง

ด้านการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารจัดการให้ครูและนักเรียนได้ใช้และได้เข้าถึงสาระการเรียนรู้และข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัลที่มีคุณภาพสูง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านปรากฏว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน สำหรับผลการศึกษาในแต่ละด้านสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ด้านการมีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนา และร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมภารกิจ การนำแผนไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ด้านการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

การพัฒนาหลักสูตร และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน

ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดให้มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนางานและการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาจัดฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญทางวิชาชีพในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้กับครูและบุคลากร

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้มีความสวยงาม สะอาด สดใส ทันต่อยุคสมัย การเปลี่ยนแปลง

ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อ เทคโนโลยีที่หลากหลาย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการตรวจสอบและประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย

3. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 พบว่า ตัวแปรด้านการบริหารจัดการ (X_1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (X_2) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู (X_3) และด้านการเรียนการสอน (X_4) กับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	Y_{tot}
X_1	1.00				
X_2	0.38**	1.00			
X_3	0.51**	0.74**	1.00		
X_4	0.42**	0.43**	0.54**	1.00	
Y_{tot}	0.56**	0.28**	0.49**	0.20**	1.00

** $p < 0.01$

จากตาราง พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กับการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการบริหารจัดการ (X_1) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู (X_3) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (X_2) และด้านด้านการเรียนการสอน (X_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ r ที่ 0.56, 0.49, 0.28 และ 0.20 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ของ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553) สามารถแปลผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ได้ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ (X_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.56 มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.28 มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู (X_3) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.49 มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง และด้านด้านการเรียนการสอน (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.20 มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

4. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 4 เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ที่เกิดจากความสัมพันธ์ของการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

ตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์)	b	SE _b	β	t	p
ค่าคงที่ (Constant)	1.76			8.39**	0.00
ด้านการบริหารจัดการ (X_1)	0.46	0.05	0.45	8.56**	0.00
ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู (X_3)	0.31	0.05	0.36	6.34**	0.00
ด้านการเรียนการสอน (X_4)	0.16	0.05	0.18	3.43**	0.00
Constant (β) = 1.76 R = 0.62 R ² =0.39 Adjusted R square=0.36 F = 66.68					

** p < 0.01

พบว่า ตัวแปรการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการบริหารจัดการ (X_1) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู (X_3) ด้านการเรียนการสอน (X_4) ที่ร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.001) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร สามารถอธิบายการผันแปรของระดับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาได้ร้อยละ 39 ($R^2 = 0.39$) สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังต่อไปนี้

$$\hat{Y} = 1.76 + 0.46 (X_1) + 0.31 (X_3) + 0.16 (X_4)$$

เขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังต่อไปนี้

$$\hat{Z} = 0.45(Z_1) + 0.36(Z_3) + 0.18(Z_4)$$

6. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู และด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.37$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.01$)

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.45$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน ($\bar{X} = 3.97$)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 พบว่า ตัวแปรด้านการบริหารจัดการ (X_1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (X_2) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู (X_3) และด้านการเรียนการสอน (X_4) กับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 4 เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ที่เกิดจากความสัมพันธ์ของการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 พบว่า ตัวแปรการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการบริหารจัดการ (X_1) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู (X_3) ด้านการเรียนการสอน (X_4) ที่ร่วมกันทำนายประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.00$) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร สามารถอธิบายการผันแปรของระดับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาได้ร้อยละ 39 ($R^2 = 0.39$)

7. อภิปรายผลการวิจัย

1. การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการศึกษาในปัจจุบันเป็นยุคที่ให้ความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนการจัดการศึกษา จึงทำให้ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญต่อการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ (เชษฐพร ปิติพล, 2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร

สถานศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยี สยามบริหารธุรกิจธนบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของวิทยาลัยโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่องจึงทำให้ ประสิทธิภาพของของสถานศึกษาพัฒนาสูงขึ้นแม้ว่าจะไม่เป็นไปตามเป้าหมายก็ตาม ความสอดคล้อง กับงานวิจัยของ (อิศตยา ภีระบัน, 2561) ได้ศึกษาวิจัยในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน วิชาการกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

3. การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการจัดการเทคโนโลยี สารสนเทศการเรียนการสอนสนับสนุนการจัดการศึกษา และด้านการบริหารจัดการจึงส่งผลให้เกิด ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (คันสนีย์ พรหมพินิจ, 2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา กับประสิทธิภาพของโรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของ ผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา กับ ประสิทธิภาพของโรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ผลการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการบริหารจัดการ (X_1) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ครู (X_3) ด้านการเรียนการสอน (X_4) ที่ร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ที่เป็น เช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูได้รับการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนอย่าง ต่อเนื่องจึงทำให้ประสิทธิภาพพัฒนาพัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พัชรินทร์ พิริยศิลป์, 2559) ได้ศึกษาวิจัยในเรื่ององค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ สถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ:กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก. ผลการวิจัยพบว่า การพยากรณ์ ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ระหว่างตัวแปรองค์ประกอบการบริหารคุณภาพกับประสิทธิภาพ บริหารขั้นพื้นฐานคุณภาพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กตัวแปร

องค์ประกอบการบริหารคุณภาพที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ มี 5 ตัวแปรได้ร้อยละ 66.30 โดยปรากฏตัวทำนายที่เด่นชัดมากที่สุดคือ โดยปรากฏตัวทำนายที่เด่นชัดมากที่สุดคือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการตรวจสอบและติดตามการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สถานศึกษาได้มีการพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การแต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบในการดำเนินการฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจนอยู่ในระดับมาก แต่ยังไม่มากที่สุด

8.1.2 ควรมีการจัดกิจกรรมอบรมผู้บริหารสถานศึกษาในการถ่ายทอดและพัฒนาความรู้ความสามารถไปสู่ครูและบุคลากรในการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีคุณภาพ และให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ทัวถึง มีผลการวิจัยต่ำสุดในด้านการพัฒนาวิชาชีพ เช่น การจัดกิจกรรมอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน เป็นต้น)

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 สถานศึกษาควรมีการพัฒนาระบบการเข้าถึงข้อมูลอย่างง่าย รวดเร็ว บริหารจัดการเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ช่วย และซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในสถานศึกษาอย่างถูกต้อง ควรมีการตรวจสอบและประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เช่น การนำระบบสแกนนิ้วหรือสแกนมาตาในการเช็คชื่อเข้าเรียน การประเมินผลผู้เรียนโดยใช้ระบบ SchoolMIS เพื่อให้มีความสะดวกต่อการใช้งานมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

8.2.2 บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน โดยการนำสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด มีจัดฝึกอบรมการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้กับครูและบุคลากร เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศได้ดีมากขึ้น

8.2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมภารกิจ สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การมีส่วนร่วมในการวางแผน ขั้นตอนในการวางแผนการนำไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล เป็นต้น

8.2.4 สถานศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้มีความสวยงาม สะอาด สดใส ทันต่อยุคสมัยการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดการกระตุ้นผู้เรียนและผู้ปฏิบัติงานให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

8.3.2 ควรมีการศึกษาถึงสาเหตุของปัจจัยการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา เพื่อนำมาพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถพัฒนาประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาได้มากยิ่งขึ้น

8.3.3 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาทั้งปัจจัยทางตรงและทางอ้อมที่ทำให้สามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาได้มากที่สุด

8.3.4 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรด้านการพัฒนาวิชาชีพครูที่ส่งผลให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาดีขึ้น

9. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* ใน *แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ* (6 สิงหาคม พ.ศ. 2561). ประกาศ. ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 หน้า 1-4.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2555). *คู่มืออบรมปฏิบัติการบูรณาการใช้คอมพิวเตอร์พกพา (Tablet) เพื่อยกระดับการเรียนรู้การสอน หน่วยที่ภาพอนาคตการศึกษาไทย:สู่การศึกษาคอนวิวนตภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- เชษฐพร ปิติพล. (2559). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยี สยามบริหารธุรกิจนนทบุรี. (รายงานการวิจัย). นนทบุรี: วิทยาลัยเทคโนโลยี สยามบริหารธุรกิจนนทบุรี.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธิตยา ภิระบัน. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต). พะเยา,มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 9 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พัชรินทร์ พิริยศิลป์. (2559). องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- คันสนีย์ พรหมพินิจ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา,ชลบุรี
- สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. (2562). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2562 (รายงานผล). นครสวรรค์: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์. (2562). รายงานการจัดทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินขั้นพื้นฐาน (O-NET) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562. (รายงานผล). นครสวรรค์: กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์.

10. คำขอบคุณ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์และสนับสนุนอย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 และเขต 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือและให้คำแนะนำช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

การบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล
BRAND MANAGEMENT OF WORLD - CLASS STANDARD SCHOOL

สุญาดา เฮงชัยโย¹ , วรกาญจน์ สุดสดเขียว²
Suyada Hengchaiyo¹ , Vorakarn Suksodkitw²
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1.องค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล 2.ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ประชากรสำหรับการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 232 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ โรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 148 โรงเรียน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งประเภท ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา รวมจำนวน 296 คน โดยได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับคืนมา จำนวน 144 โรงเรียน รวม 288 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.30 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบสอบถามความคิดเห็น และแบบสอบถามเพื่อยืนยันองค์ประกอบ สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1.องค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล มี 6 องค์ประกอบ คือ 1.การบริหารคุณภาพ 2.มีวัฒนธรรมการยอมรับข้อเสนอของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3.การสื่อสาร 4.การรักษาความมั่นคง 5.การกำกับดูแลองค์กร และ 6.การพัฒนากลยุทธ์การบริหาร 2. ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

คำสำคัญ : 1. แบรนด์ 2. การบริหารแบรนด์ 3. โรงเรียนมาตรฐานสากล

---

¹ นักศึกษาปริญญาเอกปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
Doctor of Philosophy, Education Administration Graduate School of Silpakorn University

² รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
Associate Professor, Dr., Education Administration of Silpakorn University
Corresponding author; Email: suyada@kjin.ac.th

(Received: 25 October 2021; Revised: 25 July 2021; Accepted: 29 April 2022)

ABSTRACT

The purposes of this research were 1.to identify the factor of brand management of world-class standard schools and 2.to verify the factor of brand management of world-class standard schools. The research populations consisted of 232 schools of world-class standard schools The sample size was determined and based on Krejcie and Morgan's Sample Size Table. The sample obtained from stratified random sampling consisted of 148 secondary schools in Thailand. The 296 respondents included school directors and school heads of Assurance Quality. There were only 288 respondents sending back the questionnaires (97.30% of the sample). The research instruments were the semi-structured interview, the opinionnaire, and the questionnaire of verify the research findings. The statistics used to analyze the data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and Exploratory Factor Analysis and content analysis.

The findings of this research were as follows:

1.The factor of brand management of world-class standard schools were six factors namely: 1.Quality Management, 2.the recommendation recognition culture of stakeholder, 3. Communication, 4. Keep a promise 5. Mentoring in Organizations, and 6. Development Strategies Management.

2.The experts confirmed factors of brand management of world-class standard schools were verified to meet with accuracy standards, propriety standards, feasibility standards, and utility standards.

Keyword : 1. Brand 2. Brand management 3. World-class standard schools

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การบริหารแบรนด์โรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นประเด็นท้าทายสำหรับการบริหารแบรนด์สถานศึกษา ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 จากผลการพัฒนาการศึกษาของไทยในช่วงปี 2552 -2558 พบว่า ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรช่วงปี 2553-2574 มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในทุกช่วงวัย ซึ่งเป็นผลจากอัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลง ยกเว้นประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป (ผู้สูงวัย) ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประเทศเริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัย (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) พบว่าสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (สามัญศึกษาและอาชีวศึกษา) มีจำนวนเพิ่มขึ้น ส่วนสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาที่มีจำนวนลดลง สะท้อนให้เห็นว่าเด็กที่จะเข้าสู่ระบบการศึกษามีแนวโน้มลดลง แต่จำนวนสถานศึกษากลับมิได้ลดลงและ

มีแนวโน้มที่สถานศึกษาจะมีขนาดเล็กลงและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในระบบการศึกษาทั้งอาครสถานที่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องมีการทบทวนและบริหารจัดการใหม่ให้มีประสิทธิภาพและใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ทั้งนี้ การบริหารแบรนด์สถานศึกษามีความซับซ้อนจากการบริหารแบรนด์องค์กรต่างๆ ไป เนื่องจากโครงสร้างการบริหารมีความซับซ้อนและขาดความยืดหยุ่น การสร้างภาพลักษณ์และการวางตำแหน่งของโรงเรียนมีส่วนเพิ่มกลยุทธ์มากขึ้นในการทำตลาดแบบเจาะตลาด เพราะว่า “ทุกแง่มุมของวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กรเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ตลาด” การบริหารแบรนด์ของสถาบันการศึกษามีความสำคัญต่อผู้เรียน/ผู้ใช้บริการหรือลูกค้า นั้น มีลักษณะเฉพาะอันแตกต่างและน่าสนใจกว่าการบริหารแบรนด์สินค้าหรือบริการทั่วไป เนื่องจากสถาบันการศึกษาเป็นองค์กรที่มีได้แสวงหากำไร ลูกค้าของสถาบันการศึกษาจึงยากที่จะเปลี่ยนตราหือ (Brand Switching) ไปสู่ความเป็นคู่แข่งในสินค้า/บริการเดียวกันได้และการบริหารแบรนด์ของสถาบันการศึกษา จะเป็นการบริหารแบรนด์ที่สร้างความประทับใจตึงผูกติดแน่นหนากับผู้เรียนหรือลูกค้าไปตลอดชีวิต การสร้างความผูกพันต่อแบรนด์ (Brand Engagement) คุณภาพชื่อเสียงและคุณภาพของนักเรียน ส่งภาพสะท้อนให้กันโดยตรงอย่างไม่มีขอบเขตเวลา กล่าวคือเมื่อนักเรียนสำเร็จการศึกษาไปมีความก้าวหน้ามีชื่อเสียงในสังคม ชื่อเสียงของสถาบันการศึกษาก็จะปรากฏขึ้นตามแม้จะเป็นการเลือกใช้บริการกันมาในอดีตแล้วก็ตาม ซึ่งการนำแนวคิดการบริหารแบรนด์มาบริหารจัดการ ทำให้สถานศึกษาเข้าใจพฤติกรรมและความต้องการของ “ลูกค้า” ซึ่ง คือ นักเรียน ผู้ปกครองและ /หรือภาครัฐผู้สนับสนุนทรัพยากรมากขึ้น และหากองค์กรใดทำการตลาดได้ดี สามารถสร้างให้ลูกค้าเกิด ความผูกพัน (Engagement) หากสถานศึกษาสามารถนำแนวคิด “นักเรียนคือ ลูกค้า” มาใช้อย่างเหมาะสม จะเป็นโอกาสในการสร้างประโยชน์แก่สถานศึกษาและผู้เรียนในระยะยาวได้อย่างดี (ชัยพร วิเศษมงคล, 2562)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นนวัตกรรมการจัดการศึกษาที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการพัฒนายกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล ซึ่งเป็นการเพิ่มการผลิตและพัฒนาคนให้ตรงตามความต้องการของการพัฒนาประเทศรองรับการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีทางการศึกษา รวมทั้งเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันให้มีความยั่งยืนและมีความสามารถทางการแข่งขันในระยะยาวต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อทราบองค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล
- 2.2 เพื่อทราบผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 สามารถนำการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ไปกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล

3.2 สามารถนำตัวแปรเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ไปพัฒนาเป็นรูปแบบการบริหารแบรนด์โรงเรียนที่มีการแข่งขันสูงหรือยอดเยี่ยม

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัยตามระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย โดยเริ่มต้นจากการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาตัวแปรการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล จากเอกสาร ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบรนด์ และสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 2. สร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย โดยนำตัวแปรการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล มาพัฒนาเป็นเครื่องมือการวิจัยในลักษณะแบบสอบถามความคิดเห็น และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการนำเครื่องมือการวิจัยที่จัดทำขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบโดยพิจารณาคุณค่าดัชนีความสอดคล้องที่เรียกว่า IOC จากนั้นตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยทั้งฉบับด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดียว ของการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 15 โรงเรียน มีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็นด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค ซึ่งผลการทดลองใช้พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.98 3. เก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 148 โรงเรียน มีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 296 คน โดยได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ กลับคืนมาจำนวน 144 โรงเรียน รวม 288 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.30 จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และ 4. ยืนยันผลการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อยืนยันผลการวิจัยโดยการพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย ผู้วิจัยรวบรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นจัดทำรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ นำเสนอ

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการเสนอแนะ จัดพิมพ์รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติให้เป็น ส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

5. ผลการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยใช้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ด้วยวิธีการสกัดปัจจัย แบบการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis: PCA) และหมุนแกน องค์ประกอบแบบตั้งฉาก (Orthogonal rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax) โดยมีข้อตกลง เบื้องต้น คือ 1.ค่าไอเกน (Eigen Values) ที่มากกว่า 1 ขึ้นไป 2.พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรแต่ละตัวขององค์ประกอบนั้นมีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป 3.พิจารณา องค์ประกอบที่มีตัวแปรอธิบาย 3 ตัวแปรขึ้นไปตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser, 1960) เมื่อพิจารณาตาม ข้อตกลงเบื้องต้น ได้จำนวนองค์ประกอบและค่าความแปรปรวนของตัวแปร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละสะสมของความ แปรปรวนขององค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

องค์ประกอบ (Component)	Initial Eigenvalues		Rotation Sums of Squared Loadings			
	ค่าความ แปรปรวนของ ตัวแปร (Eigenvalues)	ร้อยละ ของความ แปรปรวน ของตัว แปร	ค่าความ แปรปรวนของ ตัวแปร (Eigenvalues)	ค่าความ แปรปรวนของ ตัวแปร (Eigenvalues)	ร้อยละ ของความ แปรปรวน ของตัว แปร	ค่าร้อยละสะสม ของความ แปรปรวนของ ตัวแปร Cumulative%
		% of Variance			% of Variance	
1*	78.61	53.84	53.84	25.43	17.42	17.42
2*	7.91	5.41	59.26	24.26	16.61	34.03
3*	6.50	4.45	63.71	14.92	10.21	44.25
4*	5.48	3.75	67.47	14.52	9.95	54.20
5*	4.10	2.80	70.28	11.52	7.89	62.10
6*	2.90	1.99	72.27	5.95	4.07	66.17
7	2.41	1.65	73.92	5.12	3.50	69.68
8	2.05	1.40	75.33	3.89	2.66	72.35
9	1.81	1.24	76.58	3.63	2.48	74.83

องค์ประกอบ (Component)	Initial Eigenvalues		Rotation Sums of Squared			
			Loadings			
	ค่าความ	ร้อยละ	ค่าความ	ค่าความ	ร้อยละ	ค่าร้อยละสะสม
	แปรปรวนของ	ของความ	แปรปรวนของ	แปรปรวนของ	ของความ	ของความ
	ตัวแปร	แปรปรวน	ตัวแปร	ตัวแปร	แปรปรวน	แปรปรวนของ
	(Eigenvalues)	ของตัว	(Eigenvalues)	(Eigenvalues)	ของตัว	ตัวแปร
	แปร	แปร	แปร	แปร	แปร	Cumulative%
	% of	% of	% of	% of	% of	% of
	Variance	Variance	Variance	Variance	Variance	Variance
10	1.50	1.02	77.60	2.55	1.75	76.58
11	1.46	1.00	78.60	1.75	1.20	77.79
12	1.25	0.85	79.46	1.52	1.04	78.83
13	1.16	0.80	80.26	1.43	0.98	79.81
14	1.04	0.71	80.97	1.41	0.96	80.78
15	1.02	0.70	81.68	1.31	0.89	81.68

* หมายเหตุ องค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป และแต่ละองค์ประกอบมีตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 1 ขึ้นไป และแต่ละองค์ประกอบมีตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป มีจำนวนองค์ประกอบทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ และองค์ประกอบทั้งหมดสามารถอธิบายค่าร้อยละความแปรปรวน (% of Variance) ระหว่าง 1.99- 53.84 และได้ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative % of Variance) เท่ากับร้อยละ 66.17

ตารางที่ 2 แสดงองค์ประกอบและจำนวนตัวแปรการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

องค์ประกอบ ที่	การบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล	จำนวน ตัวแปร	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
1	การบริหารคุณภาพ	26	0.63-0.79
2	มีวัฒนธรรมการยอมรับข้อเสนอของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	24	0.60-0.74
3	การสื่อสาร	15	0.60-0.75
4	การรักษาความมั่นคง	14	0.63-0.83
5	การกำกับดูแลองค์กร	8	0.61-0.74
6	การพัฒนากลยุทธ์การบริหาร	6	0.85-0.95
รวม		93	

จากตารางที่ 2 การบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล มี 6 องค์ประกอบ 93 ตัวแปร เรียงน้ำหนักองค์ประกอบที่ได้จากมากไปน้อย คือ 1. การบริหารคุณภาพ 2. วัฒนธรรม การยอมรับข้อเสนอของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3. การสื่อสาร 4. การรักษาความมั่นคง 5. การกำกับดูแล องค์การ และ 6. การพัฒนากลยุทธ์การบริหาร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 องค์ประกอบที่ 1 “การบริหารคุณภาพ” มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ 26 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบระหว่าง 0.63 - 0.79 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 25.43 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 17.42 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 17.42 แสดงว่าตัวแปรทั้ง 26 ตัวแปรนี้เป็นส่วนประกอบที่สามารถร่วมกันบรรยายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โรงเรียนมีการประเมินคุณภาพอย่างสม่ำเสมอมีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบมากที่สุด (0.79) ส่วนตัวแปร โรงเรียนดำเนินการพัฒนาความเป็นคู่ความร่วมมือหรือการเป็น พันธมิตรเครือข่ายมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (0.63) องค์ประกอบ “การบริหารคุณภาพ” เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับที่ 1

1.2 องค์ประกอบที่ 2 “วัฒนธรรมการยอมรับข้อเสนอของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย” มีตัวแปร สำคัญจำนวน 24 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบระหว่าง 0.60 - 0.74 มีค่าความแปรปรวน ของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 24.26 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 16.61 และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative % of Variance) เท่ากับ 34.03 เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โรงเรียนรับฟังเสียงนักเรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น สื่อสังคมออนไลน์มี ปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนในอดีต ปัจจุบัน อนาคต เพื่อนำมาปรับปรุงการให้บริการของสถานศึกษามีค่า น้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (0.74) ส่วนตัวแปรโรงเรียนสร้างและจัดการสินทรัพย์ทางความรู้ในการ สร้างคุณค่าให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียน และช่วยรักษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันอย่างยั่งยืน มีค่า น้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (0.60) องค์ประกอบ “วัฒนธรรมการยอมรับข้อเสนอของผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย” เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับที่ 2

1.3 องค์ประกอบที่ 3 “การสื่อสาร” มีตัวแปรสำคัญจำนวน 15 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัว แปรในองค์ประกอบระหว่าง 0.60 - 0.75 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 6.50 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 4.45 และค่าร้อยละของความ แปรปรวนสะสม (cumulative % of variance) เท่ากับ 44.25 แสดงว่าตัวแปรทั้ง 15 ตัวแปรนี้เป็น ส่วนประกอบที่สามารถร่วมกันบรรยายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การสร้างแบรนด์โรงเรียนให้โดดเด่นเป็นสิ่งสำคัญเพื่อการสื่อสารให้คนทั่วไปรับรู้และจดจำ มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบมากที่สุด (0.75) ส่วนตัวแปรโรงเรียนมีเครื่องมือสื่อสารทางการตลาด เช่น การโฆษณา

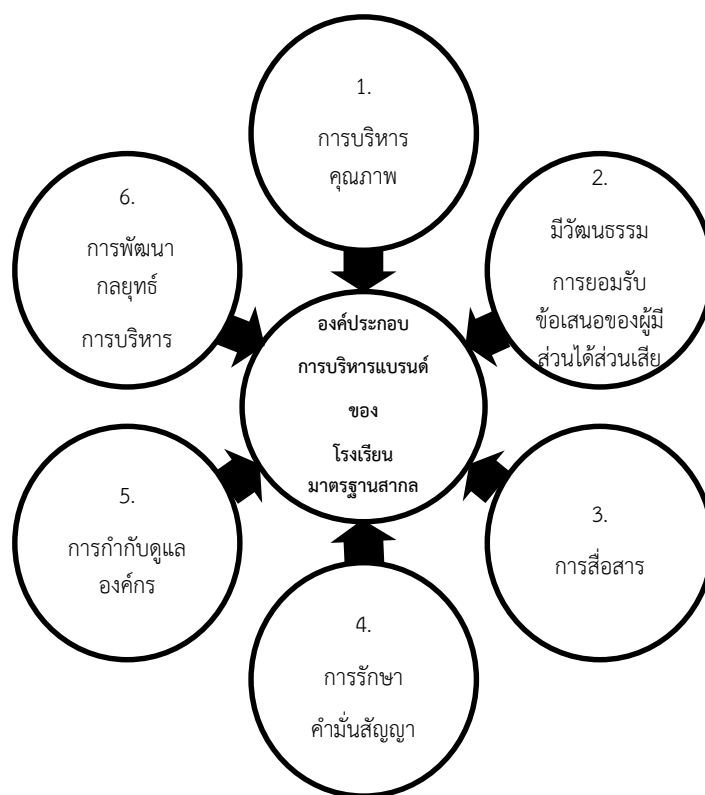
การประชาสัมพันธ์ ตลอดจนกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (0.60) องค์ประกอบ “การสื่อสาร” เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับที่ 3

1.4 องค์ประกอบที่ 4 “การรักษาความมั่นคงปลอดภัย” มีตัวแปรสำคัญจำนวน 14 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบระหว่าง 0.63 - 0.83 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร(Eigenvalues) เท่ากับ 14.52 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 9.95 และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative % of Variance) เท่ากับ 54.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนสร้างความมุ่งมั่นผูกพันกับแบรนด์/โรงเรียน (โรงเรียนมาตรฐานสากล) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (0.83) ส่วนตัวแปร โรงเรียนมีการพัฒนาความมั่นคงปลอดภัยที่มุ่งหวังให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีสัมพันธภาพที่ดียิ่งขึ้น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (0.63) องค์ประกอบ “การรักษาความมั่นคงปลอดภัย” เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับที่ 4

1.5 องค์ประกอบที่ 5 “การกำกับดูแลองค์กร” มีตัวแปรสำคัญจำนวน 8 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบระหว่าง 0.61 - 0.74 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 11.52 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of variance) เท่ากับ 7.89 และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative % of Variance) เท่ากับ 62.10 แสดงว่าตัวแปรทั้ง 8 ตัวแปรนี้เป็นส่วนประกอบที่สามารถร่วมกันบรรยายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุดในที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าโรงเรียนมีการประเมิน ผลการดำเนินการอย่างหลากหลายมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (0.74) ส่วนตัวแปรโรงเรียนมีการเชื่อมโยงประสบการณ์ที่ดีจากการบริการมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (0.57) องค์ประกอบ “การกำกับดูแลองค์กร” เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับที่ 5

1.6 องค์ประกอบที่ 6 “การพัฒนากลยุทธ์การบริหาร” มีตัวแปรสำคัญจำนวน 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบระหว่าง 0.85 - 0.95 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 5.95 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 4.07 และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative % of Variance) เท่ากับ 66.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กระบวนการจัดทำกลยุทธ์สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (0.95) ส่วนตัวแปรผู้บริหารของสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์และภารกิจของโรงเรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (0.88) องค์ประกอบ “การพัฒนากลยุทธ์การบริหาร” เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับที่ 6

ซึ่งมีองค์ประกอบแสดงในแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพ แสดงองค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

6. สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า มีจำนวน 6 องค์ประกอบ 93 ตัวแปร คือ 1.การบริหารคุณภาพ มีจำนวนตัวแปร 26 ตัวแปร 2.มีวัฒนธรรม การยอมรับข้อเสนอของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีจำนวนตัวแปร 24 ตัวแปร 3.การสื่อสาร มีจำนวนตัวแปร 15 ตัวแปร 4.การรักษาค่านิยมสัญญา มีจำนวนตัวแปร 14 ตัวแปร 5.การกำกับดูแลองค์กรมีจำนวนตัวแปร 8 ตัวแปร และ 6.การพัฒนากลยุทธ์การบริหาร มีจำนวนตัวแปร 6 ตัวแปรทุกองค์ประกอบสามารถอธิบายร่วมกันได้ร้อยละ 66.17

2. ผลการยืนยันการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ โดยภาพรวม องค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์

7. อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล 6 องค์ประกอบนำมาอภิปรายผลดังนี้ 1.การบริหารคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ (ปิยะชาติ อิศรภักดี, 2559) กล่าวว่า กฎพื้นฐานการบริหารแบรนด์ให้ประสบความสำเร็จในกฎข้อที่ 3 คุณค่าของแบรนด์ 2. มีวัฒนธรรมการยอมรับข้อเสนอของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการรับฟังเสียงในปัจจุบันและอนาคต ประเมินความพึงพอใจและความผูกพัน สัมพันธระหว่างภาพลักษณ์ และชื่อเสียงของแบรนด์ (Black and Veloutsou, 2017) 3.การสื่อสาร เกิดการรับรู้และภาพลักษณ์ของแบรนด์ที่สร้างความแตกต่างและส่งเสริมคุณค่าแบรนด์ (พจน์ ใจชาญสุขกิจ, 2558) 4. การรักษาความมั่นคงสัญญา เกิดความพึงพอใจ สามารถรักษาลูกค้าเก่าผ่านภาพลักษณ์ของแบรนด์ (Urde, 2016) 5. การกำกับดูแลองค์กร การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ เชื่อมโยงการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม (กฤษณ์ รื่นรมย์, 2556) และ 6. การพัฒนากลยุทธ์การบริหาร วิสัยทัศน์ พันธกิจ ตลอดจนค่านิยม เกิดความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (Varadarajan and Malone, 2018)

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำองค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่ มาพัฒนาเป็นคู่มือการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล และเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล

8.1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำองค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล มาขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมาตรฐานสากลให้สามารถพัฒนาการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลให้สูงขึ้นสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA)

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 สถานศึกษาควรนำองค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลทั้ง 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1.การบริหารคุณภาพ 2.วัฒนธรรมการยอมรับข้อเสนอของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3.การสื่อสาร 4.การรักษาความมั่นคงสัญญา 5.การกำกับดูแลองค์กร และ 6.การพัฒนากลยุทธ์การบริหาร มาพัฒนาเป็นรูปแบบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

8.2.2 สถานศึกษาควรปรับปรุงแผนการศึกษา (Education Road Map: ERM) และแผนที่การปรับปรุงด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementation Road Map: IRM) โดยให้ความสำคัญกับองค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล องค์ประกอบที่ 3.การสื่อสาร และ

องค์ประกอบที่ 4.การรักษาความมั่นคงสัญญา ที่เป็นข้อค้นพบที่แตกต่างไปจากการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล ตามแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA)

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพรูปแบบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

8.3.2 ควรศึกษาองค์ประกอบการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนแข่งขันสูงทั้งของรัฐและเอกชน

8.3.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จในการบริหารแบรนด์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลหรือโรงเรียนแข่งขันสูง

8.3.4 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพการบริหารแบรนด์โรงเรียนวัตถุประสงค์พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

9. บรรณานุกรม

กฤษณ์ ธีรธรรมย์. (2556). *แบรนด์องค์กร การประเมินค่าแบรนด์องค์กร Corporate Brand Success Valution*. กรุงเทพฯ: ไชเบอร์ปรีนท์.

ชัยพร วิเศษมงคล. *Branding : กลยุทธ์เพื่อการแข่งขันอย่างยั่งยืน*. เข้าถึงเมื่อ 22 ธันวาคม พ.ศ.2562. เข้าถึงได้จาก

<http://utcc2.utcc.ac.th/localuser/brandthaicenter/Article%20etc/Branding>

ปิยะชาติ อิศรภักดี. (2559). *Branding 4.0*. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

พจน์ ใจชาญสุขกิจ.(2558). *กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อบริหารแบรนด์และสื่อสารการตลาดในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพมหานคร: สมาคมประชาสัมพันธ์ไทย.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *รายงานการศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาประเทศจากผลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ.

Black, Iain and Cleopatra Veloutsou. (2017). “Working consumers: co-creation of brand identity, consumer identity and brand community identity.” *Journal of Business Research* 70 (September): 416-429.

Kaiser, H. F. (1960). “The Application of Electronic Computers to Factor Analysis.” *Educational and Psychological Measurement*, 20(1): 141–151.

Urde, Mats. (2016). “The brand core and its management over time.” *Journal of Product & Brand Management* 25(1): 26-42.

Varadarajan, B. and Timothy Malone. (2018). “Branding Strategies of a Private International School.” *The Qualitative Report* 23(4): 932-948.

10. คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ว่าที่ พ.ต.ดร.นพดล เจนอักษร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชนรา รัตนศิริระประภา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังถนอมศักดิ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และดร.ปัญชร จันดา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ตลอดจนคณาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน คุณค่าและประโยชน์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ขอมอบเพื่อบูชาคุณบิดา มารดา บุรพจารย์ และกัลยาณมิตรที่ดีทุกท่าน

การพัฒนาการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด

SERVICE DEVELOPMENT OF CHULALONGKORN UNIVERSITY

SAVINGS COOPERATIVE LIMITED

ณัฐพัชร วรพงศ์พัชร¹, ไพรวลัย ชาติขำนิ², จิรนนท์ใหญ่ ล้ายอง³

Ntapat Worapongpat¹, Praiwan chattamni², Jeeranun Yailumyong³

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาการพัฒนาการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด และ 2.เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า

1.ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความน่าเชื่อถือในมาตรฐานคุณภาพการให้บริการด้านมาตรฐานการให้บริการ และด้านความปลอดภัยกับสมาชิก 2.ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศไม่มีความแตกต่างกัน 3.ควรมีแนวทางการพัฒนาการให้บริการมุ่งเน้น การพัฒนาเชิงระบบ โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสมาชิก สามารถทำธุรกรรมการเงินผ่านระบบออนไลน์บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ เครื่องรับจ่ายเงินอัตโนมัติ (เครื่องเอทีเอ็ม) และเคาน์เตอร์เซอร์วิสได้ แนวทางที่

¹ปร.ด.(การบริหารการศึกษา) อาจารย์ ดร. สถาบันนวัตกรรมทางการศึกษา

Ph.D. (Educational Administration) Instructor Dr. Institute of Educational Innovation

²บธ.บ.(บริหารธุรกิจ-สาขาวิชาการจัดการสมัยใหม่) สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติมาฮาชัย

BA. (Business Administration - Modern Management), Mahachai Institute of Automotive Technology

³บธ.ม.(บริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

M.B.A. (Business Administration), Bangkok Thonburi University

Corresponding author; Email: dr.thiwat@gmail.com

(Received: 27 April 2022; Revised: 6 May 2022; Accepted: 23 May 2022;)

การเสริมคุณภาพการให้บริการ มี 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการประเมินคุณภาพการให้บริการแก่สมาชิก
2.ด้านการพัฒนาบุคลากร 3.ด้านข้อมูลข่าวสาร และ 4.ด้านสวัสดิการ

คำสำคัญ : 1. การพัฒนาการให้บริการ 2. การพัฒนาสหกรณ์ 3. สหกรณ์ออมทรัพย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด

ABSTRACT

The objectives of this article were 1.to study service development of Chulalongkorn University Savings Cooperative Limited and 2.to study service development guidelines of Chulalongkorn University Savings Cooperative Limited. Sap Chulalongkorn University Co., Ltd. of 100 people. The instrument used in this research and data collection was a questionnaire. Data were analyzed by descriptive statistics. It was found that

1.Communication in terms of reliability in service quality standards Service standards and safety with members 2.As for personal gender factors There should be no difference 3.There should be a guideline for service development that focuses on systematic development by using modern technology to serve members Able to conduct financial transactions via online systems on mobile phones, ATMs, and counter services There are four approaches to enhancing service quality, namely 1. quality assessment of services to members 2. personnel development 3. information and 4. welfare

Keyword : 1. Service Development 2. Service Providers 3. Chulalongkorn University Savings Cooperative Limited

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สหกรณ์เป็นองค์กรของประชาชนที่ทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาประชากรให้มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้นเนื่องจากสหกรณ์เป็นแหล่งสะสมทุน แหล่งผลิต แหล่งพัฒนา และแหล่งฝึกฝนอาชีพให้แก่สมาชิก รวมทั้งเป็นศูนย์กลางที่คอยประสานงานระหว่างรัฐบาลกับประชาชนสามารถเข้าถึงประชาชนได้มาก สามารถรับรู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี โดยหลักการแล้วสหกรณ์ต่างมีเป้าหมายในการดำเนินงานคือ ต้องการยกระดับความเป็นอยู่ของสมาชิกให้อยู่ดีกินดี เมื่อสมาชิกสหกรณ์มีเศรษฐกิจที่ดีย่อมส่งผลให้สังคมมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ซึ่งการดำเนินงานของสหกรณ์จะดำเนินงานภายใต้อุดมการณ์สหกรณ์คือ ช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของแต่ละสหกรณ์ที่ได้กำหนดไว้ โดยมีสมาชิกของสหกรณ์เป็นตัวแปรที่สำคัญ การดำเนินงานของสหกรณ์จึงเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและความเจริญของประเทศ ในขณะที่ภาครัฐบาลก็สามารถที่จะให้การสนับสนุนเพื่อเสริมประสิทธิภาพและศักยภาพในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้กับสหกรณ์ (สมาน สุภักดิ์ และนัยนา โพธิ์วงศ์, 2547)

การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด เพื่อส่งเสริมการออมของสมาชิก พัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล พัฒนาระบบเทคโนโลยีในการให้บริการสมาชิก พัฒนาการลงทุนทางการเงิน ให้บริการลงทุนทางการเงิน ให้บริการและจัดสวัสดิการแก่สมาชิกมีลักษณะของการให้บริการทั้งฝากเงิน ถอนเงิน และกู้เงิน โดยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ รวมถึงตัวแทนหน่วยงาน การทำธุรกรรมสมาชิกจะต้องมาใช้บริการ ณ สหกรณ์ ซึ่งบางครั้งอาจเกิดความไม่สะดวก หรือไม่ได้รับการบริการที่เหมาะสม ไม่ประทับใจ ขาดความเชื่อมั่นในการให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ เกิดความไม่มั่นใจในการทำธุรกรรมกับสหกรณ์ อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการสมาชิกของสหกรณ์ ซึ่งปัจจุบันองค์กรธุรกิจให้ความสำคัญกับคุณภาพการให้บริการสมาชิกหรือลูกค้าโดยเน้นการเข้าถึงง่าย ความสะดวก และมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อสร้างส่วนแบ่งทางการตลาดที่สูงขึ้น และสร้างความรักและภักดีต่อองค์กร ผู้วิจัยในฐานะสมาชิกของสหกรณ์ฯ จึงมีความสนใจศึกษาสถานการณ์คุณภาพการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด และหาแนวทางพัฒนาคุณภาพการให้บริการที่เหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยการพัฒนากการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นนำเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการ หรือผู้ที่ทำหน้าที่นำไปประกอบการพิจารณาในการพัฒนากการให้บริการ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการวางแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการพัฒนากการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย จำกัด

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ทราบสภาพการพัฒนาการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด
- 3.2 ได้แนวทางการพัฒนาการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์จำนวน 100 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายเพราะกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะคล้ายกันมีโอกาสในการถูกเลือกเท่ากัน โดยประชากรแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน และสมาชิกสหกรณ์ฯ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 94 คน จะวิเคราะห์โดยการแยกแยะความเหมือน หรือความสอดคล้อง ความแตกต่างของเนื้อหา แล้วสรุปสาระสำคัญโดยเชิงพรรณนา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเรื่อง คุณภาพการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน และคำถามปลายปิด (Close Ended) ลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert Scale มีเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนน 5 ระดับ

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในด้านความตรงตามเนื้อหา ใช้ดัชนี IOC ในกรณีให้คะแนน ซึ่งมีค่าดัชนีเท่ากับ 0.76 ทำการตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) จำนวน 30 คน และนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนใช้จริง ในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพจะใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) และหาข้อสรุปจากผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด เพื่อการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวข้อง จากเอกสารสิ่งพิมพ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยข้อมูลปฐมภูมิ จำนวน 100 คน ตรวจสอบแบบสอบถามว่าครบถ้วน ถูกต้องหรือไม่ และดำเนินการเก็บข้อมูลให้ครบตามจำนวนให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากที่สุดเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความเที่ยงตรงและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ และประมวลผลเพื่อหาค่าทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (Frequent) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ด้านตามวัตถุประสงค์ คือ ด้านที่ 1 การพัฒนาการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด และด้านที่ 2 แนวทางการพัฒนาการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด ดังนี้

1. การพัฒนาการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.20 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.70 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 51.00 มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 30,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.70 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 58.40 และมีระยะเวลาเป็นสมาชิกระหว่าง 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.80

1.2 คุณภาพการให้บริการสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นเป็นลำดับแรกคือ ด้านคุณลักษณะของผู้ให้บริการ รองลงมาคือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความน่าเชื่อถือในมาตรฐานคุณภาพการให้บริการ ด้านมาตรฐานการให้บริการ และลำดับสุดท้ายคือ ด้านความปลอดภัย

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด

ลำดับ	คุณภาพการให้บริการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1	ด้านความน่าเชื่อถือในมาตรฐาน คุณภาพการให้บริการ	4.08	0.41	มาก
2	ด้านคุณลักษณะของผู้ให้บริการ	4.16	0.41	มาก
3	ด้านมาตรฐานการให้บริการ	4.00	0.43	มาก
4	ด้านความปลอดภัย	3.87	0.55	มาก
5	ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.13	0.49	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.05	0.36	มาก

2. แนวทางการพัฒนาการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด

2.1 การพัฒนาเชิงระบบ โดยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสมาชิก ซึ่งปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์หรือสถาบันการเงินต่างนำเทคโนโลยีที่สมาชิกสามารถเข้าถึงมาใช้ในการอำนวยความสะดวกและทำธุรกรรม เพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว ปลอดภัย เข้าถึงง่าย สามารถติดตามตรวจสอบสถานภาพและรับทราบข่าวสารข้อมูลหรือการประชาสัมพันธ์ได้ง่ายตลอดเวลา ลดขั้นตอนการดำเนินงานที่ล่าช้า และเพิ่มสมรรถนะทางด้านการทำธุรกรรมให้หลากหลาย สะดวก และปลอดภัย

2.2 การเสริมคุณภาพการให้บริการ

2.2.1 ด้านการประเมินคุณภาพการให้บริการแก่สมาชิก สหกรณ์ควรดำเนินการประเมินคุณภาพการให้บริการเป็นประจำทุกปี หรือทุก 2 ปี เพื่อทราบถึงคุณภาพการให้บริการ และทราบถึงความต้องการของสมาชิกตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

2.2.2 ด้านการพัฒนาบุคลากร สหกรณ์ควรดำเนินการเป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมคุณภาพบุคลากรให้ทันต่อสถานการณ์ที่มีการแข่งขันอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะด้านการบริการด้วยความจริงใจ (Service Mind) เพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้มาใช้บริการซึ่งจะทำให้ได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน

2.2.3 ด้านข้อมูลข่าวสาร ควรให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกในหลากหลายช่องทาง และควรประเมินช่องทางที่สมาชิกสามารถเข้าถึงหรือใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด

2.2.4 ด้านสวัสดิการ ควรเพิ่มการให้สวัสดิการแก่ครอบครัวสมาชิก เช่น กิจกรรมทางด้านผู้สูงอายุ กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ของเด็กเล็ก เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่มีภาระงานประจำ ทำให้ขาดโอกาสในการทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว หากสหกรณ์สามารถเติมเต็มได้จะทำให้สร้างความประทับใจ ความรัก และความภักดีแก่องค์กรเพิ่มมากขึ้น

6. สรุปผลการวิจัย

แนวทางการพัฒนาการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด

การพัฒนาเชิงระบบ โดยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสมาชิก ซึ่งปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์หรือสถาบันการเงินต่างนำเทคโนโลยีที่สมาชิกสามารถเข้าถึงมาใช้ในการอำนวยความสะดวกและทำธุรกรรม เพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว ปลอดภัย เข้าถึงง่าย สามารถติดตามตรวจสอบสถานภาพและรับทราบข่าวสารข้อมูลหรือการประชาสัมพันธ์ได้ง่ายตลอดเวลา ลดขั้นตอนการดำเนินงานที่ล่าช้า และเพิ่มสมรรถนะทางด้านการทำธุรกรรมให้หลากหลาย สะดวก และปลอดภัย การเสริมคุณภาพการให้บริการ

ด้านการประเมินคุณภาพการให้บริการแก่สมาชิก สหกรณ์ควรดำเนินการประเมินคุณภาพการให้บริการเป็นประจำทุกปี หรือทุก 2 ปี เพื่อทราบถึงคุณภาพการให้บริการ และทราบถึงความต้องการของสมาชิกตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ด้านการพัฒนาบุคลากร สหกรณ์ควรดำเนินการเป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมคุณภาพบุคลากรให้ทันต่อสถานการณ์ที่มีการแข่งขันอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะด้านการบริการด้วยความจริงใจ (Service Mind) เพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้มาใช้บริการซึ่งจะทำให้ได้เปรียบในการแข่งขัน

ด้านข้อมูลข่าวสาร ควรให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกในหลากหลายช่องทาง และควรประเมินช่องทางที่สมาชิกสามารถเข้าถึงหรือใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด

ด้านสวัสดิการ ควรเพิ่มการให้สวัสดิการแก่ครอบครัวสมาชิก เช่น กิจกรรมทางด้านผู้สูงอายุ กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ของเด็กเล็ก เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่มีภาระงานประจำ ทำให้ขาดโอกาสในการทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว หากสหกรณ์สามารถเติมเต็มได้จะทำให้สร้างความประทับใจ ความรัก และความผูกพันแก่องค์กรเพิ่มมากขึ้น

7. อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด อยู่ในระดับมาก มีลำดับคุณภาพการให้บริการสมาชิกจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านคุณลักษณะของผู้ให้บริการ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความน่าเชื่อถือในมาตรฐานคุณภาพการให้บริการ ด้านมาตรฐานการให้บริการ และด้านความปลอดภัย สอดคล้องกับแนวคิดของ (Schein, 1992) อีกทั้งการดำเนินกิจกรรมทุกประเภทของสหกรณ์จะต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิก ซึ่งหมายถึงสมาชิกจะมีบทบาทตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผลประโยชน์ ทำให้ตระหนักในการบริหารจัดการและร่วมพัฒนางานสหกรณ์ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น สอดคล้องกับ (สหกรณ์จังหวัดแพร่, 2559) ได้วิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการสหกรณ์เชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์

ผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการสมาชิกที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิกที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของสหกรณ์ฯ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับ (ภู่ผา เรื่องสินทรัพย์, 2553) ศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์บริษัท สแตทส์ ชิฟแพ็ค (ประเทศไทย) ที่พบว่าสมาชิกที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก

แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการรับบริการของสหกรณ์ไม่แตกต่างกัน และผลการศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกต่อคุณภาพการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรปฎิรูปที่ดินหนองกอก จำกัด ของ (นพคุณ เดชะผล, 2558) ที่พบว่า สมาชิกที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของสหกรณ์ไม่แตกต่างกัน

2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด สามารถจำแนกได้ 2 แนวทาง ได้แก่ การพัฒนาเชิงระบบ โดยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสมาชิก โดยสามารถทำธุรกรรมการเงินผ่านระบบออนไลน์บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ เครื่องรับจ่ายเงินอัตโนมัติ (เครื่องเอทีเอ็ม) และเคาน์เตอร์เซอร์วิสได้ ทั้งนี้เนื่องจากเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง การปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์เป็นสิ่งจำเป็น เพื่อสร้างคุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการที่ทันสมัยเพื่อตรงส่วนแบ่งทางการตลาดหรือสร้างการตลาดเชิงรุก (disruptive technology) สังคมไม่ใช้เงินสด (cashless society) ซึ่งสร้างความสะดวก ปลอดภัยให้กับผู้ใช้บริการ และยังสามารถบริหารจัดการยอดเงินได้ตลอดเวลา สอดคล้องกับแนวคิดของ (ธงชัย สันติวงษ์ 2539 อ้างใน ชลธิชา ศรีบำรุง, 2557) ควรมุ่งเน้นการติดตามการทำธุรกรรมทางการเงิน ซึ่งต้องอาศัยความสะดวกรวดเร็ว และอาจต้องเตรียมพร้อมตลอดเวลา แนวทางที่ 2 การเสริมคุณภาพด้านการให้บริการ 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการประเมินคุณภาพการให้บริการแก่สมาชิก 2.ด้านพัฒนาบุคลากร 3.ด้านข้อมูลข่าวสาร และ 4.ด้านสวัสดิการ รวมถึงเป็นผู้พัฒนาด้านข้อมูลข่าวสาร และการติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอเพื่อคอยส่งเสริมและตรวจสอบการทำงานของระบบให้เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ (นพคุณ เดชะผล, 2558) ได้ศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกต่อคุณภาพการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรปฎิรูปที่ดินหนองกอก จำกัด มีข้อสรุปว่าสหกรณ์ควรพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อสามารถบริหารจัดการงานและพัฒนาการให้บริการได้โดยมีคุณภาพมากขึ้น รวมทั้งควรขยายงานบริการให้กว้างขึ้นเพื่อรองรับความต้องการที่หลากหลายของผู้มารับบริการ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด ควรมีการวิเคราะห์ความพร้อมในการนำระบบมาใช้ในการพัฒนา โดยการศึกษาความเป็นไปได้ ความคุ้มค่า และความเหมาะสมกับบริบทของสหกรณ์ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสหกรณ์เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดภายใต้หลักและวิธีการสหกรณ์

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

สหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด ควรทบทวนคุณภาพการให้บริการแก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากปัจจุบันสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของสมาชิก ซึ่งจะทำให้สหกรณ์ลดความเสี่ยงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการได้อย่างทันสถานการณ์

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาในเรื่องของตัวบุคลากรที่จะพัฒนาการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรวมถึงข้อมูลประชาสัมพันธ์ การวางแผนทางการเงินสำหรับอั่งแนวปฏิบัติให้สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์

9. บรรณานุกรม

- สหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด จาก <http://www.savings.chula.ac.th>
- ชลธิชา ศรีบำรุง. (2557). การศึกษาคุณภาพการให้บริการของธนาคารกรุงเทพ สาขาดอนหัวพ้อ จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา
- สมาน สุภักดิ์ และ นัยนา โพธิ์วงศ์. (2547). โครงการการวิจัยเพื่อพัฒนาความร่วมมือทางธุรกิจ สหกรณ์ในเขตอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- นพคุณ เดชะพล. (2558). การศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกต่อคุณภาพการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรปทุมธานีที่ดินหนองกอก จำกัด. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ภูผา เรืองสินทรัพย์. (2553). ความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ บริษัท สแต็คส์ ซิฟแพ็ค (ประเทศไทย) จำกัด. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำกัด. (2562). จาก <http://www.co-saving.mju.ac.th>
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแพร่. (2559). รูปแบบการจัดการสหกรณ์เชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์. จาก http://km.cpd.go.th/pdf-bin/pdf_1670361987.pdf
- Schein, E.H. (1992). Organization Cultural and Leadership. 2nd Edition, Jossey-Bass, San Francisco, CA.

10. คำขอบคุณ

วิจัยและบทความนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ทางคณะผู้จัดทำต้องขอขอบคุณสถาบันนวัตกรรมที่ได้มอบทุนในการวิจัยครั้งนี้

คุณค่าทางจริยธรรมและการดำรงอยู่ของเสียงกลองงันบนวิถีชุมชนอีสาน:

กรณีศึกษาตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

THE ETHICAL VALUE AND EXISTENCE OF KLONG-NGAN'S SOUND ON I-SAN
COMMUNITY WAY OF LIFE: A CASE STUDY OF PHANGKHANG SUB-DISTRICT MUANG
DISTRICT SAKONNAKHORN PROVINCE

พรหมพิสิฐ พันธจันทร์¹

Phromphisit Phanchan¹

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1.ความสำคัญของเสียงกลองงัน 2.คุณค่าทางจริยธรรมของเสียงกลองงัน และ 3.สถานการณ์การดำรงอยู่ของเสียงกลองงันในวิถีชุมชนอีสาน โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมายคือ ประชาชนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 36 รูป/คน และผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 250 รูป/คน โดยดำเนินการจัดสนทนากลุ่มรวม 27 ครั้ง การเลือกกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดใช้วิธีการเลือกแบบแนะนำและแบบเจาะจง การเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบสนทนากลุ่ม ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1.เสียงกลองงันมีความสำคัญต่อวิถีชุมชนอีสาน คือ การสร้างองค์ความรู้ การสร้างคุณธรรมที่ดีงาม การสร้างความภาคภูมิใจ

---

¹ ปร.ด. (ปรัชญา), อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาศาสตร์ คติชนวิทยา ปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹ Ph.D. (Philosophy), Lecturer in Department of Linguistics, Folklore, Philosophy and Religion, Faculty of Humanities, Naresuan University.

Corresponding author; Email: phromphanchan@gmail.com

(Received: 8 September 2021; Revised: 8 February 2022; Accepted: 6 May 2022)

การสร้างเสถียรภาพและแบบอย่างที่ดี การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และการสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจที่ดี
2.เสียงกลองเงินสามารถเสริมสร้างคุณค่าทางจริยธรรมภายใน ได้แก่ จิตสำนึกที่ดี และคุณค่าทางจริยธรรม
ภายนอก ได้แก่ ลักษณะนิสัยที่ดีและสังคมที่ดีได้ และ 3.สถานการณ์การดำรงอยู่ของเสียงกลองเงิน ได้แก่
การตีกลองเงินในเขตตำบลพังขว้างได้ลดลงเล็กน้อย

คำสำคัญ : 1. เสียงกลองเงิน 2. คุณค่าทางจริยธรรม 3. วิถีชุมชนอีสาน

ABSTRACT

This research aimed to 1.study an importance of Klong-ngan's sound, 2.study an ethical values of Klong-ngan's sound, and 3. study the existence situations of Klong-ngan's sound on I-san community way of life. This was qualitative research on Participatory Action Research (PAR). The target group was people in Phangkhang sub-district, Muang district, Sakonnakhorn province, divided into 2 groups: 36 persons for interview and 250 persons for focus group in 27 times that selected by purposive sampling and snowball sampling. Data were collected by in-depth interview and focus group. Main research instruments were the semi structure in-depth interview and schedule for focus group, that approved by the 3 experts. Content analysis was used to perform this qualitative study.

The results of this study revealed that: 1.The importance of Klong-ngan's sound consisted of creation of acknowledgement, morality, worthiness, good stability and paragon, good relationship and economic basic. 2.Klong-ngan's sound could create the internal ethical value, namely the good conscious mind, and the external ethical value, namely the good behaviour or characteristic and the good community for people. And 3.The existence situations of Klong-gnan's sound depended on a Klong-gnan beating of monks at Phangkhang sub-district, that changed a little from the past.

Keywords: 1. Klong-ngan's Sound 2. Ethical Value 3. I-san community way of life

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

กลองเพลถือเป็นเครื่องมือสื่อสารทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญในการเชื่อมโยงชาวอีสานกับพระพุทธศาสนาให้มีความผูกพันกันอยู่เสมอ ซึ่งกลองเพล (เพล-เพล-เวลา) นี้พระสงฆ์จะใช้ตีเพื่อสื่อสารญาณทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญ คือ 1.ตีกลองเพลในเวลาเพลประมาณ 11.00 น. ของทุกวัน เพื่อสื่อให้ชาวบ้านนำจังหันเพลไปถวายพระ 2.ตีกลองแลงในเวลาประมาณ 16.30 น. เพื่อสื่อให้ชาวบ้านนำรูปเทียนดอกไม้ไปพึ่งเทศน์ที่วัด 3.ตีกลองเด็กในเวลาประมาณ 04.00 น. เพื่อสื่อให้ชาวบ้านตื่นขึ้นเตรียมอาหารไปทำบุญที่วัด 4.ตีกลองโหมในวันและเวลาไม่แน่นอน เพื่อสื่อให้ชาวบ้านมาประชุมหรือรวมตัวกันทำกิจกรรมบางอย่าง 5.ตีกลองงันในวันและเวลาไม่แน่นอน เพื่อสื่อให้ชาวบ้านมาร่วมชุมนุมเฉลิมฉลองเนื่องในงานบุญต่างๆ และ 6.ตีกลองท่วงในวันและเวลาไม่แน่นอน เพื่อสื่อให้ชาวบ้านมาประชุมช่วยเหลือกันเนื่องจากเกิดเหตุด่วนหรือเหตุร้ายขึ้น (พรหมพิสิฐ พันธุ์จันทร์ จรูญ รัตนกาล และประสิทธิ์ชาระ, 2563) ด้วยเหตุนี้ การตีกลองเพลในแต่ละช่วงวันเวลาดังกล่าวข้างต้นจึงมีความสำคัญต่อวิถีการปฏิบัติตนของทั้งพระสงฆ์และชาวบ้านในภาคอีสานได้เป็นอย่างดี

“เสียงกลองงัน” คำว่า งัน แปลว่า ฉลอง ในภาษาอีสาน จะเป็นการตีกลองเพลในทำนองโยนยาวๆ และตีหมู่เดียว ไม่ได้ตีทุกวัน (นิคม จำปามาต, 2514) เพื่อสื่อสารญาณให้ชาวบ้านรู้ว่าทางวัดได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อการเฉลิมฉลองงานบุญต่างๆ เช่น งานบุญทอดกฐิน งานบุญฉลองเกียรติบัตรพัดยศของสมภารเจ้าวัด หรืองานบุญฉลองโบสถ์ศาลาการเปรียญ เป็นต้น เมื่อชาวบ้านได้ยินแล้วก็จะพากันมาร่วมเฉลิมฉลองงานบุญต่างๆ ซึ่งจะมีวันและเวลาการตีที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับการมีกิจกรรมหรืองานบุญฉลองต่างๆ (วิทยา สายสุด, 2536) เมื่อเป็นเช่นนี้ จะเห็นได้ว่าเสียงกลองงันสามารถช่วยส่งเสริมให้ชาวบ้านได้บำเพ็ญบุญทานการกุศลที่ควรประกอบพร้อมไปด้วยจิตที่ยินดีในกาลทั้ง 3 อันจะนำไปสู่การได้ผลานิสงส์เพิ่มมากขึ้น (มังคลัตถที่ปนิแปล เล่ม 3, 2540)

สำหรับการเลือกพื้นที่ตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนครมาเป็นกรณีศึกษา ทั้งนี้เพราะว่าในปัจจุบันพระสงฆ์ภายในวัดเขตพื้นที่ตำบลพังขว้างได้ตีกลองเพล (รวมทั้งตีกลองงันด้วย) ลดน้อยลงไปจากอดีต เพราะการเข้ามาแทนที่ของเครื่องมือสื่อสารทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อการคงอยู่ของเสียงกลองงันได้ ดังที่หลวงปู่ภูพาน เจ้าอาวาสวัดโนนสวรรค์ ตำบลพังขว้างได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันเสียงกลองเพลได้เริ่มค่อยๆ เสื่อมความนิยมลงแล้วเปลี่ยนไปเป็นการใช้เครื่องขยายเสียงแทน ซึ่งอาจกลายเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านญาติโยมเริ่มห่างจากวัด และหลงลืมหน้าที่ที่ตนเองได้เคยปฏิบัติอันเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาไป (มติชนออนไลน์, 2559) (เอกสารจากเว็บไซต์)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาเรื่อง คุณค่าทางจริยธรรมและการดำรงอยู่ของเสียงกลองงันบนวิถีชุมชนอีสาน เพื่อมุ่งศึกษาถึงความสำคัญและการสถานการณ์การดำรงอยู่ของเสียงกลองงันว่าเป็นอย่างไร และเสียงกลองงันสามารถเสริมสร้างคุณค่าทางจริยธรรมให้กับชาวบ้านได้อย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาความสำคัญของเสียงกลองงันบนวิถีชุมชนอีสาน
- 2.2 เพื่อศึกษาคุณค่าทางจริยธรรมของเสียงกลองงันบนวิถีชุมชนอีสาน
- 2.3 เพื่อศึกษาสถานการณ์การดำรงอยู่ของเสียงกลองงันบนวิถีชุมชนอีสาน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ทำให้ทราบถึงความสำคัญของเสียงกลองงันบนวิถีชุมชนอีสาน โดยพระสงฆ์ผู้มีความรู้เรื่องเสียงกลองงันนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปเทศน์สอนเผยแผ่ให้แก่พระสงฆ์และประชาชนตำบลพังขว้างที่สนใจได้ศึกษา
- 3.2 ทำให้ทราบถึงคุณค่าทางจริยธรรมของเสียงกลองงันบนวิถีชุมชนอีสาน โดยพระสงฆ์ผู้มีความรู้เรื่องเสียงกลองงันนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปเทศน์สอนเผยแผ่ให้แก่พระสงฆ์และประชาชนตำบลพังขว้างที่สนใจได้ศึกษาและปฏิบัติตาม
- 3.3 ทำให้ทราบถึงสถานการณ์การดำรงอยู่ของเสียงกลองงันบนวิถีชุมชนอีสาน โดยพระสงฆ์ผู้มีความรู้เรื่องเสียงกลองงันนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปสาธิตสอนให้แก่พระสงฆ์และประชาชนตำบลพังขว้างที่สนใจได้ฝึกทดลองตีกลองงันเพื่อร่วมกันอนุรักษ์เสียงกลองงันให้ดำรงคงอยู่ต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ในทุกขั้นตอน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์มีจำนวนทั้งสิ้น 36 รูป/คน และ 2. กลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีจำนวนทั้งสิ้น 250 รูป/คน โดยดำเนินการจัดสนทนากลุ่มทั้งสิ้น 27 ครั้ง เพื่อระดมความคิดเห็นของกลุ่มตามแบบสนทนากลุ่มที่ได้สร้างขึ้น สำหรับกลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 กลุ่มได้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และวิธีการเลือกแบบแนะนำ (Snowball sampling) ตามคุณสมบัติสำคัญที่กำหนด นั่นคือ เป็นประชาชนผู้อาศัยอยู่ในเขตตำบลพังขว้างที่มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมกลองเพลและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกและกว้างได้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ผ่านการพิจารณาความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เรียบร้อยแล้วก่อนนำไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย 1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure In-depth Interview) สำหรับสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ และ 2. แบบสนทนากลุ่ม (Focused Group) สำหรับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและ 2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการ คือ 1.การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและการสนทนากลุ่ม โดยวิธีการทั้งสองนี้ได้มีการขออนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มในการจดบันทึก บันทึกเสียงและบันทึกภาพ และ 2. นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากข้อมูลเอกสารและการลงภาคสนามมาวิเคราะห์และสรุปผล โดยก่อนการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามผู้วิจัยได้ยื่นเอกสารขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยรัตนนครเสร็จเรียบร้อยแล้ว ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาตามขั้นตอน ดังนี้ 1. สรุปประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม และ 2. เรียบเรียงข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาจัดทำให้เป็นระบบ แยกแยะ หาความเชื่อมโยงของข้อมูล และทำการวิเคราะห์และอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

5. ผลการวิจัย

5.1. ความสำคัญของเสียงกลองจันในวิถีชุมชนอีสาน พบว่า เสียงกลองจันมีความสำคัญต่อวิถีชุมชนอีสานใน 6 ด้าน คือ

5.1.1 ด้านการสร้างองค์ความรู้ต่างๆ กล่าวคือ การตีกลองจันนั้นไม่ว่าผู้ตีต้องการจะตีในช่วงวันเวลาใดก็ได้ แต่จำเป็นจะต้องมีความรู้เป็นอย่างดีว่าควรตีในช่วงวันและเวลาที่วัดมีกิจกรรมหรืองานบุญเกี่ยวกับการเฉลิมฉลองอันเป็นมงคลต่างๆ เช่น งานบุญฉลองกฐิน งานบุญฉลองอุโบสถหรือศาลาการเปรียญหลังใหม่ หรืองานบุญเกี่ยวกับการเลื่อนเกียรติบัตรพัดยศของสมภารเจ้าอาวาสหรือพระสงฆ์ภายในวัด เป็นต้น (สนทนากลุ่มจากชาวบ้านตมชุมข้าวเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2561) ซึ่งเมื่อมีความรู้เกี่ยวกับช่วงวันและเวลาที่สมควรตีกลองจันแล้ว ผู้ตียังจำเป็นจะต้องมีความรู้ในจังหวะทำนองการตีกลองจันเป็นอย่างดีอีกด้วย โดยจะต้องตีกลองเพลในทำนองโยนยาวๆ และตีหมู่เดียวอย่างนี้ (นิคม จำปามาศ, 2514) ชาวบ้านถึงจะเข้าใจการสื่อความหมายว่า นี่คือการตีกลองจันควรที่จะพากันมาเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานบุญเฉลิมฉลองกันที่วัด (วิทยา สายสุด, 2536) ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ผู้ตีกลองจันจำเป็นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการตีเป็นอย่างดี และผู้ได้ยินเสียงกลองจันก็ควรรู้เป็นอย่างดีว่าตนเองควรจะทำปฏิบัติตนอย่างไรในฐานะชาวพุทธ

5.1.2 ด้านการสร้างคุณธรรมที่ดีงาม กล่าวคือ เมื่อชาวบ้านได้ยินเสียงกลองจันแล้ว ย่อมพากันพยายามชวนขวายที่จะช่วยจัดแจงสิ่งของต่างๆ ที่สามารถจะช่วยให้ตามแต่ละงานบุญ และเข้าร่วมเฉลิมฉลองงานบุญต่างๆ พร้อมทั้งร่วมกันออกบุญออกทาน สร้างความเบิกบานสนุกสนาน (สนทนากลุ่มจากชาวบ้านหนองปลาตุก เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2561) ซึ่งถือได้ว่าเป็นการทำบุญที่ได้ผลมากอันเนื่องมาจากมีจิตพลัดพลัดยินดีในการทำบุญครบทั้ง 3 กาล (มังคลัตถปิณีแปล เล่ม 3, 2540) นอกจากนี้ การเฉลิม

ฉลองเกียรติบัตรพัดยศของพระสงฆ์บางรูปในบางครั้งยังได้มีการจัดโครงการปฏิบัติธรรมนุ่งขาวห่มขาวบำเพ็ญทานรักษาศีลและฟังธรรมให้กับญาติโยมอีกด้วย อันถือเป็นการพยายามส่งเสริมให้ญาติโยมได้พากันแสดงมุทิตาจิตด้วยการสร้างคุณงามความดีต่างๆ (สนทนากลุ่มจากชาวบ้านดงชุมข้าวเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2561) ดังนั้น จะเห็นได้ว่า เสียงกลองงันจึงสามารถเสริมสร้างชาวบ้านให้มีจิตใจที่ประกอบไปด้วยบุญกุศลและความสุขได้เป็นอย่างดี

5.1.3 ด้านการสร้างความภาคภูมิใจ กล่าวคือ เมื่อชาวบ้านได้ยินเสียงกลองงันย่อมมีความกระตือรือร้นที่จะไปเข้าร่วมเฉลิมฉลองงานบุญต่างๆ ด้วยความยินดีปรีดา ซึ่งงานบุญเฉลิมฉลองนั้นย่อมนำมาซึ่งความภาคภูมิใจแก่ชาวบ้านในชุมชน เช่น การร่วมกันเฉลิมฉลองกองบุญกุศลหรือเฉลิมฉลองอุโบสถ ศาลาการเปรียญหลังใหม่ เป็นต้น ย่อมนำมาซึ่งความภาคภูมิใจแก่คนในชุมชนที่ได้เห็นความสามัคคีเสียสละทั้งปัจจัยและความสุขส่วนตนมาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (สนทนากลุ่มจากชาวบ้านหนองปลาตุก เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2561) หรือการร่วมกันเฉลิมฉลองเกียรติบัตรพัดยศในตำแหน่งที่สูงขึ้นของเจ้าอาวาสหรือพระสงฆ์ภายในวัด ก็ย่อมนำมาซึ่งความภาคภูมิใจแก่คนในชุมชนที่ได้เห็นพระสงฆ์ภายในวัดของชุมชนตัวเองมีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรากฏจึงได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้น และสามารถเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณให้กับคนในชุมชนได้ (สนทนากลุ่มจากชาวบ้านดงชุมข้าวเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2561) ดังนั้น จะเห็นได้ว่า เสียงกลองงันสามารถสร้างความภาคภูมิใจให้เกิดแก่คนในชุมชนได้

5.1.4 ด้านการสร้างเสถียรภาพและแบบอย่างที่ดีงาม กล่าวคือ เมื่อเสียงกลองงันได้ดังขึ้นนั้นหมายความว่าทางวัดได้มีงานบุญเฉลิมฉลอง ไม่ว่าจะเป็นการเฉลิมฉลองอุโบสถหรือศาลาการเปรียญภายในวัดซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงการได้ร่วมกันสร้างเสถียรภาพให้เกิดขึ้นกับวัด พระพุทธศาสนาและชุมชน กล่าวคือ พระสงฆ์และชาวบ้านสามารถใช้สถานที่หลังใหม่นี้เพื่อการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ทางพระพุทธศาสนาหรือเพื่อไว้เป็นสถานที่สำหรับการประชุมปรึกษาหารือต่างๆ ในชุมชนได้ (สนทนากลุ่มจากชาวบ้านดงชุมข้าวเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2561) นอกจากนี้ การเฉลิมฉลองเกียรติบัตรพัดยศของพระสงฆ์ที่ได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้นนั้นก็สามารถสื่อให้ชาวบ้านได้รู้ว่าพระสงฆ์ที่ได้รับตำแหน่งดังกล่าวนี้ถือเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปในพื้นที่ เมื่อเป็นเช่นนั้น ท่านจึงได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้นและถือเป็นแบบอย่างที่ดีงามให้กับทั้งพระสงฆ์และชาวบ้านได้เป็นอย่างดี (สนทนากลุ่มจากชาวบ้านดงชุมข้าวเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2561)

5.1.5 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี กล่าวคือ เมื่อเสียงกลองงันได้ดังขึ้นนั้น ชาวบ้านย่อมมีความยินดีปรีดาพากันมาร่วมงานบุญเพื่อทำการเฉลิมฉลองต่างๆ รวมทั้งพากันออกบุญออกทานตามกำลังของตนเอง การร่วมกันทำกิจกรรมอันดีงามต่างๆ เหล่านี้ถือเป็นการสร้างความรักความสามัคคีตลอดถึงความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันให้เกิดขึ้นแก่คนในชุมชน (สนทนากลุ่มจากชาวบ้านหนองปลาตุก เมื่อวันที่

18 มีนาคม 2561) เมื่อเป็นเช่นนี้ ชุมชนย่อมมีความเป็นหนึ่งเดียวความมั่นคงเข้มแข็ง และชุมชนแห่งความรักเอื้อเฟื้อแบ่งปันย่อมเกิดมีได้

5.1.6 ด้านการสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจที่ดี กล่าวคือ ถึงแม้ว่าเสียงกลองเงินอาจจะไม่ได้สร้างรากฐานทางเศรษฐกิจโดยตรง แต่ก็ถือได้ว่าเป็นรากฐานทางเศรษฐกิจโดยอ้อมได้ กล่าวคือ เสียงกลองเงินย่อมดังขึ้นในช่วงเวลาที่วัดมีงานบุญเฉลิมฉลองต่างๆ ซึ่งในงานบุญนี้ย่อมประกอบไปด้วย กิจกรรมการทำบุญในรูปแบบต่างๆ พร้อมกับการนำมโหรีสพมาร่วมฉลอง เมื่อเป็นเช่นนี้ คนในชุมชนที่เป็นพ่อค้าแม่ค้าย่อมมีโอกาสมาค้าขายในงานบุญเพื่อสร้างรายได้ คนทั่วไปที่มาเที่ยวในงานบุญย่อมพากันอุดหนุน เหล่านี้ถือได้ว่าเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้อยู่ได้และดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง (สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2525)

ดังนั้น เสียงกลองเงินจึงมีความสำคัญทั้งต่อพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ ชาวบ้าน และชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

5.2 คุณค่าทางจริยธรรมของเสียงกลองเงินบนวิถีชุมชนอีสานพบว่า เสียงกลองเงินสามารถเสริมสร้างคุณค่าทางจริยธรรมบนวิถีชุมชนอีสานได้ ดังนี้

5.2.1 เสียงกลองเงินสามารถเสริมสร้างคุณค่าทางจริยธรรมภายใน อันได้แก่ การสร้างจิตใจหรือจิตสำนึกที่ดีให้กับคนในชุมชนได้ โดยเมื่อคนในชุมชนได้ยินเสียงกลองเงินแล้วย่อมสามารถมีจิตสำนึกที่ดีได้ ดังนี้ 1.การนึกถึงกิจกรรมอันดีงามที่ได้ร่วมกันทำ กล่าวคือ ชาวบ้านเมื่อได้ยินเสียงกลองเงินแล้วก็จะนึกถึงกิจกรรมอันดีงามที่เกี่ยวกับบุญกุศลต่างๆ ที่ได้ร่วมกันทำและร่วมกันฉลองทั้งที่ได้เคยร่วมกันทำในอดีตและกำลังอยู่ในปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การสร้างทั้งความสามัคคีและความสุขท่ามกลางชาวบ้านที่ได้มาเข้าร่วม 2.การนึกถึงคนรักที่จะได้มีโอกาสพบเจอกัน กล่าวคือ เมื่อทางวัดมีงานบุญฉลอง คนหนุ่มสาวจะพากันมาร่วมทำกิจกรรมอันดีงามต่างๆ ที่วัด และถือโอกาสพูดคุยสานสัมพันธ์กันไปด้วย ด้วยเหตุนี้ คนหนุ่มสาวเมื่อได้ยินเสียงกลองเงินแล้วก็จะคิดถึงคนที่ตนรักหรือเฝ้าคิดถึงว่าจะได้มีโอกาสร่วมเคียงคู่กันทำบุญกุศลหรือไม่อย่างไร เป็นต้น อันถือเป็นการร่วมกันเฉลิมฉลองเพื่อทำความดีไปด้วย และ 3.การนึกถึงความสุข สนุกสนาน ความยินดีปรีดาต่างๆ กล่าวคือ ชาวบ้านเมื่อได้ยินเสียงกลองเงินแล้วจะรู้สึกตื่นเต้นดีใจ มีความสุข สนุกสนานและยินดีปรีดาต่างๆ ทั้งนี้เพราะว่าเป็นช่วงเวลาที่ดีที่ได้มีโอกาสเฉลิมฉลองบางอย่างภายในวัดของตนรวมทั้งการได้ร่วมกันทำบุญกุศลไปในตัวอีกด้วย ซึ่งโอกาสเช่นนี้ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยครั้งนัก

5.2.2 เสียงกลองเงินสามารถเสริมสร้างคุณค่าทางจริยธรรมภายนอก อันได้แก่ การสร้างพฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยที่ดีงามให้กับคนในชุมชนได้ ดังนี้ 1.การได้ร่วมกันทำกิจกรรม สร้างบุญกุศลและเฉลิมฉลองบุญไปพร้อมกัน กล่าวคือ ชาวบ้านเมื่อได้ยินเสียงกลองเงินก็จะร่วมด้วยช่วยกันจัดแจง

สิ่งของต่างๆ ที่สามารถจะช่วยให้ตามแต่ละงานบุญ นอกจากนี้ ยังได้ร่วมกันออกบุญออกทาน ถวาย จตุปัจจัยแด่พระสงฆ์อีกด้วย อันจะนำไปสู่ความสุขและความสนุกสนานควบคู่กัน 2.การได้มีโอกาสพบปะ เพื่อนฝูง เพื่อสร้างความรักใคร่สามัคคีกัน กล่าวคือ ชาวบ้านที่ได้มาร่วมงานบุญเฉลิมฉลอง เมื่อถึงเวลาที่จะมีการเฉลิมฉลองบุญก็จะมารวมตัวกันอย่างพร้อมเพรียงที่โบสถ์ วิหารหรือศาลาฯ และเมื่อเสียงกลอง จันได้ดังขึ้น ก็จะพากันแซ่ซ้องสาธุการยินดีกับบุญกุศลหรือสิ่งที่ดีงามที่ได้ร่วมกันทำ และนอกจากนี้ ชาวบ้านยังได้ถือโอกาสอันดีนี้เพื่อสร้างความใกล้ชิดพบปะพูดคุยกับเพื่อนฝูงอีกด้วย อันจะนำไปสู่การ สร้างความรักใคร่สามัคคีกันอยู่เนืองๆ และ 3.การได้มีโอกาสพบคนรักหรือคนที่แอบชอบพอรักใคร่ กล่าวคือ เสียงกลองจันที่ได้ดังขึ้นเพื่อสื่อถึงการมีงานบุญเฉลิมฉลองต่างๆ นั้น คนหนุ่มที่ชอบพอกันย่อมถือ โอกาสอันดีนี้ในการที่จะได้พบเจอกันและสร้างบุญทานการกุศลร่วมกันอีกด้วย

5.2.3 เสียงกลองจันสามารถเสริมสร้างคุณค่าทางจริยธรรมภายนอก อันได้แก่ การสร้าง ชุมชน/สังคมที่ดีได้ ดังนี้ 1.การสร้างชุมชนแห่งความรักความสามัคคี กล่าวคือ ชาวบ้านเมื่อได้ยิน เสียงกลองจันแล้วก็จะพากันมาร่วมเฉลิมฉลองงานบุญพร้อมกับร่วมกันบำเพ็ญบุญกุศล สร้างคุณงามความ ดีต่างๆ อันเต็มไปด้วยความสุข ความยินดีสนุกสนาน เมื่อเป็นเช่นนี้ ความรักใคร่สามัคคี ความใกล้ชิดสนิทสนมกันและกันของคนในชุมชนย่อมเกิดขึ้น 2.การสร้างชุมชนแห่งความใกล้ชิดใน พระพุทธศาสนา วัดวาอาราม พระสงฆ์และศีลธรรม กล่าวคือ เสียงกลองจันที่ได้ดังขึ้นก็เพื่อสื่อสัญญาณให้ คนในชุมชนได้พากันเข้าวัดเพื่อร่วมเฉลิมฉลองงานบุญ อนุโมทนาสาธุการยินดีกับความสำเร็จบางอย่างที่ ได้เกิดขึ้นกับทั้งวัดและชุมชน เมื่อเป็นเช่นนี้ คนในชุมชนจึงมีความรักใคร่ผูกพันใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา วัดวาอาราม พระสงฆ์และศีลธรรมอยู่เนืองๆ และ 3.การสร้างชุมชนแห่งการอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม กล่าวคือ เสียงกลองจันที่ได้ดังขึ้นเพื่อสื่อให้รู้ว่าวัดมีงานบุญเฉลิมฉลองต่างๆ และคนใน ชุมชนก็ได้พากันมาร่วมงานบุญเฉลิมฉลองที่วัด เหล่านี้ถือเป็นการร่วมกันอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนไปในตัว นอกจากนี้ ยังถือเป็นการปลูกฝังและสร้าง จิตสำนึกให้รู้จักรักผูกพันในวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นตนเองให้กับลูกหลานได้เป็นอย่างดี

5.3. สถานการณ์การดำรงอยู่ของเสียงกลองจันบนวิถีชุมชนอีสานนั้นพบว่า สถานการณ์การ ดำรงอยู่ของเสียงกลองจันจะขึ้นอยู่กับการตีกลองจันของคนในชุมชน สำหรับวัดในเขตพื้นที่ตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนครซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 16 แห่ง จะนิยมตีกลองจันในช่วงที่วัดมีงานบุญต่างๆ โดยไม่มีเวลากำหนดที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับว่าวัดจะมีการจัดงานบุญเมื่อใด เพื่อสื่อสัญญาณให้ชาวบ้านได้พา กันมาร่วมเฉลิมฉลองงานบุญและร่วมอนุโมทนาสาธุการ

สำหรับวัดที่ได้ตักลงงันอยู่เป็นประจำเมื่อมีงานบุญตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 8 แห่ง ได้แก่ วัดสุ่มังคลาราม วัดโพธิ์ศรีสุธาราม วัดป่าสามัคคี วัดสามัคคีธรรม วัดโนนสวรรค์ วัดบ้านดงยอ วัดอัมพวันฯ และวัดศิริมงคล

วัดที่ได้เคยตักลงงันในอดีต แต่ในปัจจุบันไม่ได้ตีแล้วเพราะใช้เครื่องขยายเสียงแทนมีจำนวน 1 แห่ง ได้แก่ วัดชัยศรี

วัดที่ไม่ได้ตักลงงันทั้งในอดีตและปัจจุบัน แต่ได้ใช้เครื่องขยายเสียงมาโดยตลอด มีจำนวนทั้งสิ้น 6 แห่ง ได้แก่ วัดสว่างรัตนาราม วัดทุ่งรวงทอง วัดโนนชลฯ วัดประชานิยม วัดภูตาน้อย และสำนักสงฆ์บ้านโนนสูง

ส่วนวัดที่ไม่ได้ตักลงงันเลยเพราะไม่มีกลองเพลเพื่อใช้ตักลงงัน มีจำนวน 1 แห่ง ได้แก่ วัดป่าพังขว้างใต้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า วัดที่ได้เคยตักลงงันในอดีตมีจำนวนทั้งสิ้น 9 แห่ง แต่ในปัจจุบันได้ลดลงเหลือ 8 แห่ง ซึ่งถือว่าสถานการณ์การตักลงงันยังไม่มีเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมากนัก ทั้งนี้ เพราะการตักลงงันจะตีเฉพาะในวันที่มีงานบุญ ไม่ได้ตีทุกวันหรือทุกอาทิตย์ และเนื่องจากมีงานบุญต่างๆ บางครั้งญาติโยมก็มาช่วยตักลงงันด้วย (การสัมภาษณ์พระเณก อนาวีโล เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2561) แต่สำหรับวัดที่ไม่ได้ตักลงงันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจะนิยมใช้เครื่องขยายเสียงแทนทั้งหมดซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 6 แห่ง

6. สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่องคุณค่าทางจริยธรรมและการดำรงอยู่ของเสียงกลองงันบนวิถีชุมชนอีสาน กรณีศึกษาตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร สามารถสรุปได้ ดังนี้

6.1 ความสำคัญของเสียงกลองงันบนวิถีชุมชนอีสานพบว่า เสียงกลองงันมีความสำคัญต่อวิถีชุมชนอีสานได้ 6 ด้าน คือ 1.ด้านการสร้างองค์ความรู้ต่างๆ เช่น องค์ความรู้เกี่ยวกับจังหวะทำนองตักลงงัน เป็นต้น 2.ด้านการสร้างคุณธรรมที่ดีงาม 3.ด้านการสร้างความภาคภูมิใจ 4.ด้านการสร้างเสถียรภาพและแบบอย่างที่ดีงาม 5.ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชน และ 6.ด้านการสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจที่ดี

6.2 คุณค่าทางจริยธรรมของเสียงกลองงันบนวิถีชุมชนอีสาน พบว่า

6.2.1 เสียงกลองงันสามารถเสริมสร้างคุณค่าทางจริยธรรมภายใน อันได้แก่ การสร้างจิตใจหรือจิตสำนึกที่ดีให้กับคนในชุมชนได้ 3 ประการ คือ 1.จิตใจที่เต็มไปด้วยความดีงาม เสียสละ 2.จิตใจที่เต็มไปด้วยความรัก เกื้อกูลช่วยเหลือกัน และ 3.จิตใจที่เต็มไปด้วยความสุขสนุกสนาน อันเกิดจากการได้ร่วมกันทำกิจกรรม

6.2.2 เสียงกลองเงินสามารถเสริมสร้างคุณค่าทางจริยธรรมภายนอก อันได้แก่ การสร้างพฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยที่ดีงามให้กับคนในชุมชนได้ 3 ประการ คือ 1.ลักษณะนิสัยที่มีการเสียสละเพื่อร่วมบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ 2.ลักษณะนิสัยที่มีความรักใคร่สามัคคีต่อเพื่อนฝูงและคนในชุมชน และ 3.ลักษณะนิสัยที่อ่อนโยน สุภาพกับคนรัก เมื่อได้มีโอกาสมาร่วมกันทำกิจกรรมงานบุญเฉลิมฉลอง

6.2.3 เสียงกลองเงินสามารถเสริมสร้างคุณค่าทางจริยธรรมภายนอก อันได้แก่ การสร้างชุมชน/สังคมที่ดีได้ ๓ ประการ คือ 1.ชุมชนแห่งความรักความสามัคคี 2.ชุมชนแห่งความใกล้ชิดในพระพุทธศาสนา วัฒนาอาราม พระสงฆ์และศีลธรรม และ 3.ชุมชนแห่งการอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม

6.3 สถานการณ์การดำรงอยู่ของเสียงกลองเงินบนวิถีชุมชนอีสาน พบว่า วัดทั้งหมด 16 แห่งในเขตพื้นที่ตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนครจะนิยมตีกลองเงินในช่วงที่มีงานบุญเฉลิมฉลองต่างๆ และไม่มีเวลากำหนดที่แน่นอน โดยในอดีตวัดที่ได้ตีกลองเงินเป็นประจำมีจำนวนทั้งสิ้น 9 แห่ง แต่ในปัจจุบันได้มีวัดที่ยังคงตีกลองเงินอยู่เป็นประจำจำนวน 8 แห่ง ส่วนวัดที่เหลือซึ่งไม่เคยตีกลองเงินเลยตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันจะนิยมใช้เครื่องขยายเสียงแทนการตีกลองเงิน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานการณ์การดำรงอยู่ของเสียงกลองเงินยังไม่มีเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมากนัก

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 เสียงกลองเงินมีความสำคัญต่อวิถีชุมชนอีสานในด้านการสร้างองค์ความรู้ต่างๆ การสร้างคุณธรรมที่ดีงาม การสร้างความภาคภูมิใจ การสร้างเสถียรภาพและแบบอย่างที่ดี การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และการสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดวัฒนธรรมวิทยา (Culturology) ของไวต์ (White, 1959 อ้างถึงใน ยศ สันตสมบัติ, 2556) ที่ได้เสนอว่า วัฒนธรรมนั้นมียุคประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ ระบบเทคโนโลยี ระบบสังคม และระบบความคิด โดยเสียงกลองเงินถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนที่มีองค์ประกอบอยู่ภายใต้ระบบความคิด อันได้แก่ การสร้างองค์ความรู้ การสร้างคุณธรรมที่ดีงาม การสร้างความภาคภูมิใจ และภายใต้ระบบสังคม อันได้แก่ การสร้างเสถียรภาพและแบบอย่างที่ดี การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และการสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจที่ดี

7.2 คุณค่าทางจริยธรรมของเสียงกลองเงินบนวิถีชุมชนอีสาน พบว่า เสียงกลองเงินสามารถเสริมสร้างคุณค่าทางจริยธรรมภายใน คือ การมีจิตสำนึกที่ดีงาม และคุณค่าทางจริยธรรมภายนอก คือ การมีลักษณะนิสัยที่ดีและการมีสังคมที่ดีให้กับคนในชุมชนได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเสียงกลองเงินนอกจากจะสื่อสารสัญญาณโดยตรงให้ชาวบ้านได้รู้ว่าทางวัดกำลังมีการจัดงานบุญเฉลิมฉลองต่างๆ แล้ว ยังได้สื่อสารสัญญาณโดยอ้อมเพื่อกระตุ้นเตือนให้ชาวบ้านได้พากันพยายามชวนชวายเป็นบุญทานการกุศลด้วยจิตใจที่เบิกบาน

แจ่มใสได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสัญวิทยาของโซซูร์ (De Saussure, 1959) ที่พบว่า สัญญานนั้นสามารถสื่อความหมายได้ 2 นัย คือ ความหมายโดยตรง ซึ่งสามารถเข้าใจตรงกันได้ส่วนใหญ่ และความหมายโดยอ้อม ซึ่งได้เกิดจากข้อตกลงของกลุ่มหรือประสบการณ์เฉพาะบุคคลที่เคยได้รับผ่านมา

7.3 สถานการณ์การดำรงอยู่ของเสียงกลองงันบนวิถีชุมชนอีสานพบว่า สถานการณ์การตีกลองงันได้เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตบ้างเล็กน้อย โดยสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดคือ การหันไปใช้เครื่องขยายเสียงแทนตามสมัยนิยม ซึ่งสอดคล้องกับที่หลวงปู่พวน เจ้าอาวาสวัดโนนสวรรค์ ตำบลพังขว้าง ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันเสียงกลองเพล (รวมเสียงกลองงันด้วย) ได้เริ่มค่อยๆ เสื่อมความนิยมลงแล้ว เปลี่ยนไปเป็นการใช้เครื่องขยายเสียงแทน ซึ่งอาจกลายเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านญาติโยมเริ่มห่างจากวัด และหลงลืมหน้าที่ที่ตนเองได้เคยปฏิบัติอันเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาไป (มติชนออนไลน์, 2559) (เอกสารจากเว็บไซต์) ดังนั้น ชาวพุทธอีสานจึงควรช่วยกันอนุรักษ์เสียงกลองงันรวมทั้งเสียงกลองเพลอื่นๆ ให้คงอยู่สืบต่อไป มิเช่นนั้น เสียงกลองงันและเสียงกลองเพลอื่นๆ ก็จะไม่ค่อยๆ เลือนหายไปพร้อมกับการเข้ามาแทนที่ของเครื่องมือสื่อสารทางเทคโนโลยีอันทันสมัยดังที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

วัด องค์การบริหารส่วนตำบลและโรงเรียนในพื้นที่ควรสนับสนุนชาวบ้าน คณะครู และเยาวชนได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของเสียงกลองงันผ่านการประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ของหน่วยงานและสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ รวมทั้งควรบรรจุองค์ความรู้เกี่ยวกับกลองงันไว้เป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นอีสานสำหรับเยาวชนต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

เจ้าอาวาสวัดในพื้นที่ควรมีกิจกรรมเพื่อการสนับสนุนส่งเสริมในการอนุรักษ์กลองงัน โดยเฉพาะการแต่งตั้งพระสงฆ์ที่มีความรู้เรื่องการตีกลองงันให้จัดกิจกรรมฝึกสอนลูกศิษย์วัดหรือญาติโยมที่สนใจได้ฝึกทดลองปฏิบัติเกี่ยวกับการตีกลองงันให้ถูกต้องตามจังหวะทำนอง เพื่อจะได้มีผู้ทำหน้าที่ตีกลองงันแทนพระสงฆ์ได้ในคราวที่ท่านไม่สะดวกดีหรืออาพาธ เป็นต้น

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

ควรวิจัยเปรียบเทียบกับพื้นที่ในจังหวัดอื่นของภาคอีสานหรือในพื้นที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพื่อจะได้ทราบถึงสถานะและการคงอยู่ของกลองงันในยุคปัจจุบัน รวมทั้งหารูปแบบแนวทางในการอนุรักษ์ สืบทอดและเผยแพร่กลองงันต่อไป

9. บรรณานุกรม

- นิคม จำปามาสม. (2514). กลองกริ่ง กลองเพล. *ชาวกรุง*, 20 (9-11), 38-42.
- พรหมพิสิฐ พันธุ์จันทร์, จรูญ รัตนกาล และประสิทธิ์ ชาระ. (2563). การสืบทอดและคุณค่าทางจริยธรรมของชาวอีสานในสัญญาณกลองเพล: กรณีศึกษาตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 10 (1), 55-63.
- มติชนออนไลน์. (2559). รู้จักไหม? “ตีกลองแลง” สัญญาณเตือนคนเข้าวัด – แะชั่ซ้งถึงเทวดาว่าศาสนา ยังอยู่. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/local/news_182297
- ยศ สันตสมบัติ. (2556). *มนุษย์กับวัฒนธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วิทยา สายสุด. (2536). *สื่อสัญญาณพื้นบ้านอีสานในเขตอำเภอห้วยตะพาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, มหาสารคาม.
- สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2525). *วัฒนธรรมพื้นบ้าน: แนวปฏิบัติภาคใต้*. กรุงเทพฯ: สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- De Saussure, Ferdinand. (1959). *Course in General Linguistics*. New York: Philosophy Library.
- White, L., 1959. *The Evolution of Culture*. New York: McGraw-Hill.

10. คำขอบคุณ

สำหรับบทความวิจัยนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “สัญญาณกลองเพล: การสืบทอดและคุณค่าทางจริยธรรมในวิถีชุมชนอีสาน” ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนการวิจัยภายใต้ทุนวิจัยที่มุ่งเป้าตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ ด้านมนุษยศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2560จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ทางผู้วิจัยขอขอบคุณหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัย รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้คำปรึกษาแนะนำเป็นอย่างดีในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณคณะสงฆ์และผู้นำชุมชนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนครที่ได้ช่วยประสานงานและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีตลอดการวิจัย ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยนเรศวรและคณะมนุษยศาสตร์ที่ได้ช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ และขอขอบคุณกองบรรณาธิการวารสารสถาบันวิจัยญาณสังวรที่รับเผยแพร่ผลงานวิจัยฉบับนี้

องค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง
FACTORS OF HIGH-PERFORMANCE SECONDARY SCHOOLS

ธันวา วาติดตพันธ์¹, นุชนรา รัตนศิริประภา²
Thunwa Watidphan¹, Nuchnara Rattanasiraprapha²
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง และ 2.เพื่อศึกษาผลการยืนยันองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง ประชากรคือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2,358 โรง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ ที่ความเชื่อมั่น 90% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 96 โรง ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ ครูผู้สอนหรือหัวหน้ากลุ่มสาระและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 288 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมี 3 ประเภท คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถามความคิดเห็นและแบบยืนยันองค์ประกอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่และร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1.ความเป็นผู้นำทางวิชาการ 2.การบริหารเชิงกลยุทธ์ 3.ครูมืออาชีพ 4.ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร 5.ความผูกพันในงาน 6.การเป็นแบบอย่างที่ดี และ 7.การมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

---

¹ นักศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

Doctor of Philosophy, Educational Administration Graduate School of Silpakorn University

² รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

Associate Professor, Dr., Education Administration of Silpakorn University

Corresponding author; Email: nuchnara14@hotmail.com.

(Received: 25 October 2021; Revised: 2 February 2022; Accepted: 2 May 2022)

2. ผลการยืนยันองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง จากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

คำสำคัญ : 1. โรงเรียนมัธยมศึกษา 2. โรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง 3. องค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง

ABSTRACT

The objectives of this research were 1.to identify factors of high-performance secondary schools 2.to confirm/verify factors of high-performance secondary schools. The population were 2,358 secondary schools under Office of the Basic Education Commission (OBEC). The sample size of 96 was determined by Taro Yamane sample size table at the confidence level of 90%. Three respondents of each secondary school were: a school director or an acting director, a teacher or a head teacher and a head of the school board committee, totaling 288 people. The tools used for data collection were a semi-structured interview, an opinionnaire and a component verification form. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, exploratory factor analysis and content analysis.

The research results were found that:

1. Factors of high-performance secondary schools consist of 7 components: 1.Academic leadership 2.Strategic management 3.Professional teacher 4.Management information system 5.Work commitment 6.Being a positive role model 7.The emphasis on students.

2. From the confirmation result of factors of high-performance secondary schools have accuracy, propriety, feasibility and utility.

Keyword : 1. secondary schools 2. high-performance secondary schools 3. factors of high-performance secondary schools

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

โลกในศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนแปลงไปอย่างสำคัญในแง่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการผลิตและการสื่อสาร โดยเฉพาะเรื่องคอมพิวเตอร์ หุ่นยนต์ เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ และอื่น ๆ ใช้เครื่องจักร คอมพิวเตอร์ หุ่นยนต์เพิ่มขึ้น ประสิทธิภาพการผลิตโดยรวมของระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่เพิ่มขึ้นใช้คนทำงาน การผลิตแบบเกาลดลง งานหลายอย่างใช้คอมพิวเตอร์ทำแทนคนได้ ทำให้คนที่มีความรู้ทักษะแบบง่าย ๆ ในประเทศพัฒนาอุตสาหกรรมและประเทศตลาดเกิดใหม่ถูกปลดจากงาน

คนที่ทำงานในภาคความรู้ ข้อมูลข่าวสาร บริการ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น คนที่ทำงานในภาคเกษตรและอุตสาหกรรมการผลิตมีสัดส่วนลดลง ระบบเศรษฐกิจ แบบใหม่ต้องการคนทำงานที่มีความรู้ทักษะแบบใหม่เพิ่มขึ้น คนที่ไม่มีความรู้ทักษะแบบใหม่ คิดและทำอะไรใหม่ ๆ แก้ปัญหายากและซับซ้อนไม่เพียงพอต้องทำงานหรือไม่ก็ต้องเปลี่ยนแปลงทำงานแบบใช้แรงงานอย่างที่เป็นงาน ที่ไม่ต้องใช้ทักษะมากและยังใช้คอมพิวเตอร์ทำแทนไม่ได้ ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของระบบทุนนิยมโลก ที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว เศรษฐกิจพัฒนาเป็นแบบ อุตสาหกรรมที่เปิดรับการลงทุน ค่าขาย การเคลื่อนย้ายโดยเสรีของทุน แรงงาน ทำให้คนเข้ามาใช้ชีวิตในเมืองเพิ่มขึ้น สภาพครอบครัวและวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงเป็นแบบปัจเจกชน แข่งขันกันแบบตัวใครตัวมัน ทั้งหมดนี้เป็นทั้งการคุกคาม (Threats) และโอกาส (Opportunities) ที่ไทยจะต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจ และหาทางปฏิรูปทั้งระบบการศึกษาและระบบเศรษฐกิจ สังคมการเมือง ให้ก้าวทันโลกที่เปลี่ยนแปลงไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ความสำเร็จของการสร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นกับการจัดการศึกษา ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือ การบริหารจัดการการศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพ การบริหารการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับผู้บริหารสถานศึกษามากที่สุด ซึ่งเป็นหน่วยย่อยที่สุด หากสามารถบริหารจัดการการศึกษาให้ดีได้ก็เป็นต้นแบบขยายผลให้กับโรงเรียนอื่นเพื่อสร้างคุณภาพของผู้เรียน มีข้อสังเกตว่าหลายโรงเรียนที่ปฏิรูปการศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ดีจะมีบุคคลหนึ่ง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นตัวหลักสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการพัฒนางานของโรงเรียน ทว่าในปัจจุบันพบปัญหาขาดผู้บริหารที่ดี มีทักษะ มีความรอบรู้และเข้าใจการบริหารจัดการการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายซึ่งส่งผลต่อการศึกษาไทยที่ไร้คุณภาพ

จากสภาพวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงได้สร้างความกดดันให้เกิดความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของไทยให้สามารถผลิตผู้ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมและจริยธรรม อีกทั้งรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพ ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและลักษณะของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อที่จะได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีพัฒนาการไปในทิศทางที่ถูกต้องอันเป็นประโยชน์ทั้งต่อ ตัวนักเรียน สังคม และประเทศชาติต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง โดยศึกษาจากโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จจากทั่วโลก ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารศึกษา กำหนดนโยบาย รวมถึงการวางแผนยุทธศาสตร์ในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการแห่งศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง

2.2 เพื่อศึกษาผลการยืนยันองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 นำองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง จากผลการวิจัยครั้งนี้ไปทดลองใช้พัฒนาสถานศึกษา และศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงาน

3.2 สามารถจัดทำองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเด็นอื่นที่สนใจ โดยใช้แนวทางการจัดทำตัวองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยเตรียมโครงการวิจัย โดยทำการศึกษา รวบรวมข้อมูล แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง ทั้งในและต่างประเทศ โดยศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วารสาร สถิติ ผลงานวิจัย บทความวิชาการที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์ต่างๆ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis) นำข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวกับองค์ประกอบโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง ศึกษา และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย กำหนด ขั้นตอนการวิจัย และสร้างเครื่องมือวิจัย เสนอโครงการวิจัยที่สมบูรณ์ต่อภาควิชาเพื่อนำเสนอบัณฑิต วิทยาลัยพิจารณา

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยสามารถตอบข้อคำถามการวิจัย ข้อที่ 1.องค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูงเป็นอย่างไร ข้อที่ 2.ผลการยืนยันองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง มีความถูกต้อง ความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ผู้วิจัยจึง กำหนดขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 ประมวลตัวแปรองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง มีวิธีการดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง จากเอกสาร ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัย ต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

2.2.2 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview)

2.2.3 ผู้วิจัยขอข้อสรุปจากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ (Content Analysis) และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง เพื่อนำมาสร้างพัฒนาเป็นเครื่องมือการวิจัยในลักษณะแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire)

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง มีวิธีการดังนี้

3.1 นำตัวแปรเกี่ยวกับองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง มาพัฒนาเป็นเครื่องมือการวิจัยในลักษณะแบบสอบถามความคิดเห็น ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย (แบบสอบถามความคิดเห็น) โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบโดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งพิจารณาข้อกระทงคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป แล้วนำมาปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดียวกับการวิจัย จำนวน 10 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียน จำนวน 3 คน ประกอบด้วย 1. ผู้อำนวยการสถานศึกษา 2.ครู และ3.ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 30 คน รวบรวมข้อมูลทั้งหมดแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามความคิดเห็น ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach) ของแบบสอบถามความคิดเห็นแล้วปรับปรุงแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็นทั้งฉบับเท่ากับ 0.99

3.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นฉบับสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 96 โรงเรียน มีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน ได้แก่ 1.ผู้อำนวยการโรงเรียน 2.ครู และ3.ประธานกรรมการสถานศึกษา รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 288 คน การวิเคราะห์องค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูงโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อรวมกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มเดียวกัน โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบ Kaiser - Meyer - Olkin Measure of Sampling Adequacy and Bartlett's Test การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method: Principal Component Analysis: PCA) และการหมุนแกนแบบแวนริแมกซ์ (Varimax Rotation) ซึ่งเกณฑ์การเลือกตัวแปรที่เข้าอยู่ในองค์ประกอบพิจารณาจากค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalue) ซึ่งมากกว่า 1 และถือเอาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรแต่ละตัวขององค์ประกอบนั้นต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และอธิบายองค์ประกอบตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser)

ขั้นตอนที่ 4 การยืนยันผลการวิจัย

4.1 นำองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูงที่ได้ มาสร้างแบบยืนยันองค์ประกอบ โดยเก็บจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน โดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ 1.เป็นผู้บริหารระดับสูงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2.ผู้มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญและประสบการณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง ที่อยู่ในแวดวงการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 3.บุคลากรที่เป็นผู้ปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จบการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

4.2 วิเคราะห์ผลการยืนยันด้วยสถิติ ความถี่ (f) และร้อยละ (%)

5. ผลการวิจัย

องค์ประกอบโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง มีจำนวนองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ จำนวน 71 ตัวแปร คือ องค์ประกอบที่ 1 ความเป็นผู้นำทางวิชาการ (Academic leadership) องค์ประกอบที่ 2 การบริหารเชิงกลยุทธ์ (strategic management) องค์ประกอบที่ 3 ครูมืออาชีพ (professional teacher) องค์ประกอบที่ 4 ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (Management Information System) องค์ประกอบที่ 5 ความผูกพันในงาน (work commitment) องค์ประกอบที่ 6 การเป็นแบบอย่างที่ดี (Being a positive role model) และองค์ประกอบที่ 7 การมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (The emphasis on students) ดังแผนภูมิแสดงองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง

5.1 องค์ประกอบที่ 1 ความเป็นผู้นำทางวิชาการ (Academic leadership) หมายถึง พฤติกรรมความเป็นผู้นำ ความรู้ ความสามารถในการบริหารงานในด้านต่างๆ เพื่อนำพาให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 25 ตัวแปร คือ 1.ผู้บริหารมีวุฒิภาวะทางอารมณ์และทำงานภายใต้สภาพกดดันได้ดี 2.ผู้บริหารตัดสินใจโดยใช้หลักการ และข้อมูล และเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบ 3.ผู้บริหารมีการรับฟังความคิดเห็นและแนวทางการแก้ปัญหา 4.ผู้บริหารมีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมและจริยธรรม 5.ผู้บริหารมีการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์และทันต่อเหตุการณ์ 6.มีความเสมอภาคในการอภิปรายความคิดเห็นของครูและบุคลากร 7.ผู้บริหารมีความพร้อมในการให้คำปรึกษา 8.โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความมั่นคงและปลอดภัย 9.ผู้บริหารมีการสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน 10.ผู้บริหารใช้หลักธรรมาภิบาลในการพิจารณารางวัลและความดีความชอบ 11.ผู้บริหารมีแผนเพื่อสานต่อความสำเร็จของโรงเรียน (Succession plan) 12.ผู้บริหาร ครูและบุคลากรมีความเป็นอิสระและความเสมอภาคในการอภิปราย ปรีक्षाหารือ หรือ สะท้อนความคิดเห็น

13.ผู้บริหารสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อพัฒนาโรงเรียน 14.ผู้บริหารสามารถชี้แจงวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนให้แก่ครูและบุคลากรได้อย่างทั่วถึงและชัดเจน 15.ผู้บริหารให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการมอบหมายงาน 16.ผู้บริหารติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 17.ผู้บริหารมีความรู้เชิงวิชาการในวิชาชีพครูและรอบรู้เรื่องการบริหาร 18.ผู้บริหารส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากร 19.ผู้บริหารมีการสื่อสารกับครูและบุคลากรอย่างเปิดเผย จริงใจและชัดเจน 20.ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้าปรึกษาหารือได้เสมอ 21.ผู้บริหารต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน 22.โรงเรียนมีแผนกลยุทธ์ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ครอบคลุมพันธกิจและวัตถุประสงค์ทั้งระยะสั้นและระยะยาว 23.โรงเรียนมีแผนปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน 24.ผู้บริหารโรงเรียนพิจารณามุมมองที่หลากหลายในการตัดสินใจ และ 25. โรงเรียนมีการใช้พื้นที่ทางกายภาพ พื้นที่ชุมชน (เช่น โรงอาหาร ห้องสมุด และพื้นที่กลางแจ้ง) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 2 การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic management) หมายถึง กระบวนการบริหารโรงเรียน เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์จากการใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสม ทั้งในด้านการตัดสินใจและการนำไปปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ประกอบด้วย 13 ตัวแปร คือ 1.โรงเรียนมีการสื่อสารถึงแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนและทั่วถึง 2. โรงเรียนมีการรวบรวมความรู้ และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศภายในโรงเรียน 3. โรงเรียนมีการสื่อสารผลการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยเปิดเผย 4. โรงเรียนมีการศึกษาความต้องการและความคาดหวังในด้านวิชาการของกลุ่มเป้าหมาย 5.โรงเรียนมีแผนและแนวทางปฏิบัติในการดูแลนักเรียนที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ 6.ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีการถ่ายทอด สื่อสาร และแลกเปลี่ยน ความรู้และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศภายในโรงเรียน 7.โรงเรียนมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ (E-Office) 8. โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการความรู้และใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการจัดการความรู้ 9.โรงเรียนมีการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโดยจัดกิจกรรมสร้างเสริมสัมพันธภาพระหว่างกัน 10.โรงเรียนมีการสื่อสารผลการศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของนักเรียนให้กับครูและบุคลากร 11.โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีการฝึกอบรมของครูและบุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการ 12.โรงเรียนมีการทำงานเป็นทีมโดยแต่ละทีมประกอบด้วยครูและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะแตกต่างกัน และ 13.โรงเรียนมีการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการ ความคาดหวังและความพึงพอใจเพื่อเพิ่มจำนวนผู้สนใจเข้าศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 ครูมืออาชีพ (Professional teacher) หมายถึง การดำเนินงานอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้การพัฒนาและการจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากรบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลลัพธ์ทางการเรียนตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา ประกอบด้วย 10 ตัวแปร คือ 1.ครูมีการสื่อสารกับครอบครัวของนักเรียนบ่อยครั้ง 2.ครูมีความรู้พื้นฐานการวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอน 3.ครูปรับเปลี่ยนวิธีสอนตามข้อมูลการประเมินในชั้นเรียน 4.ครูจะได้รับผลป้อนกลับเป็นประจำเกี่ยวกับสิ่งที่ทำ 5.นักเรียนได้รับผลป้อนกลับ

เป็นประจำเกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขาต้องทำเพื่อปรับปรุงและพัฒนา 6.ครูและบุคลากรทำงานร่วมกันเป็นประจำเพื่อวางแผนสิ่งที่จะสอน 7.ครูและบุคลากรในระดับชั้นทำงานเป็นทีมเพื่อช่วยเพิ่มการเรียนรู้ของนักเรียน 8.ครูและบุคลากรทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาของโรงเรียน 9.ครูใช้กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีประสิทธิภาพต่ำมีมาตรฐานทางวิชาการในระดับสูง และ 10.ครูใช้ผลการประเมินเพื่อกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมืออาชีพ

องค์ประกอบที่ 4 ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (Management information system) หมายถึง กระบวนการจัดการข้อมูลให้เป็นสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ต่อการใช้งานในการบริหาร จำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการดำเนินการ เริ่มตั้งแต่การรวบรวมและตรวจสอบข้อมูล การดำเนินการประมวลผลข้อมูลให้กลายเป็นสารสนเทศ และนำมาใช้ในด้านต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 11 ตัวแปร คือ 1.โรงเรียนมีฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ จัดเก็บอย่างเป็นระบบสะดวกต่อการใช้งาน และมีความปลอดภัย 2.โรงเรียนมีการรวบรวม วิเคราะห์การปฏิบัติงานเพื่อติดตามความก้าวหน้าของงานและรายงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3. โรงเรียนมีการใช้ข้อมูลและสารสนเทศเชิงเปรียบเทียบเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ 4.โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบในการเสาะหาแหล่งความรู้เพื่อถ่ายทอดแก่ครูและบุคลากร 5.โรงเรียนมีการนำข้อมูลมาจัดการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลการปฏิบัติ 6.โรงเรียนมีการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อรวบรวม ความรู้ และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ 7.โรงเรียนมีการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรม 8.โรงเรียนมีงานบริการนักเรียน การสื่อสารความต้องการ ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักเรียน เพื่อจัดทำแผนและแนวปฏิบัติในการดูแลนักเรียนที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ 9.การประเมินประสิทธิภาพระดับบุคคลสอดคล้องกับระดับและตำแหน่งงานนั้น เป็นการสร้างผลสำเร็จตามโครงสร้างการบริหาร 10.โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่โรงเรียนพึงประสงค์ ตามอัตลักษณ์ที่โรงเรียนกำหนด และ 11.ผลสำเร็จระดับบุคคลสอดคล้องกับภาพรวม และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการสร้างผลผลิตของโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 5 ความผูกพันในงาน (Work commitment) หมายถึง การมีสำนึกแห่งจุดมุ่งหมายร่วมกันของคนในโรงเรียนในสิ่งที่ต้องการสู่ความสำเร็จ และความมุ่งมั่นในการทำหน้าที่ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ตัวแปร คือ 1.ครูและบุคลากรมีความเข้าใจที่ชัดเจนในสิ่งที่โรงเรียนต้องการที่จะทำให้สำเร็จ 2.ครูและบุคลากรมีความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่โรงเรียนต้องการที่จะทำให้สำเร็จ 3.ครูและบุคลากรทุกคนมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน 4.โรงเรียนมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน และ 5.ครูและบุคลากรคำนึงถึงเป้าหมายของโรงเรียนเมื่อต้องทำการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญ

องค์ประกอบที่ 6 การเป็นแบบอย่างที่ดี (Being a positive role model) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อและ อุปนิสัยที่ทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ได้โดดเด่นกว่าคนทั่วไปของครูและบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งจะนำพาให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ 1. ผู้บริหารคาดหวังงานให้ครูและ

บุคลากรมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำที่มีคุณภาพ 2.ครูและบุคลากรหลายคนเป็นผู้นำในทางใดทางหนึ่ง และ 3.ครูและบุคลากรมีบทบาทความเป็นผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต

องค์ประกอบที่ 7 การมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (The emphasis on students) หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนที่มุ่งเน้นที่ผู้เรียน ให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ ที่ต้องการ โดยมีการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกเน้นที่นักเรียนเป็นหลัก ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ 1.นักเรียนเคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล 2.ครูและบุคลากรเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมของนักเรียน 3. นักเรียนได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษเมื่อต้องการ และ 4.ครูแสดงให้เห็นว่าครูสนใจนักเรียนทุกคน

2. ผลการยืนยันองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้วยแบบสอบถามรายบุคคล จำนวน 5 คน พบว่า มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์

ลำดับที่	องค์ประกอบ (factor)	จำนวนตัวแปร	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ (factor loading)
1	ความเป็นผู้นำทางวิชาการ	25	0.51 – 0.82
2	การบริหารเชิงกลยุทธ์	13	0.51 – 0.75
3	ครูมืออาชีพ	10	0.50 – 0.73
4	ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร	11	0.50 – 0.69
5	ความผูกพันในงาน	5	0.63 – 0.79
6	การเป็นแบบอย่างที่ดี	3	0.53 – 0.60
7	การมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4	0.52 – 0.72
	รวม	71	0.50– 0.82

6. สรุปผลการวิจัย

องค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 71 ตัวแปร คือ 1.ความเป็นผู้นำทางวิชาการ มี 25 ตัวแปร 2.การบริหารเชิงกลยุทธ์ มี 13 ตัวแปร 3.ครูมืออาชีพ มี 10 ตัวแปร 4.ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร 5.ความผูกพันในงาน มี 5 ตัวแปร 6. การเป็นแบบอย่างที่ดี 7.การมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผลการยืนยันองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนมีความเห็นพ้องต้องกันว่าองค์ประกอบและตัวแปรของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูงมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 องค์ประกอบโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูงเป็นพหุตัวแปร (มีหลายตัวแปร) มีปัจจัยทั้งจากภายนอกและภายในสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องบริหารจัดการ จึงจะทำให้การจัดการศึกษามีสมรรถนะที่สูง ตามแนวคิดของ Leithwood, K., & McCullough, C, (2016) คือ มีหลักสูตรและการเรียนการสอนที่ดี ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ (Doris, L. Wilson, 2011) คือ มีความเป็นผู้นำทางการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

องค์ประกอบที่ 1 ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ตามแนวคิดของ (Texas Education Agency (TEA), 2016) ได้ระบุถึงประสิทธิผลของการเป็นผู้นำว่า ผู้บริหารของโรงเรียนควรมีวิสัยทัศน์เฉพาะสำหรับโรงเรียนของตน มีการสื่อสารกับบุคลากร นักเรียนและครอบครัว

องค์ประกอบที่ 2 การบริหารเชิงกลยุทธ์ ตามงานวิจัยของ (Umar, M, 2018) ได้ให้บทสรุปกลยุทธ์ของโรงเรียนที่มีสมรรถนะสูงไว้ว่า ประกอบไปด้วย 1.การพัฒนาพนักงานให้อยู่ในระดับสูงที่สุด 2.ความร่วมมือ การทำงานร่วมกัน และการประสานงาน 3.มีความยืดหยุ่นและความเข้าใจ

องค์ประกอบที่ 3 ครูมืออาชีพ ตามแนวคิดของ (Tucker, M, 2019) ได้สรุปลักษณะของโรงเรียนสมรรถนะสูงไว้ว่า 1. มีการจัดเตรียมให้การสนับสนุน แก่ นักเรียนและครอบครัว ก่อนที่จะมาโรงเรียน 2. มีการจัดเตรียมทรัพยากรที่เพียงพอ สำหรับนักเรียนที่มีความเสี่ยงในด้านต่างๆมากกว่านักเรียนปกติ

องค์ประกอบที่ 4 ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ตามแนวคิดของ (Texas Education Agency (TEA), 2016) ได้ระบุถึงลักษณะของโรงเรียนสมรรถนะสูง ว่าโรงเรียนมีที่เก็บข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง ให้ความคาดหวังสำหรับครูและนักเรียนใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 5 ความผูกพันในงาน ตามแนวคิดของ (Leithwood, K., & McCullough, C, 2016) ได้กล่าวถึงลักษณะของโรงเรียนที่มีสมรรถนะสูงไว้ ว่าต้องมี ทิศทางของระบบ ประกอบด้วย 1.ระบบโรงเรียนได้รับการพัฒนามาจากความเชื่อและวิสัยทัศน์ที่ใช้ร่วมกัน เกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน และสวัสดิการที่อยู่ภายในโรงเรียน 2.ความเชื่อและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนมุ่งเน้นไปที่การลดช่องว่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 6 การเป็นแบบอย่างที่ดี ตามแนวคิดของ (Shannon and Bylsma, 2007) ได้สรุปลักษณะของโรงเรียนสมรรถนะสูงไว้ว่าภาวะผู้นำในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ความเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอนและการบริหารที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องใช้ กระบวนการเปลี่ยนแปลง ผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะสนับสนุนโปรแกรมการเรียนการสอนและวัฒนธรรมโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการเติบโตอย่างมืออาชีพ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพมีสไตล์และบทบาทที่แตกต่างกัน องค์ประกอบที่ 7 การมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวคิดของ (Shannon and Bylsma, 2007) ได้สรุปลักษณะของโรงเรียนสมรรถนะสูงไว้ว่า สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย มีอารยธรรม

7.2 ผลการยืนยันองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง พบว่า มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดี

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรนำองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษา สมรรถนะสูง ในการวิจัยนี้ไปเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการบริหาร และกำหนดนโยบาย ในการพัฒนา สมรรถนะผู้บริหาร พัฒนาสมรรถนะครู และพัฒนาสมรรถนะนักเรียน เช่น จัดโครงการอบรมเพื่อพัฒนา ความเป็นผู้นำทางวิชาการและครูมืออาชีพ เป็นต้น เพื่อสนับสนุนส่งเสริมสมรรถนะทางการศึกษา ให้ โรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง โดยการสร้างความเข้าใจ และสร้างความสำคัญของการยกระดับสมรรถนะทางการศึกษา เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม และควรนำองค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง นำผลการวิจัยนี้ไปส่งเสริมสนับสนุนให้มีการประเมินสมรรถนะทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในทุกๆ ปี เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนา และเพิ่ม สมรรถนะในด้านต่างๆ ให้เต็มตามศักยภาพและบริบทของพื้นที่ สภาพแวดล้อมที่แตกต่าง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

โรงเรียนมัธยมศึกษา หรือผู้บริหาร สามารถนำประเด็นตัวแปรในองค์ประกอบที่ค้นพบใน งานวิจัยครั้งนี้ ไปใช้หรือปรับปรุงและพัฒนาต่อยอด ในการวัดและประเมินสมรรถนะของโรงเรียนตามแต่ บริบทและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนนั้นๆ เพื่อพัฒนาให้โรงเรียนกลายเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขีด สมรรถนะที่สูงขึ้น เช่น มีการส่งเสริมและพัฒนาครูมืออาชีพในโรงเรียน มีการใช้ระบบสารสนเทศในการ บริหารจัดโรงเรียนให้ทันสมัย เป็นต้น เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงาน องค์ประกอบของโรงเรียน มัธยมศึกษาสมรรถนะสูง เปรียบเสมือนเครื่องมือในการนำทางสู่การประเมินและการพัฒนาประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนั้นแต่ละโรงเรียนสามารถนำไปใช้ตามแต่ บริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไป

8.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง “องค์ประกอบของความเป็นผู้นำทางวิชาการของโรงเรียน มัธยมศึกษาสมรรถนะสูง”

8.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาครูมืออาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา”

8.3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง “ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารที่ส่งเสริมสมรรถนะของ โรงเรียนให้สูงขึ้น”

9. บรรณานุกรม

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *การขับเคลื่อนการศึกษา มัธยมศึกษาไทย 4.0*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- Leithwood, K., & McCullough, C. (2016). Leading high-performing school districts. *Education Canada*, 1, 24-29.

Shannon and Bylsma. (2007) *The Nine Characteristics of High-Performing Schools: A Research-Based Resource for Schools and Districts to Assist with Improving Student Learning*, 2nd ed, Olympia, WA: OSPI.

Texas Education Agency (TEA). (2016). *2015–2016 Reward Schools Case Studies Statewide Report*. Texas: USA.

Umar, M. (2018). *Identifying critical success factors for school improvement among excellent principals in high performing schools in Malaysia: A case study/Umar Man* (Doctoral dissertation, University of Malaya).

Tucker, M. (2019). *Leading high-performance school systems: Lessons from the world's best*. ASCD.

10. คำขอบคุณ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชนรา รัตนศิริประภา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา แนวคิด และช่วยเหลือตลอดระยะเวลาการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ สุดท้ายนี้สิ่งที่เป็คุณค่าอันจะเกิดประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ ผู้มีพระคุณอันยิ่งใหญ่ คือ คุณแม่ตรีนุช วาติตต์พันธ์ และทุกท่านในครอบครัว ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

DEVELOPMENT OF TEACHING STYLES IN THAI LANGUAGE FOR
COMMUNICATION IN THE NEW NORMAL ERA WITH INTEGRATED BUDDHISTS FOR
UNDERGRADUATE STUDENTS MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY ROI ET CAMPUS

จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์¹

Charungphorn Klangburum¹

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2564

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal มีวิธีดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบรูปแบบการเรียนการสอน โดยการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในยุค New Normal และศึกษาการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำไปใช้จริง ตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบ Randomized Two Group Posttest Only Design กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 80 คน เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ที่จะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุค New Normal โดยใช้หลักพุทธธรรมในการบูรณาการ คือหลักไตรสิกขา ซึ่งเชื่อมโยงสู่หลักมัชฌิมาปฏิปทาหรือที่เรียกว่าทางสายกลาง

คำสำคัญ : 1. รูปแบบการเรียนการสอน 2. New Normal 3. พุทธบูรณาการ

---

¹ปร.ด. อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตร้อยเอ็ด

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

Corresponding Author: jamee9551@hotmail.com

(Received: 13 February 2022; Revised: 13 March 2022; Accepted: 24 May 2022)

ABSTRACT

The research aims to Development of teaching styles in Thai language for communication in the New Normal era with integrated Buddhists for undergraduate students Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus. The research process is divided into 2 parts: Part 1, the development of the Thai language for communication teaching model in the New Normal era , there are 4 steps in the process. Teaching model by studying concepts and theories on enhancing learning skills in the New Normal era and studying the promotion of learning skills in the New Normal era integrated Buddhist, Step 2: Creating instructional model documentation, Step 3: Quality checking of teaching style and teaching style documentation by experts, Step 4: Study for Feasibility Check before implementation Part 2 Study of teaching and learning model efficiency. Using a research method of Randomized Two Group Posttest Only Design with undergraduate students Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus The second semester of the academic year 2021 consisted of 80 students for a period of 5 weeks.

Learners have been developed using Buddhist principles and principles as an important tool in integrating the development of teaching and learning styles of Thai language for communication. To face rapid changes in the New Normal era by using the principles of Buddhism in the integration, consisting of the Trisikha principle. The principles that are integrated are connected to the middle principle, known as the middle path.

Keyword : 1.Teaching model 2. New Normal 3. Buddhist integration

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา Covid-19 เราคงต้องยอมรับว่า การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดเกิดขึ้นที่ห้องเรียน (ON-SITE) การที่เด็กได้ไปโรงเรียน ทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน เด็กมีสมาธิจดจ่อกับการสอนของครู ครูสามารถเข้าถึงเด็กเป็นรายบุคคลได้เป็นอย่างดี และผู้ปกครองสามารถประกอบอาชีพได้โดยมั่นใจ ในความปลอดภัยของบุตรหลาน สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญอย่างมากต่อพัฒนาการของเด็กทั้งในด้าน ร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา (กิตติมา สุรสนธิ, 2541) แต่เมื่อ สถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 ในปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบให้การเรียนการสอนตามวิธี ปกติไม่สามารถทำได้นั้น ประเด็นการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด จึงกลายเป็นโจทย์ สำคัญที่จะต้องหาแนวทางที่ยังรักษาโอกาสในการเรียนรู้ของเด็กให้ควบคู่ไปกับความปลอดภัยได้ อย่างเหมาะสม การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้หลักพุทธธรรมในการบูรณาการ ประกอบด้วยหลักไตรสิกขา หลักธรรมที่นำมาบูรณาการนั้นเชื่อมโยงสู่หลักมัชฌิมาปฏิปทาหรือที่เรียกว่าทางสายกลาง ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและมีความเป็นอัตลักษณ์ของประเทศไทย (ก่องแก้ว เจริญอักษร, 2535) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ในการช่วยพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้า อย่างยั่งยืนเทียบเท่าอารยประเทศ การเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคเอสทีเอ ดี (STAD) (จันทร์ตา ตันติพงศานุรักษ์, 2543) เป็นการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะทางสังคม นั่นคือ การรู้จักการทำงานร่วมกัน โดยให้ความร่วมมือ (สุรศักดิ์ หลาบมาลา, 2531) มีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นโดยการใช้เหตุผล นับว่าเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนับสนุนกระบวนการคิด ตลอดจนการตัดสินใจซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน การทำงานเป็นทีม การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะการติดต่อสื่อสาร และยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (กรมวิชาการ, 2544) ดังนั้น จะพบว่าการใช้เทคนิคการสอนที่เป็นกิจกรรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคเอสทีเอ ดีหรือรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือที่แบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์และเทคนิคการสอนออนไลน์โดยผ่านเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย จะยิ่งเพิ่มพูนคุณภาพของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในด้านความคิดสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น เหมาะสมสำหรับสถานการณ์ปัจจุบันในการจัดทักษะการเรียนรู้ในยุค New Normal

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำหลักการสอนและเทคนิคการสอนที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย หลักพุทธธรรมในการบูรณาการ ประกอบด้วยหลักไตรสิกขา การระดมสมอง ผังความคิด มาบูรณาการเข้ากับกิจกรรมฝึกการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (ทีศนา แคมมณี, 2540) ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือที่แบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์หรือการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคเอสทีเอ ดี อันเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ แล้วนำมาพัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคเอสทีเอ ดี โดยผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเป็นวิชาในหมวดศึกษาทั่วไปที่จัดสอนในระดับปริญญาตรี และนักศึกษาทุกคนต้องเรียน ซึ่งในยุค New Normal การจัดการเรียนการสอน อาจใช้วิธีการเรียนในชั้นเรียน (On-Site) การเรียนผ่านโทรทัศน์ (On-Air) และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online) หัวใจสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดคือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน มีความสำคัญมากในยุคเทคโนโลยี Disrupt แต่สิ่งหนึ่งที่ยังคงต้องมีอยู่เสมอคือ จิตวิญญาณของความเป็นครูผู้สอน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 การใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ นักศึกษามีความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อสื่อสารที่ดีขึ้น

3.2 การใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

3.3 นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

4.1 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษา ที่ 2 ปีการศึกษา 2564 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา จำนวน 80 คน ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เป็นกลุ่มทดลอง 40 คน และกลุ่มควบคุม 40 คน และดำเนินการทดลองตามขั้นตอนคือ การศึกษาระดับคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย การนำคะแนนผลสอบเรียงลำดับจากคะแนนสูงลงมาต่ำ แล้วแยกเป็น 5 ระดับ ตามลำดับเปอร์เซ็นต์ไทล์

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร แบบทดสอบทักษะการสื่อสาร และแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอน

4.3 การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างทุกคนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยการแบ่งกลุ่มละ 4 คน จำนวน 10 กลุ่ม ตามเกณฑ์ระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ของคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย สูง : ปานกลาง : ต่ำ เท่ากับ 1 : 2 : 1 และกลุ่มควบคุมใช้การเรียนการสอนแบบเดิม ประเมินนักศึกษาทั้งสองกลุ่ม โดยการทำแบบทดสอบการสื่อสารเรื่องศีล สมบัติ และปัญญาและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และให้นักศึกษากลุ่มทดลองทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ระยะเวลาในการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดลองนักศึกษากลุ่มตัวอย่างในเวลาเรียนตามตาราง สัปดาห์ละ 1 ครั้ง 180 นาที เป็นเวลา 3 สัปดาห์

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบกิจกรรมฝึกทักษะการสื่อสารเรื่องศีล สมบัติ และปัญญา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์โดยใช้สถิติ

5. ผลการวิจัย

ตอนที่ 1

1. ผลการพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด เป็นการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นกระบวนการเรียนการสอน และ ขั้นประเมินผล ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยา เขตร้อยเอ็ด ประกอบด้วย การประเมินคุณภาพรูปแบบการสอนใช้แบบประเมินมาตราส่วนประเมิน ค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ Likert ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ขั้นเตรียมความพร้อม

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ขั้นเตรียมความพร้อม			
การแจ้งวัตถุประสงค์ ของการจัดกิจกรรม	4.34	0.55	มาก
การเรียนการสอนของ รายวิชา			
การชี้แจงการทำ แบบทดสอบ	4.57	0.49	มาก
การชี้แจงเวลาในการ ทำแบบทดสอบ	4.29	0.39	มาก
การทดสอบมาจัดกลุ่ม ตามหลักของ STAD	3.73	0.50	มาก
เฉลี่ย	4.23	0.36	มาก

จากตาราง การประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขั้นเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36

ตารางที่ 2 การประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารชั้นกระบวนการเรียนการสอน

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชั้นกระบวนการเรียนการสอน			
การจัดกลุ่มตามหลักของ STAD	4.57	0.78	มาก
ศึกษาความรู้-เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน	4.29	0.69	มาก
เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.43	0.79	มาก
เนื้อหาที่มีความถูกต้องและชัดเจน	4.43	0.75	มาก
การอธิบายเนื้อหาชัดเจน	3.86	0.79	มาก
เฉลี่ย	4.31	0.50	มาก

จากตาราง การประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด ชั้นกระบวนการเรียนการสอนอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50

ตารางที่ 3 การประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารด้านรูปแบบการเรียนการสอนเกี่ยวกับแบบทดสอบทักษะการสื่อสาร

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
แบบทดสอบการสื่อสารเรื่อง ศิล งามธิ ปัญญา			
แบบทดสอบมีความชัดเจน ถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้อง	4.29	0.77	มาก
ฝึกทักษะการระดมสมอง	3.77	0.60	มาก
ฝึกทักษะการใช้ผังความคิดอย่างสร้างสรรค์	4.14	0.78	มาก
ความยากง่ายของภาษาที่ใช้ในแบบทดสอบ	4.43	0.68	มาก
ความเหมาะสมในการจัดกลุ่มทำแบบทดสอบ	4.51	0.67	มาก
เฉลี่ย	4.22	0.45	มาก

จากตาราง การประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด ด้านรูปแบบการเรียนการสอนเกี่ยวกับแบบทดสอบทักษะการสื่อสาร อยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45

ตารางที่ 4 การประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ชั้นประเมินผล

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชั้นประเมินผล			
ความชัดเจนถูกต้องของคำถาม	4.00	0.42	มาก
ความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา	3.59	0.55	มาก
เวลาในการทำแบบทดสอบ	3.57	0.45	มาก
ความยากง่ายของแบบทดสอบ	4.14	0.49	มาก
เฉลี่ย	3.82	0.34	มาก

จากตาราง การประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด ขึ้นประเมินผลอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.34

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและสอดคล้องของรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนและเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพรูปแบบ การเรียนการสอน

ตารางที่ 5 การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

รายการประเมิน	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
รูปแบบการเรียนการสอน	1.00	สอดคล้อง
กระบวนการเรียนการสอน	0.80	สอดคล้อง
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชา ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	0.80	สอดคล้อง
แบบทดสอบทักษะการสื่อสาร	1.00	สอดคล้อง
ตอนที่ 1 แบบทดสอบการสื่อสาร เรื่องศีล		
ตอนที่ 2 แบบทดสอบการสื่อสาร เรื่องสมาธิ		
ตอนที่ 3 แบบทดสอบการสื่อสาร เรื่องปัญญา		
ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง	0.80	สอดคล้อง

จากตาราง การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยา เขตร้อยเอ็ด มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.71 อยู่ในระดับความสอดคล้องที่กำหนดว่าสามารถนำไปใช้ ในการเรียนการสอนได้

3. ผลการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนก่อนนำไปใช้จริง

ตารางที่ 6 สรุปผลการวิเคราะห์ หลังจากที่นักศึกษาได้ศึกษารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

ผลการทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.
แบบทดสอบทักษะการสื่อสาร			
แบบทดสอบการสื่อสาร			
เรื่อง ศิล			
ก่อนเรียน	40	3.55	0.36
หลังเรียน	40	3.59	0.49
แบบทดสอบการสื่อสาร			
เรื่อง สมมติ			
ก่อนเรียน	40	3.54	0.42
หลังเรียน	40	3.61	0.50
แบบทดสอบการสื่อสาร			
เรื่อง ปัญญา			
ก่อนเรียน	40	3.52	0.39
หลังเรียน	40	3.60	0.49
ผลสัมฤทธิ์ทางการ			
สื่อสาร	40	3.53	0.45
ก่อนเรียน	40	3.58	0.55
หลังเรียน			

สรุปผลการวิเคราะห์ หลังจากที่นักศึกษาได้ศึกษารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดแล้ว นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการสื่อสารที่สูงขึ้นซึ่งแสดงว่ารูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาได้

ตอนที่ 2

ผลการทดลองหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด ที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและแบบทดสอบทักษะการ สื่อสาร ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 7 ผลคะแนนเรื่องการสื่อสารของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กิจกรรมแบบทดสอบ	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
การสื่อสารเรื่อง ศีล	8.55	3.63	5.10	5.67
การสื่อสารเรื่อง สมมติ	6.70	1.13	4.13	0.71
การสื่อสารเรื่อง ปัญญา	5.85	1.29	3.78	0.78
เฉลี่ย	7.03	1.50	4.33	2.16

จากตาราง คะแนนเรื่องการสื่อสารของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องศีลเท่ากับ 8.55 คะแนน เรื่องสมมติเท่ากับ 6.70 คะแนน เรื่องปัญญาเท่ากับ 5.85 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.03 คะแนน ส่วนกลุ่มควบคุมมีค่าคะแนนเฉลี่ย เรื่องศีลเท่ากับ 5.10 คะแนน เรื่องสมมติเท่ากับ 4.13 คะแนน เรื่องปัญญาเท่ากับ 3.78 คะแนน และคะแนน เฉลี่ยเท่ากับ 4.33 คะแนน

6. สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด สรุปผลได้ดังนี้

6.1 การพัฒนาแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ประกอบด้วย การประเมินคุณภาพรูปแบบการสอนใช้แบบประเมินมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ Likert ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่ามี คุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี

6.2 ผลการทดลองหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา ที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและแบบทดสอบทักษะการสื่อสาร ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่ากลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักศึกษากลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

7. อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักศึกษากลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจอห์นสัน และ จอห์นสัน (Johnson; & Johnson, 1974) กล่าวว่าเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือกันในการเรียนรู้มากกว่าการแข่งขันกันเพราะจะส่งผลต่อการเรียนมากกว่าทั้งทางด้านจิตใจและสติปัญญา

การหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา จากการหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยพบว่าจะคะแนนเรื่องการสื่อสารของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 โดยกลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องศีลเท่ากับ 8.55 คะแนน เรื่องสมาธิเท่ากับ 6.70 คะแนน เรื่องปัญญาเท่ากับ 5.85 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.03 คะแนน ส่วนกลุ่มควบคุมมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องศีลเท่ากับ 5.10 คะแนน เรื่องสมาธิเท่ากับ 4.13 คะแนน เรื่องปัญญาเท่ากับ 3.78 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 คะแนน สอดคล้องกับงานวิจัยของจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson; & Johnson, 1994) ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ แบบร่วมมือ เปรียบเทียบกับการเรียนแบบแข่งขันและการเรียนเป็นรายบุคคลระหว่าง ปี ค.ศ.1924-1989 มีผลการวิจัยมากกว่า 300 เรื่อง ที่แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เหตุผล การแก้ปัญหา การสร้างความคิดใหม่และความสามารถในการถ่ายทอดสิ่งที่เรียนรู้ให้ แก่ผู้อื่นสูงกว่าการเรียนแบบแข่งขันและการเรียนเป็นรายบุคคล

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด สามารถพัฒนาต่อเนื่องได้ในยุคปัจจุบัน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

การเตรียมความพร้อมของอาจารย์ผู้สอนเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทั้งในด้านความรู้และ กระบวนการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด สามารถ นำไปใช้บูรณาการสอนกับรายวิชาอื่นได้

ทักษะการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญมากกับทุกคน ทุกสังคม ทุกชั้น การบูรณาการ พระพุทธศาสนาให้มีบทบาทต่อการเรียนการสอนในทุกรายวิชาเป็นเรื่องที่ควรตระหนักในสังคม ปัจจุบันที่มีความเป็น New Normal

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการทำวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยพบว่านักศึกษากล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุและมีผล สามารถใช้ทักษะการสื่อสารได้ดี สามารถปรับตัวเองให้มีบทบาทเป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟังที่ดีในกลุ่มที่ ระดมความคิดเห็น ดังนั้น หากมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น หรือเป็นงาน วิชาการที่สามารถสร้างการเรียนรู้แบบระดมความคิดเห็นหรือการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะเป็นประโยชน์ต่อ การพัฒนาทางการด้านการศึกษา และงานวิจัยในอนาคตต่อไป

9. บรรณานุกรม

- กิตติมา สุรสนธิ. (2541). *ความรู้ทางการสื่อสาร*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จันทร์ตา ดันติพิงสานุรักษ์. (2543). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ. *วารสารวิชาการ*, 3(12), 36-55.
- ทิตินา แคมมณี. (2540). การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ: โครงการ พัฒนาการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี
- สุรศักดิ์ หลาบลมาลา. (2531). การเรียนรู้แบบร่วมมือ. *วารสารวิทยาจารย์*. 82(2): 4-8.

10. คำขอบคุณ

ขอขอบพระคุณท่านผู้บริหาร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ให้ความสำคัญใน งานวิจัยเรื่องนี้ และให้คำปรึกษา คำแนะนำที่เป็นคุณประโยชน์อย่างยิ่งในการดำเนินงานวิจัยทุก ขั้นตอน พร้อมทั้งให้กำลังใจในการพัฒนาตนเองและสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการอย่างมีคุณภาพ รวมไปถึงท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดถึงนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการ เรียนการสอนด้วยดีมาโดยตลอด

การสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

THE ENHANCEMENT OF TEACHER CHARACTERISTICS OF THE STUDENT OF
THE ELEMENTARY EDUCATION, BANSOMDEJCHAOPRAYA RAJABHAT UNIVERSITY

วรารณ ศรีอูญ¹

Waraporn Sriayut¹

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1.ศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 2.ศึกษาแนวทางการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษาชั้นปีที่ 1- 5 จำนวนทั้งสิ้น 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1.องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.ด้านความรู้และความสามารถ 2.ด้านความรักและความศรัทธา 3.ด้านบทบาทและหน้าที่ 4.ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ และ 5.ด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยมีค่า Chi-Square เท่ากับ 48115.946 ค่า df เท่ากับ 8416

2.แนวทางการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีแนวทางในการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู ประกอบด้วย การจัดวิธีการสอนที่หลากหลาย, การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน

---

¹ ป.ร.ด.อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Ph.d.,Lecturer in Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

Corresponding author Email: wara_0505@hotmail.com

(Received: 2 March 2022 ; Revised: 30 March 2022; Accepted: 24 May 2022)

เป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล, ส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทั้งในภาษาไทย และภาษาต่างประเทศเป็นอย่างดี สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: 1. คุณลักษณะความเป็นครู 2. การสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู
3. นักศึกษา

ABSTRACT

The purpose of the study were 1.to acquire the factors to enhancement teacher's characteristics of the student of the elementary of the Faculty of education, Bansomdetchaopraya Rajabhat University. 2.to acquire the approach to enhancement teacher's characteristics of the student of the elementary of the Faculty of education, Bansomdetchaopraya Rajabhat University. The 118 samples of this study are selected from 1-5 of the students of the elementary of the Faculty of education. The research instrument of the semi-structured interview form and questionnaire. The data analysis were frequency, percentage, arithmetic, standard deviation and exploratory factory analysis (EFA) and content analysis. The results of the research were finding:

1.The factors to enhancement teacher's characteristics of the student of the elementary of the faculty of education, Bansomdetchaopraya Rajabhat University consisted of five factors as follows 1) Competency in teaching profession 2.Fair in teaching profession 3.Roles of teacher 4.Ethics of teaching profession and 5.Moral and ethics in teaching profession with a Chi-Square value of 48115.94 The df value was 8416

2.The approach to enhancement teacher's characteristics of the student of the elementary of the Faculty of education, Bansomdetchaopraya Rajabhat University. Guidelines for enhancing the characteristics of a teacher of students in the field of primary education, Faculty of Education, Bansomdetchaopraya Rajabhat University There are guidelines for enhancing such as organizing teaching activities using a variety of techniques, organize a student-centered teaching and learning process taking into account individual differences, encouraging learners to have knowledge and understanding in both Thai and foreign languages as well. as well as being able to use in real life appropriately.

Keywords: 1. Teacher's characteristics 2. The enhancement of teacher characteristics
3. Students

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

“ครู” ผู้ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการยกระดับและพัฒนาการศึกษา จากที่มีหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ การผลิตและพัฒนาครู รวมถึงการใช้ครู พบว่า การจัดการศึกษาไทยยังมีปัญหาในด้านคุณภาพ ขาดความรับผิดชอบของระบบการศึกษา ตลอดจนปัจจัยสำคัญที่ต้องรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) และยังพบปัญหาอีกว่า หลังจากที่นักศึกษาจบการศึกษาแล้ว เมื่อไปประกอบอาชีพ ไม่สามารถนำความรู้ แนวคิด หลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ขาดทักษะการนำความรู้ไปใช้ จึงมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องพัฒนาทักษะการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา เพราะจะมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาทำให้ผู้เรียนมีความรู้ มีความสามารถที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ซึ่งทางภาครัฐได้ให้ความสำคัญในการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะของความเป็นครูอย่างแท้จริง (เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2556) ทั้งนี้ เพราะสังคมยกย่องให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอันมีผลกระทบมาจากการพัฒนาในยุคสังคมโลกาภิวัตน์ อันมีผลทำให้การถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับกระบวนการด้านการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556) โดยเฉพาะวัยเด็กประถมศึกษาเป็นวัยที่อยู่ในช่วงอายุ 6 – 12 ปี ถือว่าเป็นวัยที่จะรับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ได้ดีที่สุด ทั้งจากประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ทางอ้อมที่เป็นรูปธรรม เด็กที่มีอายุน้อยกว่า 6 ปี อาจยังไม่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้พฤติกรรมบางอย่าง และเด็กที่มีอายุมากกว่า 12 ปี โดยธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษาในทุกสังคมมักจะมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน หรืออาจมีการแตกต่างกันบ้างอาจขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพันธุกรรม การอบรมเลี้ยงดู และสภาพสิ่งแวดล้อม ดังนั้นครูในสาขาวิชาการประถมศึกษาจึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะความเป็นครูที่มีความรู้ดี มีกิริยาวาจาที่สุภาพ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ตลอดจนศรัทธาในวิชาชีพ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพ รวมทั้งการหาแนวทางในการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาก่อนที่จะออกไปประกอบอาชีพครูในสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. ได้องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. ได้แนวทางการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา ชั้นปีที่ 1 - 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยใช้ตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน โดยสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 118 คน

4.2. เครื่องมือวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured-Interview) ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน จากการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content-Analysis) ใช้ในการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ผลิตบัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต และ แบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา การคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.99

4.3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 118 ฉบับ ด้วยระบบออนไลน์ (Google form) และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) และขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อกำหนดการนัดหมายการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ร่วมสนทนากลุ่มโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อหาแนวทางในการการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

4.4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ(Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy and Bartlett's Test การสกัดองค์ประกอบ ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method : Principal Component Analysis : PCA) การหมุนแกนแบบวารีแมกซ์ (Varimax Rotation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content-Analysis)

5. ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ตัวแปรหลัก 11 ตัวแปร ตัวแปรร้อยละ 59 ตัวแปร โดยเรียงลำดับตามค่าแปรปรวนของตัวแปร ได้แก่ 1.ด้านความรู้และความสามารถ 2.ด้านความรักและความศรัทธา 3.ด้านบทบาทและหน้าที่ 4.ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ และ 5.ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ค่า KMO มีค่ามากกว่า 0.5 และเข้าใกล้ 1 และเมื่อทดสอบสมมุติฐานด้วยการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity พบว่าค่า Chi-Square เท่ากับ 48115.946 ค่า df เท่ากับ 8416 และค่าSignificance เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ว่า ตัวแปรที่เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีความสัมพันธ์กัน และเป็นข้อมูลที่เหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ต่อไปได้ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 องค์ประกอบที่ 1 “ด้านความรู้และความสามารถ” มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.51 - 0.77 มีค่าความแปรปรวน ของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 16.08 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 13.17 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 11.17 ประกอบด้วย 21 ตัวแปร คือ 1. มีเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย 2.มีความสามารถในการผลิตสื่อการเรียนการสอน 3.มีความรู้ด้านจิตวิทยาการเรียนการสอน 4.มีทักษะในการจัดการการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 5.มีทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียนและการควบคุมชั้นเรียน

6.มีทักษะในการเชื่อมโยงและบูรณาการบทเรียนให้สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตในสภาพจริง 7.มีทักษะในการพัฒนาแผนการสอนให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง 8.มีทักษะในการเลือกใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการนำไปประกอบการเรียนการสอน 9. มีความเชี่ยวชาญทางทฤษฎี และหลักการสอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 10.มีสติปัญญาดี ปฏิภาณไหวพริบดี และเฉลียวฉลาด 11.มีความสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม 12. มีทักษะในการทำงานวิจัย 13.มีทักษะในการสื่อสารทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน และภาษากาย 14.มีทักษะในการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายและตรงตามสภาพจริง 15.มีทักษะในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 16.มีทักษะในการพัฒนาหลักสูตรในศาสตร์ของตนและศาสตร์อื่น 17.มีความสามารถในการจัดการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน อย่างเป็นระบบ 18.มีความสามารถในการพัฒนาการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ 19.มีความสามารถในการชี้แนะและกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ 20.มีความสามารถในการนำเทคนิคต่าง ๆ มากระตุ้นความคิด และ 21.มีทักษะในการใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศได้ดี

1.2 องค์ประกอบที่ 2 “ด้านความรักและความศรัทธา”มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.51 - 0.73 มีค่าความแปรปรวน ของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 11.93 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 8.88 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 18.06 ประกอบด้วย 14 ตัวแปร คือ 1. มีความรอบรู้ในวิชาการ และวิชาชีพเป็นอย่างดี 2.มีใจรักในการปฏิบัติงานสอน 3.มีความรัก เมตตา และปรารถนาดีต่อผู้เรียน 4.มีความรักและปรารถนาดีต่อผู้เรียน 5.มีจิตวิญญาณในความเป็นครู ห่มเทให้กับงาน 6.มีความภาคภูมิใจในอาชีพของตน 7.มีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของความเป็นครู 8.มีความปรารถนาที่จะเป็นผู้ให้ความรู้อย่างชัดเจน 9.มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ 10.มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆกับโรงเรียน และชุมชน 11.มีมาตรฐานด้านความรู้และมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ 12.มีอุดมการณ์ที่ชัดเจนในการประกอบวิชาชีพครู 13.มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีความเจริญก้าวหน้า และ 14.มีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพครู

1.3 องค์ประกอบที่ 3 “ด้านบทบาทและหน้าที่”มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.50 - 0.70 มีค่าความแปรปรวน ของตัวแปร (Eigenvalues) 10.45 เท่ากับค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 8.49 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 28.56 ประกอบด้วย 9 ตัวแปร คือ 1. มีทักษะในการอบรมสั่งสอนโดยการ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในบทเรียน 2.มีวิริยะอุตสาหะในการปฏิบัติหน้าที่ 3.มีทักษะในการใช้เหตุผลกับผู้เรียนและบุคคลอื่น 4.มีความ

กระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ของความเป็นครู 5.มีความมุ่งมั่นในการสร้างงานเพื่อพัฒนาสังคม 6.มีความเอื้ออาทรต่อผู้เรียนที่เท่าเทียมกัน 7.มีความประพฤติปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา และใจ 8.มีความสามารถในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติวิชาชีพ และ 9.มีความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการที่มีคุณภาพ

1.4 องค์ประกอบที่ 4 “ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ” มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.50 - 0.71 มีค่าความแปรปรวน ของตัวแปร (Eigenvalues) 9.36 เท่ากับค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 7.61 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 34.17 ประกอบด้วย 8 ตัวแปร คือ 1.มีทักษะในการใช้เหตุผลกับผู้เรียน และบุคคลอื่น 2.มีกิริยา วาจา ที่สุภาพ และให้เกียรติผู้อื่น 3.มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 4.มีความปรารถนาที่จะเป็นผู้ให้ความรู้อย่างชัดเจน 5.มีความกล้าหาญที่จะกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง 6.มีความประพฤติปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และใจ 7. มีความเอื้ออาทรต่อผู้เรียนที่เท่าเทียมกัน และ 8.มีความสามารถในการพัฒนาตนเองทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และสังคม อย่างสม่ำเสมอ

1.5 องค์ประกอบที่ 5 “ด้านคุณธรรมและจริยธรรม” มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.57 - 0.70 มีค่าความแปรปรวน ของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 9.42 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 6.03 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 40.21 ประกอบด้วย 7 ตัวแปร คือ 1.มีความอดทน อดกลั้น 2.มีความเสียสละ 3.มีจิตสาธารณะ จิตอาสา ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม 4.มีความมุ่งมั่นในการสร้างงานเพื่อสังคม 5.มีความกตัญญูกตเวที 6.มีลักษณะที่อบอุ่น ไว้วางใจได้ และ 7.มีระเบียบวินัยในตนเอง

2 แนวทางการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ทั้ง 5 องค์ประกอบ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แนวทางการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู “ด้านความรู้และความสามารถ” ประกอบด้วย 1.จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิค วิธีการสอนที่หลากหลาย 2.จัดให้มีการอบรมในการผลิตสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน 3.จัดกิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมความรู้โดยเน้นการบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง 4.จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 5.จัดอบรมหรือโครงการที่พัฒนาความรู้ความสามารถสำหรับครูประถมศึกษาโดยการเชิญวิทยากรที่มีความรู้/เชี่ยวชาญ 6.จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทในการจัดการเรียนการสอนของระดับประถมศึกษา 7.พัฒนาและปรับปรุง

หลักสูตรให้ทันสมัย 8.ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ทั้งในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม 9.จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ในศาสตร์ของตนและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในระดับสากล 10.จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ ทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ 11.สร้างกระบวนการ การผลิตครูประถมศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ผลิตบัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต และสังคม 12.จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นครูประถมศึกษาให้เกิดกับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องในทุกชั้นปี 13.เน้นกิจกรรมการฝึกปฏิบัติในสถานที่ปฏิบัติงานจริง 14.เน้นการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย ชัดเจน และเป็นไปตามธรรมชาติของครูประถมศึกษา 15.ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำความรู้เรื่องวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในวิชาชีพต่อไป และ 16.เน้นการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและครอบคลุมเป็นไปตามธรรมชาติของผู้เรียนอย่างเหมาะสม

2.2 แนวทางการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู “ด้านความรักและความศรัทธา” ประกอบด้วย 1.คัดเลือกครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการประกอบอาชีพครูประถมศึกษา 2.สร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้เกิดความศรัทธาในวิชาชีพ 3.พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะในด้านการปฏิบัติการสอนและด้านต่างๆ เช่น การกล้าแสดงออกซึ่งความถูกต้องและเหมาะสม 4.ส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของครูประถมศึกษาที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสำนึกที่ดีในการประกอบวิชาชีพครูประถมศึกษา 5.จัดให้มีค่ายอบรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสำนึกที่ดีในการเป็นครูประถมศึกษา 6.ครูผู้สอนต้องเป็นผู้คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจและปลูกฝังทัศนคติที่ดี เพื่อให้เกิดความรักและศรัทธาในการเป็นครูประถมที่ดี 7.จัดให้มีการอบรมโดยการเชิญวิทยากรที่ประสบความสำเร็จและเป็นผู้ที่ยอมรับในการประกอบวิชาชีพครูเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับการเป็นครูประถมศึกษา และ 8.สร้างรูปแบบการเสริมสร้างคุณลักษณะของการเป็นครูมืออาชีพตามบริบทและลักษณะของการเป็นครูประถมศึกษา

2.3 แนวทางการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู “ด้านบทบาทและหน้าที่” ประกอบด้วย 1. คัดเลือกครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถในการเป็นแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะครูประถมศึกษา 2.จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนในการประกอบวิชาชีพครูประถมศึกษา 3.ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติงานในสถานที่จริงอย่างต่อเนื่องตามลำดับของระดับชั้นปีที่ศึกษา 4.บูรณาการการจัดการเรียนรู้กับชีวิตจริงในสถานการณ์จริงเพื่อให้ผู้เรียน

ได้เห็นความสำคัญของการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 5.ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้โดยการกำหนดบทบาทการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีตลอดจนการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และ 6.ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงการมีส่วนร่วม ตลอดจนส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

2.4 แนวทางการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู “ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ” ประกอบด้วย 1.เลือกครูผู้สอนที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นครูประถมศึกษา 2.ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานที่จริง เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและนำไปใช้ในชีวิตจริงของการประกอบอาชีพครูประถมศึกษา 3.จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกทั้งทางด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ตลอดจนพฤติกรรมที่พึงเหมาะสมกับกาลเทศะ 4.ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยการกำหนดบทบาทในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี และ 5.ส่งเสริมให้ครูผู้สอนและผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

2.5 แนวทางการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู “ด้านคุณธรรมและจริยธรรม” ประกอบด้วย 1.จัดการเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย 2.จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม 3.เน้นการใช้ทักษะชีวิตในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ 4.จัดโครงการที่สนับสนุนการมีจิตสาธารณะ และ จิตอาสา ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมในรูปแบบต่างๆที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเข้าร่วมโครงการตามความสนใจ 5.จัดอบรมโดยการเชิญวิทยากรที่มีคุณลักษณะความเป็นครูด้านคุณธรรมและจริยธรรมเกี่ยวกับวิชาชีพ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ และ 6.ครูผู้สอนต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเหมาะสมกับวิชาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติตามได้ในชีวิตจริง

6. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.ด้านความรู้และความสามารถ 2.ด้านความรักและความศรัทธา 3.ด้านบทบาทและหน้าที่ 4. ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ และ 5.ด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยทั้งห้าองค์ประกอบนี้เป็นระบบการพัฒนานักศึกษาให้แสดงออกถึงศักยภาพของการเป็นครูประถมศึกษาที่ดี และมีความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับประถมศึกษา

2. การสร้างแนวทางการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษาศาสาวิชาการ ประถมศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นพหุแนวทาง ซึ่งมีแนวทางในการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครูได้หลายรูปแบบ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตามความเหมาะสมในแต่ละบริบท นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบ และจิตสำนึกที่พึงมีต่อสังคม ส่วนรวมเป็นสำคัญ มีความมุ่งมั่นที่จะปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพส่วนบุคคลที่จะเอื้อต่อการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ ตลอดจนการเพิ่มพูนทักษะในด้านการจัดการเรียนการสอน ความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพ และประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ตลอดจนมีแบบแผนที่ส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นครูประถมศึกษายังยืนต่อไป

7. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษาศาสาวิชาการ ประถมศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.ด้านความรู้และความสามารถ 2.ด้านความรักและความศรัทธา 3.ด้านบทบาทและหน้าที่ 4.ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ และ 5.ด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยทั้งห้าองค์ประกอบนี้เป็นระบบการพัฒนานักศึกษาให้แสดงออกถึงศักยภาพของการเป็นครูประถมศึกษาที่ดี และมีความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับประถมศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (คอธาร์ ยะห์ เสกเมธี, 2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ เทคนิคการจัดการเรียนการสอนของครู : กรณีศึกษาครูที่ได้รับรางวัลพระราชทานในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี พบว่า ครูรางวัลพระราชทานมีเทคนิคการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมการสอน ประกอบด้วย 1.มีจิตวิญญาณของความเป็นครู ห่วงเทให้กับงาน และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนในการประพฤติปฏิบัติตน 2.มีความเข้าใจธรรมชาติและพฤติกรรมของเด็กแต่ละบุคคล 3.มีความรอบรู้เนื้อหาที่สอน มีการวางแผน และเตรียมการสอนล่วงหน้า 4.จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Walker,RJ, 2008) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ คุณลักษณะของครูที่มีประสิทธิภาพสะท้อนแนวคิดที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่มีประสิทธิภาพ สรุปได้ ดังนี้) มองโลกในแง่ดี คาดหวังในผลสำเร็จและเชื่อมั่นในตัวนักเรียน สร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนทำให้นักเรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน แสดงออกถึงความเคารพและการให้เกียรติ

2. แนวทางการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษาศาสาวิชาการ ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นพหุแนวทาง ซึ่งมีแนวทางในการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครูได้หลายรูปแบบ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ตามความเหมาะสมในแต่ละบริบท และมีแบบแผนที่ส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นครูประถมศึกษา อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ(ณัฐมณ พันธ์ชาติศรี, 2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การสร้างเสริม คุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ในศาสตร์หรือวิชาชีพเฉพาะ และวิชาชีพที่ เกี่ยวข้องเทียบได้ในระดับสากล,สร้างกระบวนการผลิตนักศึกษาครูที่มีประสิทธิภาพอันเกิดจากความ ร่วมมือและการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ใช้บัณฑิต ผู้ผลิตบัณฑิต และสังคม และยังสอดคล้องกับ แนวคิดการพัฒนাবัณฑิตของ (ศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2553) ได้เสนอแนว ทางการพัฒนাবัณฑิตไทย ไว้ว่า ผู้เรียนในระดับการศึกษาชั้นอุดมศึกษาสำคัญมาก เพราะเป็น มั่นสมองของประเทศ ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต เป็นการเปลี่ยนแปลงชีวิต เพื่อวางรากฐานความรู้ ที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสร้างบุคลิกภาพ นิสัยความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยามหาวิทยาลัย สามารถนำผลการวิจัยดังกล่าวไป ใช้ในการวางแผนทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ ให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเหมาะสมกับวิชาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไป ปฏิบัติตามได้ในชีวิตจริง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

นักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ เจ้าพระยามหาวิทยาลัย ควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี และเหมาะสมกับวิชาชีพ ตลอดจนการ เพิ่มพูนทักษะในด้านการจัดการเรียนการสอน ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์จากการฝึก ปฏิบัติอย่างเป็นระบบ และมีแบบแผนที่ส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นครูประถมศึกษาอย่างยั่งยืน ต่อไป

8.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา สาขาวิชาการ ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

8.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

9. เอกสารอ้างอิง

- คอดาริยะห์ เสกเมธี. (2550). *การศึกษาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนของครู : กรณีศึกษาครูที่ได้รับรางวัลพระราชทานโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*.มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, วิทยาลัยเขตปัตตานี.
- เฉลิมลาภ ทองอาจ. (2556). *กระบวนการทัศน์ใหม่แห่งการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาความสามารถในการเป็นพี่เลี้ยง (mentoring) นิสิต นักศึกษาครู คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ณัฐมน พันธุ์ชาติ. (2559). *การสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต)*.บัณฑิตวิทยาลัย ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2553). *แนวทางแผนพัฒนาบัณฑิตไทย*.วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย 4(1), 1-9.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *บทวิเคราะห์สถานภาพการพัฒนาครูทั้งระบบและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย. กรุงเทพฯ:พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.*
- Walker, R. J. (2008). Twelve characteristics of an effective teacher: A longitudinal, qualitative, quasi-research study of in-service and pre-service teachers' opinions. *educational HORIZONS*, 61-68.

10.คำขอบคุณ

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาที่สนับสนุนด้านงบประมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือ แก้ไข และแนะนำ จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์

การปรับตัวในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อเตรียมพร้อมสู่
NEW NORMAL สำหรับผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งประเภทสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหิดล
ADAPTATION TO THE CORONAVIRUS DISEASE 2019 (COVID-19) OUTBREAK SITUATION TO
PREPARE FOR THE NEW NORMAL FOR SUPPORT-TYPE WORKERS MAHIDOL UNIVERSITY

อภิสิทธิ์ คุณวรปัญญา¹
Aphisit Kunnaworapanya¹
ทำวิจัยเมื่อ 2565

บทคัดย่อ

จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอกที่สามมีความรุนแรงเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าการระบาดในระลอกนี้เริ่มต้นจากการระบาดแบบกลุ่มในสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งเกิดจากเชื้อกลายพันธุ์สายพันธุ์อังกฤษ B.1.1.7 ที่มีความสามารถในการแพร่เชื้อมากกว่าสายพันธุ์เดิม การอุบัติขึ้นของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงเป็นสถานการณ์ที่คาดว่าจะยังคงอยู่ยาวนาน จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างการในหลายพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน และประเทศไทยมีมาตรการเชิงรุกในการพิจารณาปรับมาตรการและนโยบายการตรวจโรค มาตรการกักแยกโรค แนวทางการปรับนโยบายวัคซีนเฉพาะหน้า และใช้นโยบายล็อกดาวน์เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด สำหรับการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทั้งด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านการพึ่งพาซึ่งกันและกัน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ปฏิบัติงานพึงปฏิบัติเพื่อเตรียมพร้อมสู่ New Normal วิถีชีวิตใหม่ในการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต การเว้นระยะห่างทางสังคม การดูแลใส่ใจสุขภาพให้เกิดความคุ้นชิน และการสร้างสมดุลชีวิต เพื่อให้การปฏิบัติงานที่บ้านสามารถยกระดับคุณภาพชีวิต สร้างสมดุลระหว่างชีวิตการปฏิบัติงานกับชีวิตส่วนตัว สร้างแรงจูงใจและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน สามารถกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนานวัตกรรม โดยส่วนงานควรกำหนดรูปแบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน สนับสนุนอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานและค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น เพื่อลด

¹ นักทรัพยากรบุคคล (ผู้ชำนาญการพิเศษ) สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล

Human resource person (specialist) ASEAN Institute of Health Development Mahidol University

Corresponding author; Email: aphisit.kun@mahidol.ac.th

(Received: 25 October 2021; Revised: 25 July 2021; Accepted: 29 April 2022)

ความวิตกกังวลและความเครียด และหากส่วนงานต้องการให้มีการปฏิบัติงานที่บ้านต่อไป ควรมีการปฏิบัติงานที่บ้านเป็นบางวันและให้เข้าไปปฏิบัติงานที่ส่วนงานด้วย เพื่อปฏิบัติงานที่จำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ไม่มีที่บ้าน

คำสำคัญ : 1. การปรับตัว 2. โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) 3. New Normal
4. มหาวิทยาลัยมหิดล

ABSTRACT

From the epidemic situation of the coronavirus disease 2019 (COVID-19), the third wave is very severe. Although this wave of outbreaks began as a group outbreak in entertainment venues in Bangkok and its vicinity. which is caused by the British B.1.1.7 mutant strain that has the ability to infect more than the original strain, the emergence of the coronavirus disease 2019 (COVID-19) is a situation that is expected to persist for a long time. causing permanent changes in many operators' behaviors and Thailand has proactive measures in considering the adjustment of disease testing measures and policies. quarantine measures Guidelines for adjusting the immediate vaccine policy and implement a lockdown policy for maximum efficiency. for adapting to the situation both physically conceptual aspect role and interdependence therefore, it is important that Practitioners practice in preparation for the New Normal, a new way of life in the use of technology and the Internet. social distancing taking care of your health to get used to it and creating life balance so that working at home can enhance the quality of life balance your work life and your personal life. Motivate and optimize performance can encourage workers to be creative and is the starting point for innovation development, the work segment should determine the form of use of information technology that is conducive to the operation. Support equipment in operation and higher costs to reduce anxiety and stress and if the department wants to continue working at home There should be some days to work at home and to work at the work area as well. to perform tasks that require supplies that are not available at home.

Keywords : 1. Adaptation 2. Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) 3. New Normal
4. Mahidol University

บทนำ

จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทย กรมควบคุมโรค ได้เปิดศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2563 เพื่อตอบโต้การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และเริ่มคัดกรองหาผู้ติดเชื้อที่ช่องทางเข้าออกประเทศ โดยประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อรายแรกเป็นนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางเข้าประเทศไทย เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2563 ภายในเวลา 2 สัปดาห์ และเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีรายงานผู้ป่วยชาวไทยรายแรกอาชีพขับรถแท็กซี่ ซึ่งไม่เคยมีประวัติเดินทางไปต่างประเทศ แต่มีประวัติขับรถแท็กซี่ให้บริการกับผู้โดยสารจีน และในระยะต่อมาจำนวนผู้ป่วยได้เพิ่มขึ้นต่อเนื่องอย่างช้าๆ ทั้งผู้ป่วยที่เดินทางมาจากต่างประเทศ และผู้ป่วยที่ติดเชื้อภายในประเทศ กระทรวงสาธารณสุข จึงได้ออกประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2563 โดยกำหนดให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่ออันตราย ลำดับที่ 14 ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 เพื่อประโยชน์ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่ออันตราย (กรมควบคุมโรค, 2564)

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอกที่สามของประเทศไทย ได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคม พ.ศ. 2564 เป็นต้นมา ซึ่งมีความรุนแรงมากกว่าการระบาดในระลอกแรก เมื่อต้นปี พ.ศ. 2563 และระลอกที่สอง เมื่อปลายปี พ.ศ. 2563 เป็นอย่างมาก ซึ่งยังไม่เห็นแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการควบคุมโรคในระลอกนี้ ถึงแม้ว่าการระบาดระลอกที่สามเริ่มต้นจากการระบาดแบบกลุ่ม (epidemic cluster) ในสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นหลัก แต่การระบาดระลอกนี้เกิดจากเชื้อกลายพันธุ์สายพันธุ์อังกฤษ B.1.1.7 ที่มีความสามารถในการแพร่เชื้อมากกว่าสายพันธุ์เดิมมาก การติดเชื้อจึงแพร่กระจายไปในประชากรกลุ่มต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และยังคงมีการระบาดแบบกลุ่มอย่างต่อเนื่องในชุมชนเมือง ซึ่งการควบคุมโรคยังคงมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถกักหรือแยกโรคได้อย่างเต็มที่ในบางพื้นที่หรือบางบริบท โดยเฉพาะการระบาดในชุมชนแออัดหรือชุมชนแรงงานข้ามชาติในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (บวรศม สิริพันธ์, วิโรจน์ ณ ระนอง และสมชัย จิตสุชน, 2564) จากปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบทั้ง 1.ด้านสาธารณสุข เช่น ความต้องการสถานที่กักแยกรักษาและสถานที่รักษาพยาบาลที่เพิ่มสูงขึ้นจนใกล้ถึงขีดจำกัด 2.ด้านเศรษฐกิจ เช่น การควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการทำให้เกิดการตกงานหรือการขาดรายได้ของประชาชนกลุ่มฐานราก และ 3.ด้านสังคม เช่น นโยบายปิดโรงเรียนและข้อจำกัดของการเรียนแบบออนไลน์ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดความถดถอยด้านการเรียนรู้ของนักเรียนในระยะยาว ซึ่งการดำเนินนโยบายและมาตรการของรัฐบาลที่ยังไม่ประสบความสำเร็จอาจเป็นเพราะการเลือกใช้นโยบายหรือมาตรการควบคุมโรคที่ไม่มีประสิทธิผลเต็มที่หรือไม่ได้ใช้นโยบายหรือมาตรการควบคุมโรคบางประการที่มีข้อมูลเชิงวิชาการและได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามີประสิทธิผล หรือการกำหนดนโยบายหรือมาตรการควบคุมโรคที่ดีและ

ครบถ้วนแล้ว แต่การปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวก็ยังคงทำได้อย่างจำกัดในบางบริบท ในเบื้องต้น อาจพิจารณาการดำเนินนโยบายของรัฐบาลไทย

สถานการณ์ปัจจุบันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กลายเป็น การระบาดของสายพันธุ์เดลตา และสายพันธุ์แอลฟาที่แพร่กระจายเชื้อได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้วัคซีน ที่มีอยู่อย่างจำกัดในขณะนี้ อาจได้ผลในการป้องกันการติดเชื้อลดลงอย่างเห็นได้ชัด และประเทศไทย ยังคงมีความต้องการเตียงสำหรับผู้ป่วยวิกฤต (ICU) เพิ่มขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ไม่น้อยกว่า 30 เตียงต่อวัน ถึงแม้จะทำการระดมทรัพยากรเพิ่มเติมเพิ่มคนอย่างไรก็อาจจะไม่ เพียงพอในที่สุด จนอาจจะทำให้อัตราป่วยและอัตราการเสียชีวิตของผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีอัตราที่สูงมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อผู้ป่วยกลุ่มอื่น ๆ ตามไปด้วย (บวรศม สิริพันธ์ และสมชัย จิตสุชน, 2564) ปัญหาสำคัญที่สุดในขณะนี้ ยังพบว่ามีความกังวลผู้ติดเชื้อ และแพร่เชื้อได้ตกค้างอยู่ในชุมชนต่าง ๆ มากเกินไป ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะสายพันธุ์สายพันธุ์เดลตา และสายพันธุ์แอลฟาที่แพร่เชื้อได้อย่างรวดเร็ว จนตามตรวจในกลุ่มเสี่ยงคลัสเตอร์ที่ทำการเฝ้าระวังได้ ไม่ทันเวลา แต่อีกส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะผู้ติดเชื้อสายพันธุ์ใหม่ไม่แสดงอาการของการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ผู้ติดเชื้อจำนวนมากที่อยู่นอกคลัสเตอร์การระบาดยังไม่รู้ตัวว่าติดเชื้อ โดยยังไม่ได้รับการตรวจและยังไม่อยู่ในระบบตามรอยโรค ทำให้ยังสามารถแพร่เชื้อต่อไปได้เรื่อยๆ โดยเฉพาะการแพร่เชื้อในครอบครัวหรือสถานที่ปฏิบัติงานที่มีผู้ปฏิบัติงานเป็นจำนวนค่อนข้างมาก สิ่ง ที่ประเทศไทยทำได้เกือบเต็มที่แล้วในขณะนี้ คือ การขยายขีดความสามารถของโรงพยาบาลให้ครอบคลุม การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาเชิงรับที่ปลาย เหตุเท่านั้น แต่ประเทศไทยก็ยังมีมาตรการเชิงรุกและนโยบายเพิ่มเติม เพื่อบริหารจัดการสถานการณ์ การระบาดที่เริ่มควบคุมได้ยากลำบากมากขึ้น ดังนี้

1. การพิจารณาปรับมาตรการและนโยบายการตรวจโรคเพื่อให้สามารถร่วมกันตรวจโรค แบบบูรณาการให้ครอบคลุมประชาชนกว้างขวางมากกว่าเดิม โดยอาจจะต้องเพิ่มรูปแบบวิธีการ การตรวจ เช่น เพิ่มการตรวจน้ำลาย (pooled saliva RT-PCR test) ในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในโรงงานหรือ สถานที่ปฏิบัติงานอื่น ๆ เพราะใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดและสามารถตรวจซ้ำได้ เพื่อนำขีด ความสามารถในการตรวจเยื่อบุโพรงหลังจมูก (nasopharyngeal swab RT-PCR test) ไปตรวจ กลุ่มเสี่ยงอื่น ๆ โดยอาจจะเพิ่มการใช้ชุดตรวจโรคด้วยตนเองสำหรับประชาชน (self-administered test for Ag test) ซึ่งเดิมจะไม่แนะนำให้ใช้ เนื่องจากแพทย์มีความกังวลและอาจมีปัญหาเรื่องความ ไว (sensitivity) ซึ่งอาจเกิดผลเป็นลบลงในช่วงเริ่มติดเชื้อแต่ไม่แสดงอาการ หรือปัญหา ความจำเพาะ (specificity) ซึ่งอาจพบผลเป็นบวกลงในช่วงหายจากการติดเชื้อแล้ว เป็นต้น แต่เมื่อ กำลังการตรวจไม่เพียงพอต่อการติดเชื้อที่เพิ่มมากขึ้น ควรจะนำชุดตรวจด้วยตนเองนั้น มาใช้กับ ประชาชนบางกลุ่มที่มีความสามารถในการตรวจคัดกรองด้วยตนเองได้ สามารถตรวจซ้ำได้บ่อยๆ

เพื่อไม่ให้มีปัญหาเรื่องผลเป็นลบลงในระยะเริ่มต้นเชื้อ โดยเฉพาะกลุ่มที่มีความจำเป็นต้องตรวจซ้ำบ่อย ๆ เพราะยังไม่เคยติดเชื้อมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานตลอดเวลา โดยอาจจะต้องตรวจหาเชื้อซ้ำทุกสัปดาห์

2.การพิจารณาปรับมาตรการกักแยกโรค เพื่อเป็นการเก็บรักษาทรัพยากรและผู้ปฏิบัติงานของโรงพยาบาลที่มีอยู่จำกัดไว้สำหรับผู้ติดเชื้อที่จำเป็นต้องเข้ารับการรักษาอย่างทันทั่วถึง ซึ่งประเทศไทยควรมีวิธีการปรับปรุงระบบการกักแยกโรคที่บ้าน (home isolation) โดยเฉพาะประชากรไทยที่มีผลการตรวจเป็นบวกชัดเจน แต่เป็นกลุ่มที่น่าจะจัดการตัวเองได้เพียงพอที่จะทำการเว้นระยะห่างทางกายภาพในครัวเรือน ซึ่งจะทำให้เกิดการแพร่เชื้อในครัวเรือนและในชุมชนได้ไม่มาก เพื่อจัดสรรเตียงโรงพยาบาลไปให้ประชากรกลุ่มเสี่ยงที่อาจจะยังไม่มีทรัพยากรเพียงพอที่จะจัดการตัวเองได้และยังเข้าไม่ถึงโรงพยาบาล โดยหากประเมินว่าประชาชนที่ใช้ชุดตรวจด้วยตนเองเป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการจัดการตัวเองเพื่อไม่ให้เกิดการแพร่เชื้อชุมชน ก็อาจพิจารณาทำ home isolation ด้วยตนเองเมื่อตรวจพบผลบวก แต่ระบบกักแยกโรคที่บ้านหรือ home isolation จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรที่แตกต่างจากการกักตัวเฝ้าสังเกตอาการที่บ้านของกลุ่มเสี่ยงจากการสัมผัสโรคที่ยังไม่ได้ตรวจพบผลบวก เนื่องจากการกักแยกผู้ติดเชื้อที่บ้านจำเป็นต้องมีระบบการแพทย์ทางไกลที่จะต้องบูรณาการกับระบบสื่อสารและการจัดการที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผู้กักโรคที่บ้านเข้าโรงพยาบาลได้ทันเวลาหากผู้ติดเชื้อมีอาการหนักขึ้น

3.การพิจารณาแนวทางการปรับนโยบายวัคซีนเฉพาะหน้า เนื่องจากวัคซีนที่ประเทศไทยมีอยู่มีจำนวนค่อนข้างที่จะจำกัดและจัดการไม่ได้ตามแผนที่วางไว้เดิม ซึ่งประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการฉีดวัคซีนในกลุ่มเสี่ยงด้านสุขภาพ (ผู้สูงอายุและผู้ป่วยโรคเรื้อรัง) เป็นหลัก เพื่อป้องกันการเสียชีวิต และเนื่องจากวัคซีนที่มีอยู่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการแพร่เชื้อได้ลดลงในการระบาดของสายพันธุ์ใหม่ จึงจำเป็นต้องรอเวลาในการสร้างภูมิคุ้มกันหลังฉีดให้ครบแล้ว 2 เข็ม โดยประเทศไทยไม่ควรกระจายวัคซีนไปทั่วประเทศ เนื่องจากจำนวนและประสิทธิภาพของวัคซีนที่มีอยู่นั้นมีไม่เพียงพอสำหรับการสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ในระยะสั้นได้ แต่จำเป็นต้องการเร่งฉีดวัคซีนในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และในขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องมีมาตรการอื่นเพื่อป้องกันประชากรกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่อื่นที่ยังไม่ได้รับวัคซีนด้วย

4.การพิจารณาใช้นโยบายล๊อคดาวน์เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งประเทศไทยอาจจำเป็นต้องใช้นโยบายล๊อคดาวน์ในระยะสั้น โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และทำเป็นครั้งคราว แต่อาจจะต้องปรับแผนให้เป็นการล๊อคดาวน์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง เพื่อไม่ให้เหลือโอกาสที่ทำให้ได้จริงตามแผนที่วางไว้ ทั้งการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถทำตามมาตรการล๊อคดาวน์ในระยะเวลาที่กำหนด โดยรัฐบาลจะไม่ทอดทิ้งใครให้เผชิญปัญหาในการดำรงชีวิตแต่เพียงลำพังโดย

กำหนดแรงจูงใจทางการเงิน เพื่อเป็นการชดเชยสำหรับประชากรกลุ่มเสี่ยงที่ต้องขาดรายได้และไม่สามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติเนื่องจากการล็อกดาวน์และประชาชนก็สามารถที่จะปฏิบัติตามมาตรการล็อกดาวน์ของรัฐบาลได้

นักวิจัยจาก The Oxford COVID-19 Government Response Tracker (OxCGRT) มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ที่ได้เปรียบเทียบนโยบายรับมือกับการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของรัฐบาล 180 ประเทศทั่วโลก (บวรศม สิริพันธ์, วิโรจน์ ณ ระนอง และสมชัย จิตสุชน, 2564) พบว่า ประเทศไทยมีการดำเนินการด้านการควบคุมการระบาดที่ค่อนข้างครบถ้วน และครอบคลุมทุกกลุ่มประชากร แต่ยังคงขาดมาตรการด้านการปรับระบบสุขภาพ เช่น มาตรการตรวจและติดตามผู้มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อในประชากรบางกลุ่ม และอาจมีการดำเนินมาตรการด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งมาตรการเยียวยาที่ค่อนข้างจำกัด นอกจากความครบถ้วนของการดำเนินนโยบายทั้ง 19 กลุ่มแล้ว การแยกส่วนของกระบวนการตัดสินใจในเชิงนโยบายเพื่อจัดการปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่มีศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (ศบค.) ที่มีหน้าที่รับผิดชอบนโยบายด้านการควบคุมการระบาดและการปรับระบบสุขภาพ แยกส่วนจากกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายและการดำเนินมาตรการเยียวยาทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งบริหารจัดการโดยศูนย์บริหารสถานการณ์เศรษฐกิจ (ศบศ.) ก็อาจทำให้การดำเนินมาตรการของ ศบค. และ ศบศ. ไม่สอดคล้องกันหรือไม่เสริมกันในแต่ละช่วงเวลา หรือผู้กำหนดนโยบายภาครัฐไม่สามารถใช้มาตรการควบคุมโรคที่มีประสิทธิภาพเต็มที่ หรือไม่ได้ออกแบบมาตรการเยียวยาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ช่วยสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมโรคในบางบริบท รัฐบาลสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยบูรณาการนโยบายและมาตรการควบคุมโรคที่บริหารจัดการโดยศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (ศบค.) กับมาตรการช่วยเหลือเยียวยาทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนกลุ่มเปราะบางที่บริหารโดยศูนย์บริหารสถานการณ์เศรษฐกิจ (ศบศ.) ให้สอดคล้องและเสริมกันในแต่ละช่วงเวลา รวมทั้งช่วยปิดช่องว่างของการดำเนินมาตรการควบคุมโรคบางอย่างซึ่งยังไม่มีประสิทธิภาพเต็มที่ สร้างแรงจูงใจด้านเศรษฐกิจมีผลต่อการควบคุมโรค ช่วยส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมโรคสำหรับประชาชนบางกลุ่มหรือบางบริบท โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือในการเข้าตรวจคัดกรอง และการช่วยเหลือผู้ถูกกักตัวและครอบครัว สร้างการจ้างงานระยะสั้นในกลุ่มคนที่เชื่อมโยงกับพื้นที่การระบาด และการสร้างแรงจูงใจในการเข้ารับการฉีดวัคซีนของประชาชน

การปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงต้องเปลี่ยนไปและปรับพฤติกรรมใหม่ เมื่อต้องการปฏิบัติงานที่บ้าน ซึ่งตามทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy & Andrew, 1999) ได้จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ 1.การปรับตัวด้านร่างกาย

(Physiological mode) เป็นการรักษาสสมดุลทางร่างกาย เพื่อความอยู่รอดในการดำรงชีวิต เช่น ปรับตัวด้านภาวะโภชนาการ การทำกิจกรรมประจำวันและการพักผ่อน เป็นต้น โดยผู้ที่ปรับตัวได้จะสามารถทำกิจวัตรส่วนตัวต่าง ๆ ได้ดี ไม่มีปัญหาสุขภาพร่างกาย นอกจากนั้น ยังรวมถึงการปรับตัวด้านสุขภาพจิตที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพกาย เช่น การไม่มีความวิตกกังวล หรือความเครียดเมื่อต้องการปฏิบัติงานที่บ้าน เป็นต้น 2.การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ (Self- concept mode) เป็นการปรับตัวทางด้านจิตใจที่เป็นความเชื่อและความรู้สึกที่มีต่อตนเอง จำแนกเป็น 1.อัตมโนทัศน์ด้านร่างกาย (Physical self) และ 2.อัตมโนทัศน์ส่วนบุคคล (Personal self) ผู้ปฏิบัติงานที่ปรับตัวได้จะเห็นคุณค่าแห่งตนโดยยังมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน มีกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ รู้สึกภูมิใจกับงานที่ทำสำเร็จ รวมถึงการใส่ใจในรูปร่างและภาพลักษณ์ตนเอง แม้ว่าจะปฏิบัติงานที่บ้านก็ตาม 3.การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ (Role function mode) เป็นการปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ผู้ปฏิบัติงานที่ปรับตัวได้จะแสดงพฤติกรรมตามความคาดหวังของตนเองและบุคคลอื่น โดยผู้ปฏิบัติงานจะยังคงทำหน้าที่และรับผิดชอบงานตามตำแหน่งในองค์กร พร้อม ๆ กับสามารถทำหน้าที่ในครอบครัวได้อย่างไม่บกพร่อง นอกจากนั้น เพื่อให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ปฏิบัติงานจะแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน รวมถึงพัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่จำเป็นในการปฏิบัติงานที่บ้าน ซึ่งจะส่งผลให้สามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานได้ แม้ว่าจะปฏิบัติงานที่บ้าน และ 4.การปรับตัวด้านการพึ่งพาหะหว่างกัน (Interdependent mode) เป็นการปรับตัวด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานหรือกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ทั้งด้านการพึ่งพาตนเองและพึ่งพาผู้อื่น ผู้ปฏิบัติงานที่ปรับตัวได้จะสามารถรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้แม้จะปฏิบัติงานที่บ้าน เช่น ได้รับกำลังใจในการปฏิบัติงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่บ้านกับเพื่อนร่วมงาน ได้ติดต่อสื่อสารกับองค์กรอย่างต่อเนื่อง ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวในการปฏิบัติงานที่บ้าน ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว เมื่อต้องปฏิบัติงานที่บ้าน เป็นต้น

การปฏิบัติงานที่บ้าน (Work From Home : WFH) หรือการปฏิบัติงานนอกสถานที่ปฏิบัติงาน (Telecommuting) หรือที่เรียกกันในชื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น Telework, Mobile work, Remote work เป็นแนวคิดที่หลายองค์กรทั้งในประเทศและต่างประเทศได้นำไปใช้อย่างกว้างขวาง โดยเชื่อว่าการปฏิบัติงานที่บ้านจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติงานด้วยการสร้างสมดุลระหว่างชีวิตการปฏิบัติงานและชีวิตส่วนตัว ช่วยสร้างแรงจูงใจ เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และสามารถกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนานวัตกรรมได้ นอกจากนี้ การปฏิบัติงานที่บ้านยังมีส่วนช่วยลดปัญหาการจราจร ลดปัญหามลภาวะทางอากาศ และช่วยลดค่าใช้จ่ายในองค์กรได้ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2563) ทั้งนี้ การปฏิบัติงานที่บ้านเป็นการปฏิบัติงานผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ หรืออุปกรณ์

การสื่อสารต่าง ๆ โดยที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานที่บ้านได้ โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปปฏิบัติงานที่องค์กร ซึ่งอาจปฏิบัติงานที่บ้านเป็นบางวันหรือทุกวันก็ได้ตามแต่ที่องค์กรกำหนด (Johnson, 1999; Robbins & Coulter, 1999; Shelly Cashman, Waggoner & Waggoner, 1998) ซึ่งการปฏิบัติงานที่บ้านหากจำแนกตามลักษณะงานจะพบว่า ผู้ปฏิบัติงานที่ปฏิบัติงานที่บ้านส่วนใหญ่อะปฏิบัติงานบริหาร งานวิชาชีพ งานด้านเทคนิคเทคโนโลยีสารสนเทศ งานสำนักงานหรือธุรการ งานขายและงานอุตสาหกรรมที่เป็นการผลิตเบื้องต้น และตามข้อกำหนดการปฏิบัติราชการนอกสถานที่ที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้จำแนกลักษณะงานที่สามารถให้ปฏิบัติงานที่บ้านได้ว่าควรมีลักษณะ (พรัตน์ แสงหาญ, 2563) คือ 1.เป็นงานที่สามารถกำหนดเป้าหมาย และมีการประเมินผลสำเร็จของงานได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยงานบางประเภทจะไม่มี ความเหมาะสมที่จะให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานที่บ้านได้ เช่น งานในสายการผลิตในอุตสาหกรรม งานให้บริการลูกค้า งานที่เกี่ยวข้องกับการใช้เอกสารหรือข้อมูลสำคัญที่จำเป็นต้องเก็บเป็นความลับ งานด้านการรักษาความปลอดภัย งานบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข และงานที่จำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือทางเทคนิคในการปฏิบัติงาน เช่น งานด้านการตรวจสอบวัตถุอันตราย งานควบคุมการจราจรทางอากาศ งานด้านเทคนิคการแพทย์ เป็นต้น 2.เป็นงานวิชาการในลักษณะของการคิดวิเคราะห์ การศึกษาค้นคว้า การจัดทำรายงานการศึกษา รายงานทางวิชาการ การวิเคราะห์วิจัย การออกแบบหรือพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ การจัดทำข้อเสนอแนะ เป็นต้น 3.เป็นงานบริหารและงานอำนวยความสะดวกสื่อสาร กำกับ และติดตามการดำเนินงานกับผู้ปฏิบัติงานผ่านช่องทางดิจิทัลได้ และ 4.งานลักษณะอื่นที่สามารถเข้าถึงผ่านช่องทางดิจิทัล และสามารถปฏิบัติงานได้เช่นเดียวกับการปฏิบัติงานที่องค์กร (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2563) ในการปรับตัวเพื่อพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาสสำหรับสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เกิดขึ้น หากทุกส่วนงานทั้งภาครัฐและเอกชน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ สุขภาพ ล้วนต้องปรับตัวเพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างไร้ที่ตามทุกปัญหาที่มีทางออกเสมอและทุกอย่างเชื่อว่ายังมีโอกาสไปต่อได้เช่นกัน

มหาวิทยาลัยมหิดลได้ประกาศแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติงานที่บ้านของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อยกระดับการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยกำหนดให้มีแนวทางการดำเนินการในพื้นที่และวิทยาเขตต่าง ๆ (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2564) คือ มาตรการในการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมทางวิชาการ การวิจัยและอื่น ๆ 1.ห้ามใช้อาคารหรือสถานที่ของมหาวิทยาลัยมหิดลในพื้นที่พญาไทและบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร (พื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด) และพื้นที่ศาลายา จังหวัดนครปฐม วิทยาเขตกาญจนบุรี วิทยาเขตนครสวรรค์ (พื้นที่ควบคุมสูงสุด) และวิทยาเขตอำนาจเจริญ (พื้นที่ควบคุม) เพื่อการจัดการเรียนการสอน การสอบ การฝึกอบรม หรือกิจกรรมใด ๆ ที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนรวมกันจำนวนมาก และให้ปรับการเรียนการสอนเป็นรูปแบบออนไลน์ ยกเลิกหรือปรับเปลี่ยนระยะเวลาหรือกำหนดกิจกรรมอื่นมาทดแทน การฝึกงาน

การปรับวิธีการวัดประเมินผลให้สอดคล้องกับกิจกรรมการจัดการเรียน การสอนแบบออนไลน์ตามความเหมาะสม 2.ห้ามการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนรวมกันมากกว่า 20 คน ในมหาวิทยาลัยมหิดล พื้นที่พญาไทและบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร (พื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด) และที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนรวมกันมากกว่า 50 คนในพื้นที่ศาลายา จังหวัดนครปฐม วิทยาเขตกาญจนบุรี วิทยาเขตนครสวรรค์ (พื้นที่ควบคุมสูงสุด) และวิทยาเขตอำนาจเจริญ (พื้นที่ควบคุม) 3.ส่วนงานของมหาวิทยาลัยมหิดลที่เป็นสถานพยาบาลหรือดำเนินการให้บริการประชาชนด้านสุขภาพ หน่วยงานด้านการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (COVID-19) หรือ งานวิจัยที่สำคัญรวมถึงหน่วยงานที่ดูแลเรื่องความปลอดภัยของมหาวิทยาลัยมหิดลให้อำนาจหัวหน้าส่วนงานและรองอธิการบดีที่กำกับดูแลหน่วยงานในสำนักงานอธิการบดีและวิทยาเขต พิจารณาการใช้พื้นที่ตามความเหมาะสม 2.มาตรการการปฏิบัติงาน ให้ผู้ปฏิบัติงานที่อาศัยหรือต้องเดินทางข้ามเขตพื้นที่จังหวัดควบคุมสูงสุดและเข้มงวด 6 จังหวัด ปฏิบัติงานที่บ้าน ยกเว้นผู้ปฏิบัติงานทางการแพทย์ ผู้ปฏิบัติงานที่ปฏิบัติงานเพื่อให้บริการด้านสุขภาพและดูแลความปลอดภัย ทั้งนี้ หัวหน้าส่วนงานที่กำกับดูแลหน่วยงานในสำนักงานอธิการบดี อาจพิจารณาการเข้ามาปฏิบัติงานในพื้นที่พญาไท บางกอกน้อยและศาลายา ในกรณีที่มีความจำเป็น โดยให้คำนึงถึงความปลอดภัยและการลดโอกาสในการสัมผัสเชื้อให้มากที่สุด และ 3. ให้ผู้ปฏิบัติงานสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่อยู่ในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยมหิดลและปฏิบัติตามมาตรการ D-M-H-T-T ในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างเคร่งครัด

บทความทางวิชาการนี้ ผู้เขียนได้อธิบายถึงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รวมถึงการปรับตัวในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อเตรียมพร้อมสู่ New Normal ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจที่จะศึกษาด้านการปรับตัวเพื่อเตรียมพร้อมสู่ New Normal และเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับผู้ปฏิบัติงาน ในองค์กรให้เกิดการปฏิบัติอย่างมีแบบแผนชัดเจนด้านความรู้ ทักษะความชำนาญ มีความสามารถและประสบการณ์ยังจะส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จต่อไป

การควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในระลอกแรก ประเทศไทยสามารถควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อได้เป็นอย่างดี จากการปฏิบัติงานที่หนักของผู้ปฏิบัติงานทางแพทย์ และทีมอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) โดยความร่วมมือของประชาชน ถึงแม้จะแลกมาด้วยความสูญเสียทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมไม่น้อย ซึ่งความสามารถในการควบคุมการระบาดของโรคได้ทำให้ประเทศไทยมีเวลาและมีโอกาสที่ดีสำหรับการเตรียมตัวรับมือกับการกลายพันธุ์และการระบาดระลอกใหม่ และการเปิดประเทศเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามในการ

ตัดสินใจและการดำเนินนโยบายและมาตรการที่ผิดพลาดของรัฐบาล จึงทำให้ประเทศไทยสูญเสียโอกาสที่ดีดังกล่าวไป และมีทำให้เกิดการระบาดรอบใหม่ในวงกว้าง จนทำให้ประเทศไทยกลับเข้าสู่สภาวะวิกฤติอีกครั้งในระลอกที่สองและสามตามลำดับ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2564) ซึ่งในช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 นั้น ประเทศไทยสามารถควบคุมการระบาดของโรคในระลอกแรกได้ค่อนข้างดี และสามารถควบคุมตัวเลขผู้ติดเชื้อให้อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับหลายประเทศ ถึงแม้ช่วงนั้นจะมีการล็อกดาวน์ ความสำเร็จในการควบคุมการระบาดของโรคในระลอกแรกนั้น เกิดจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น การมีระบบควบคุมโรคที่ค่อนข้างมีประสิทธิภาพตั้งแต่ก่อนการระบาด การใช้ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาเป็นที่ปรึกษา ความทุ่มเทของผู้ปฏิบัติงานทางการแพทย์ อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และความร่วมมือของประชาชนที่เกิดจากความตื่นตัวในการป้องกันการระบาด จนทำให้รายงานจำนวนผู้ติดเชื้อเป็นศูนย์ต่อเนื่องมาหลายเดือน และทำให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับว่าเป็นประเทศหนึ่งที่ควบคุมการระบาดได้ดีในระดับโลก อย่างไรก็ตามประเทศไทยได้เสียโอกาสนั้นไปอย่างน่าเสียดายในการเตรียมการเพื่อรองรับการระบาดระลอกที่สองและระลอกที่สาม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านระบาดวิทยาจำนวนมากได้ให้ความเห็นว่าน่าจะเกิดขึ้นค่อนข้างแน่นอน และมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดการระบาดอย่างรุนแรงจากการกลายพันธุ์ของเชื้อไวรัส

(พิศิษฐ์ พิภพพรพงศ์ และคณิต เรืองขจร, 2563) ได้เสนอแนะว่า 1. รัฐบาลและประชาชนทุกคนควรตระหนักและช่วยกันเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างเข้มงวดเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดอีกรอบ 2. ประชาชนควรใช้จ่ายเงินเท่าที่จำเป็นและควรลดการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย เนื่องจากรายได้ลดลงจากผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) 3. รัฐบาลควรตรวจสอบคุณสมบัติผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือให้ละเอียดยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างแท้จริง 4. รัฐบาลควรส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนและมีคุณภาพ เช่น การยกระดับโครงสร้างพื้นฐานเพื่อก่อให้เกิดการลงทุนที่เพิ่มขึ้นจากชาวไทยและต่างประเทศ เช่น เกิดการจ้างงาน การผลิตที่ยั่งยืน ผลที่ตามมา คือ ประชาชนมีรายได้สูงขึ้นทำให้รัฐบาลสามารถเก็บภาษีได้มากขึ้น และส่งผลให้มีเงินไปพัฒนาประเทศมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย 5. รัฐบาลควรส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชนในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ประชาชนมีศักยภาพทางด้านแรงงาน (Skilled Labor) และ/หรือสามารถดำเนินกิจการได้โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อลดเวลาและต้นทุนในการผลิต และ 6. รัฐบาลควรสนับสนุนและให้ความรู้ให้กับประชาชนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ

การระบาดในระลอกที่สองได้เกิดขึ้นในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป โดยเริ่มจากกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างประเทศที่ตลาดแพกุ้งในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร การระบาดนี้ได้กระจายตัวไปยังผู้ใช้แรงงานโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ ก่อนที่จะสามารถควบคุมได้จากการระดม

เจ้าหน้าที่ด้านระบาดวิทยาจากหลายพื้นที่ได้เข้ามาควบคุมการระบาดที่รุนแรง และป้องกันการแพร่ระบาดของกล่าว ความสำเร็จนี้เกิดขึ้นจากความร่วมมือกันอย่างของฝ่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2564) ซึ่งการไม่เตรียมพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น เมื่อเกิดการระบาดระลอกที่สามที่เริ่มในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในช่วงปลายเดือนมีนาคม พ.ศ. 2564 จากคลัสเตอร์สถานบันเทิงย่านทองหล่อ-เอกมัย ซึ่งในช่วงนั้นกรุงเทพมหานครยังอยู่ภายใต้การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และในการระบาดนี้ได้กระจายไปทั่วพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปริมณฑลและจังหวัดอื่น ๆ ด้วย ถึงแม้จะมีสัญญาณเตือนจากการระบาดในระลอกที่สองและการระบาดที่สามแล้ว รัฐบาลก็ยังไม่ได้เตรียมการเพื่อรองรับการระบาดรอบใหม่อย่างพอเพียง และเมื่อเกิดการระบาดในระลอกที่สี่ในวงกว้างแล้ว ระบบสาธารณสุขก็ไม่สามารถรองรับผู้ป่วยจำนวนมากได้ โดยเฉพาะกลุ่มของผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรง โรงพยาบาลหลายแห่งได้ขอรับบริจาคอุปกรณ์จากประชาชน การระบาดในพื้นที่กรุงเทพมหานครที่เป็นพื้นที่เสี่ยงสูงสุดของประเทศก็ยังสะท้อนถึงการขาดโครงสร้างและระบบในการรับมือกับการระบาดใหญ่ ที่สำคัญได้เกิดปัญหาจนทำให้ความร่วมมือกันในการควบคุมการระบาดน้อยกว่ากรณีสมุทรสาคร โดยเฉพาะปัญหาความขัดแย้งระหว่างกระทรวงสาธารณสุขและกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้กรุงเทพมหานคร กลายเป็นศูนย์กลางของการระบาดใหญ่ในปัจจุบัน นอกจากการเกิดขึ้นของไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่มีอัตราการแพร่เชื้อสูงขึ้น ประเทศไทยก็ยังมียอดผู้ติดเชื้อสะสมเป็นจำนวนมาก ซึ่งยอดผู้ติดเชื้อสะสมนี้ได้เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามแนวโน้มของจำนวนผู้ติดเชื้อใหม่ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสูงที่สุดนับตั้งแต่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผลที่ตามมา คือ เกิดการเสียชีวิตที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ อาจมีผู้เสียชีวิตทางอ้อมจากการโรคแทรกซ้อนหรือการฆ่าตัวตายจากผลกระทบทางจิตใจและปัญหาทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นดัชนีหนึ่งที่วัดการเสียชีวิตรวมได้ คือ อัตราการตายส่วนเกิน (excess mortality) โดยอัตราการตายของประชากรไทยในเดือนพฤษภาคมและมิถุนายน พ.ศ. 2564 เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา โดยประชากรไทยกลุ่มผู้มีอายุ 65-74 ปีและอายุ 85 ปีขึ้นไป มีอัตราการตายในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2564 ส่วนเกินสูงถึงร้อยละ 22 และ 26 ตามลำดับ

การระบาดระลอกใหม่ในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกันก็เกิดขึ้นในประเทศเพื่อนบ้านของไทย ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีผู้ติดเชื้อสะสมเพิ่มจำนวนสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด ถึงแม้ยอดการติดเชื้อสะสมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในประเทศไทย แต่ก็ยังต่ำกว่าของประเทศเพื่อนบ้าน ในขณะที่ประเทศไทยยังมีอัตราการเสียชีวิตสะสมต่อประชากรต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน แต่ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2564 เป็นต้นมา ซึ่งการระบาดของโรคระลอกใหม่เกิดจากการกลายพันธุ์และการแพร่กระจายของสายพันธุ์เดลต้า ที่คาดว่าจะมีอัตราการแพร่เชื้อสูงเป็น 2-4 เท่าของสายพันธุ์เดิมอย่างสายพันธุ์อัลฟา ความน่ากังวลอีกประการหนึ่งของสายพันธุ์เดลต้า คือ การที่วัดขึ้นจำนวนมาก

มีประสิทธิภาพในการป้องกันการติดเชื้อลดลงเมื่อเทียบกับสายพันธุ์เดิม แม้การระบาดระลอกใหม่จากการกลายพันธุ์ของไวรัสเป็นสิ่งที่ควบคุมไม่ได้ และอัตราการติดเชื้อสะสมและการเสียชีวิตสะสมจากโรคติดเชื้อของประเทศไทยก็ยังต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับความสามารถของระบบสาธารณสุขของประเทศไทยและโอกาสที่มีอยู่เดิม ประเทศไทยสามารถลดระดับการติดเชื้อและการเสียชีวิตให้น้อยกว่าที่เป็นอยู่ได้มาก

การบริหารจัดการวัคซีน

ประเทศไทยได้ดำเนินการฉีดวัคซีนอย่างช้า ๆ (จนถึงวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2564) โดยมีการฉีดวัคซีนรวมสะสมทุกเข็มประมาณร้อยละ 6 ของประชากรไทยทั้งหมด อย่างไรก็ตามภายหลังจากวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2564 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีอัตราการฉีดวัคซีนรวมสะสมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนเพิ่มเป็นร้อยละ 17.60 ในวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 ซึ่งอัตราการฉีดวัคซีนสะสมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประเทศไทยเกิดขึ้นได้จากการเร่งฉีดวัคซีนตั้งแต่วันที่ 7 มิถุนายน 2564 ในระดับเฉลี่ยทั้งสัปดาห์ (รวมวันหยุด) ประมาณวันละ 2.4 แสนเข็ม (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2564) อย่างไรก็ตามความเร็วในการฉีดวัคซีนยังไม่สามารถทำให้การเปิดประเทศในเวลา 120 วันตามที่ผู้นำรัฐบาลประกาศได้ เนื่องจากในระยะเวลาดังกล่าว ระดับการฉีดวัคซีนยังไม่ถึงระดับที่จะทำให้เกิดภูมิคุ้มกันหมู่ (herd immunity) ซึ่งต้องครอบคลุมประชากรเกือบทุกคนในประเทศ เมื่อพิจารณาถึงอัตราการระบาดของเชื้อสายพันธุ์เดลต้าที่มีอัตราการแพร่เชื้อสูงขึ้น และวัคซีนที่ใช้ส่วนใหญ่ยังคงเป็นวัคซีนซิโนแวค ซึ่งมีประสิทธิภาพในการป้องกันการติดเชื้อสายพันธุ์ดังกล่าวในระดับที่ไม่สูง ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขและเครือข่ายมีความพร้อมสำหรับการฉีดวัคซีนในระดับค่อนข้างสูง โดยสามารถฉีดวัคซีนได้ในระดับเกือบ 3 แสนโดสต่อวันในวันธรรมดา และเมื่อเกิดการระบาดในวงกว้างในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รัฐบาลได้เพิ่มการระดมฉีดวัคซีนให้ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะช่วยลดจำนวนผู้เสียชีวิตโดยรวมได้มากกว่าการเร่งฉีดให้แก่ผู้สูงอายุและกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่ซึ่งมีการระบาดต่ำ จะเห็นได้ว่าการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และการกลายพันธุ์ของไวรัสเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของรัฐบาล อย่างไรก็ตามขีดความสามารถและประสิทธิภาพของภาครัฐบาลมีผลอย่างยิ่งต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของประชาชน จะเห็นได้ว่าภารกิจสำคัญของรัฐบาลไทย คือ การระดมฉีดวัคซีนให้กับประชาชนทั่วประเทศ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ ซึ่งหากรัฐบาลต้องการที่จะเปิดประเทศและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ตามปกติ ควรตั้งเป้าหมายประชาชนคนไทยทั้งประเทศให้ได้รับวัคซีนไม่น้อยกว่าร้อยละ 98 ของประชากร และรัฐบาลจำเป็นต้องบริหารจัดการด้านการฉีดวัคซีนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดหาวัคซีนให้ได้ทันต่อความต้องการของประชาชน และกระจายวัคซีนไปในแต่ละจังหวัดอย่างทั่วถึง โดยสื่อสารเพื่อให้ข้อมูลสำคัญต่าง ๆ ที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับประชาชน เพราะการสื่อสาร

เป็นเครื่องมือที่จะโน้มน้าวและสร้างความเชื่อมั่นต่อทั้งรัฐบาลและการรับวัคซีนของประชาชน ซึ่งปัจจุบันยังมีอีกประชาชนจำนวนมากไม่น้อยที่ยังมีความกังวลและไม่เชื่อมั่น รวมทั้งไม่ต้องการฉีดวัคซีน

(พิศิษฐ์ พิภพพรพงศ์ และคณิต เรืองขจร, 2563) กล่าวว่า จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ประชาชนได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านสุขภาพ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งในด้านสุขภาพผู้ที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติโดยต้องทำการรักษาและกักตัวอย่างน้อย 14 วัน ซึ่งหากผู้ที่มีโรคประจำตัวอาจถึงขั้นเสียชีวิตได้ ด้านสังคมผู้ที่ป่วยเป็นโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อาจได้รับการรักษาที่แบ่งแยกตามสถานะทางสังคมและต้องแยกตัวออกจากครอบครัวและสังคม ซึ่งทำให้ผู้ป่วยและครอบครัวเกิดภาวะความเครียดได้ ด้านเศรษฐกิจ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ประชากรโลกว่างงานสูงขึ้นเนื่องจากการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เช่น การปิดประเทศ การคัดกรองผู้มาจากต่างประเทศ และการล็อกดาวน์ ทำให้เศรษฐกิจได้รับความเสียหายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธุรกิจการนำเข้า-ส่งออก ธุรกิจสายการบิน และธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ ดังนั้น จึงส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมของโลกติดลบร้อยละ 3 และผลิตภัณฑ์มวลรวมของไทยติดลบที่ร้อยละ 7.50 ในไตรมาสที่ 2 เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ต้องพึ่งพาการส่งออก และการท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจของประเทศประสบปัญหาอย่างมาก จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้รัฐบาลในหลายประเทศหันมาใช้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจแบบบาซูการคลั่ง เช่น เยอรมนี ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา มีการกระตุ้นเศรษฐกิจอยู่ที่ร้อยละ 14 - 28 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม โดยที่ประเทศออสเตรเลียและประเทศไทยกระตุ้นเศรษฐกิจอยู่ที่ร้อยละ 9 - 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม นอกจากนี้ ประเทศบราซิล ประเทศอินเดีย ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย ประเทศรัสเซีย ประเทศตุรกี และประเทศเม็กซิโก มีการใช้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเฉลี่ยประมาณร้อยละ 4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมเพื่อกระตุ้นให้เศรษฐกิจกลับมาฟื้นฟูโดยเร็วที่สุด โดยได้เสนอแนะแนวทางเตรียมความพร้อมในการดำรงชีพจากผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยสำนักวิจัย Oxford Economics และสถาบันการศึกษาคุณค่าทางเศรษฐกิจของ IBM (IBM Institute for Business Value) ได้แก่ 1.การสร้างระบบสื่อสารเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานที่บ้านได้ 2.การเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้อย่างชัดเจนด้วยระบบประมวลผลที่มีการวิเคราะห์เชิงลึก (Artificial Intelligence) 3.การเข้าถึงระบบการปฏิบัติงานผ่านอินเทอร์เน็ตอย่างมีประสิทธิภาพ 4. เร่งสร้างระบบการปฏิบัติงานอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (Cloud Computing) 5.การป้องกันภัยจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6.ลดค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานและปรับปรุงห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ

การปรับตัวในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อเตรียมพร้อมสู่ New Normal

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่มีแนวโน้มความรุนแรงมากขึ้น ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีจึงได้กำหนดมาตรการและข้อสั่งการเพื่อป้องกันแก้ไขสถานการณ์ที่อาจทวีความรุนแรงขึ้น โดยหนึ่งในมาตรการสำคัญ คือ การให้ทุกกระทรวงมอบงานให้ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานให้ปฏิบัติงานที่บ้านได้ตามความเหมาะสม (รัฐบาลไทย, 2563) ซึ่งการปฏิบัติงานที่บ้านนี้ จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีการรักษาระยะห่างกับสังคม (Social Distancing) ลดโอกาสในการสัมผัสเชื้อและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคในวงกว้าง (กรมควบคุมโรค, 2563) การปฏิบัติงานที่บ้าน (Work From Home: WFH) จึงกลายเป็นปรากฏการณ์การปฏิบัติงานรูปแบบใหม่ของหลายองค์กรในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน และเป็นไปได้ว่าเมื่อสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) คลี่คลายลง องค์กรหลายแห่งอาจใช้วิธีการปฏิบัติงานที่บ้านต่อไป โดยเฉพาะในการดำเนินธุรกิจนวัตกรรมด้านบริการ ธุรกิจนวัตกรรมด้านการเงินและการตลาด ธุรกิจนวัตกรรมด้านการสื่อสาร หรือแม้แต่หน่วยงานราชการ ก็อาจขยายโอกาสให้มีการปฏิบัติงานที่บ้านมากขึ้นเช่นกัน (เทศซอส, 2563)

(ชนกนันท์ โตชูวงศ์, 2562) ได้ทำการศึกษาการจัดการการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่บ้าน (Work from home) ของผู้ปฏิบัติงานบริษัทเอกชนในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการจัดการการเปลี่ยนแปลง ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่บ้านของผู้ปฏิบัติงานบริษัทเอกชนในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ และค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในขณะที่การทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติ t-test / ANOVA, Pearson's Correlation Coefficient test และ Multiple Regression Analysis ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ และรายได้ต่อเดือน เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ในส่วนของการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร พบว่า การจัดการการเปลี่ยนแปลงโดยรวม มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่บ้านของผู้ปฏิบัติงานบริษัทเอกชนในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยรวมที่ร้อยละ 63.30 และพบว่า การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง รองลงมา คือ การปรับปรุงตรวจสอบการวางแผนการเปลี่ยนแปลง และการนำความเปลี่ยนแปลง (X_2) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่บ้านของผู้ปฏิบัติงานบริษัทเอกชนในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยรวม โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว สามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ร้อยละ 66.60 และมี

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ คือ 1.รายได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแบบการปฏิบัติงานที่บ้านแตกต่างกัน จึงสามารถสรุปได้ว่า รายได้ ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้น ในสถานการณ์ที่จำเป็นต้องให้ผู้ปฏิบัติงานปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน ไปเป็นแบบการปฏิบัติงานที่บ้านนั้น ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องของการจ่ายผลตอบแทนให้กับผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งการศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้ปฏิบัติงานที่มีรายได้มากกว่าจะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากกว่า ดังนั้น ในสถานการณ์ที่ต้องให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติงานที่บ้าน แทนที่ผู้บริหารจะหักลดเงินเดือนของผู้ปฏิบัติงานลง ซึ่งเป็นการบั่นทอนกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน ควรปรับเปลี่ยนเป็นการพิจารณาค่าตอบแทน หรือสิ่งตอบแทนที่เป็นการเสริมกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การรางวัลตอบแทนพิเศษ สำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานดีเด่นไม่แตกต่างจากการปฏิบัติงานที่บริษัท เป็นต้น และ 2.ในการปรับรูปแบบการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานเป็นแบบการปฏิบัติงานที่บ้านนั้น องค์กรและผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับขั้นตอนในการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนที่สำคัญอย่างเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตามจากการทำการทดสอบสมมติฐานพบว่า ขั้นตอนการจัดการการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานมากที่สุด คือ การวางแผนการเปลี่ยนแปลง โดยจะต้องมีการวางแผนการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร และเหมาะสมกับศักยภาพขององค์กร และเป็นแผนงานที่สามารถนำไปปฏิบัติตามได้จริง รองลงมา คือ ขั้นตอนต่อมา คือ การปรับปรุงตรวจสอบ ซึ่งเมื่อได้แผนการดำเนินการที่เหมาะสมแล้ว ก่อนปฏิบัติจริง จะต้องสร้างทักษะความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน แบบ Work from home ให้กับผู้ปฏิบัติงานอย่างทั่วถึง โดยมีรูปแบบการติดต่อสื่อสารที่เหมาะสม และง่ายต่อการเข้าใจและนำไปปฏิบัติ มีการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ และรูปแบบและเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Key Performance Indicator (KPI)) ที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง

(พรรัตน์ แสงหาญ,2563) ได้ทำการศึกษาการปรับตัวในการปฏิบัติงานที่บ้านของผู้ปฏิบัติงานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในช่วงวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวในการปฏิบัติงานที่บ้าน เปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัวในการปฏิบัติงานที่บ้าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และศึกษาถึงความต้องการของผู้ปฏิบัติงานในการสนับสนุนการปฏิบัติงานที่บ้านจากองค์กรต้นสังกัด โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ สำหรับประชากรที่ศึกษา คือ ผู้ปฏิบัติงานที่ปฏิบัติงานที่บ้านในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามกลับ จำนวน 478 คน ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามสามารถปรับตัวในการปฏิบัติงานที่บ้านได้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถ

ปรับตัวได้ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านการพึ่งพาระหว่างกันด้านร่างกาย และด้านอัตรากำลังคน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบการปรับตัวในการปฏิบัติงานที่บ้าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ปฏิบัติงานที่มีเพศ ช่วงวัย และปฏิบัติงานในประเภทองค์การที่แตกต่างกัน สามารถปรับตัวในการปฏิบัติงานที่บ้านได้ไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านรูปแบบการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ปฏิบัติงานที่ปฏิบัติงานที่บ้านเต็มเวลากับปฏิบัติงานที่บ้านบางส่วนเวลา มีการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความต้องการของผู้ปฏิบัติงานในการสนับสนุนการปฏิบัติงานที่บ้านจากองค์การต้นสังกัด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ต้องการให้องค์การต้นสังกัดสนับสนุนอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ รองลงมา คือ ต้องการให้องค์การสนับสนุนค่าอินเทอร์เน็ต ค่าไฟฟ้า และค่าโทรศัพท์ และต้องการให้องค์การมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น VPN, Platform, Application ที่สนับสนุนการปฏิบัติงานที่บ้าน ตามลำดับ

นักวิเคราะห์ประเมินว่าการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นการกระตุ้นเทรนด์สำหรับอนาคตให้เกิดอย่างรวดเร็ว โดยคาดว่าจะกลายเป็นนิว นอร์มอล (New Normal) ภายหลังจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (Workpoint News, 2563) ได้แก่ 1.การเว้นระยะห่างทางสังคมจะกลายเป็นความปกติใหม่ของสังคม โดยผู้ปฏิบัติงานจะลดการปฏิสัมพันธ์ไปในสถานที่สาธารณะน้อยลง เน้นการทำกิจกรรมที่บ้านมากขึ้น ลดการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ 2.พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต จะมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนออนไลน์หรือการปฏิบัติงานที่บ้าน การประชุมออนไลน์ ซึ่งเป็นสิ่งที่เห็นชัดมากขึ้น 3.การใส่ใจสุขภาพ ผู้ปฏิบัติงานจะให้ความสำคัญกับสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งที่ออกจากบ้านโดยถือเป็นเรื่องปกติ การใช้เจลล้างมือ และสังเกตตัวเองเมื่อไม่สบาย และ 4. การใช้จ่ายใช้สอย การตัดสินใจลงทุนจะเป็นไปด้วยความระมัดระวัง ลดการใช้จ่ายสินค้าฟุ่มเฟือย และหันมาซื้อประกันสุขภาพกันมากขึ้น ซึ่ง New Normal ถูกนำมาใช้โดยบิลล์ กรอส (Bill Gross) ที่ได้อธิบายถึงสถานะเศรษฐกิจโลก ภายหลังจากการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจแฮมเบอร์เกอร์ ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นสาเหตุที่จะต้องใช้คำว่า New Normal เนื่องจากเดิมวิกฤติเศรษฐกิจจะมีรูปแบบค่อนข้างตายตัวและเป็นวงจรเดิม เมื่อเศรษฐกิจเติบโตไปได้ ช่วงระยะหนึ่งจะมีปัจจัยที่ทำให้เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ และหลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจไม่นาน เศรษฐกิจก็จะเริ่มฟื้นตัว แล้วก็กลับมาเติบโตได้อีกครั้ง สิ่งเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติ จนเรียกว่าเป็นเรื่องปกติ (Normal) (กรมสุขภาพจิต, 2563) แต่ภายหลังจากการเกิดวิกฤติแฮมเบอร์เกอร์ หลายคนมองว่าเศรษฐกิจโลกจะไม่สามารถกลับไปเติบโตได้ดีเหมือนเดิม ด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่หลายประเทศมีหนี้สาธารณะสูง การยืมเงินจากอนาคต เพื่อแลกกับการเติบโตทางเศรษฐกิจในวันนั้น จึงส่งผลให้เติบโตได้ลดลงในอนาคต ดังนั้นคำว่า New Normal จึงถูกนำมาใช้เพื่ออธิบายการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ถดถอยลงและคาดว่าจะไม่กลับมาเติบโตในระดับเดิมได้อีกต่อไป

เนื่องจากมาตรการการปฏิบัติงานที่บ้านนั้น เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วนด้วยเหตุผลในการยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ทั้งองค์กรและผู้ปฏิบัติงานต่างก็ไม่ได้มีการเตรียมตัวมาก่อน ผู้ปฏิบัติต้องปรับตัวให้สามารถปฏิบัติงานในรูปแบบที่ต่างไปจากเดิมอย่างกระชั้นชิด หากผู้ปฏิบัติงานประสบปัญหาในการปรับตัวก็อาจมีผลกระทบต่องานที่รับผิดชอบและจะเกิดผลเสียต่อองค์กรได้ ประกอบกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการปรับตัวในการปฏิบัติงานที่บ้านในประเทศไทยยังมีจำกัด (พรรัตน์ แสงหาญ, 2563) บทความทางวิชาการในครั้งนี้จึงได้มุ่งอธิบายถึงการปรับตัวในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อเตรียมพร้อมสู่ New Normal สำหรับผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งประเภทสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อให้มีข้อมูลในเชิงประจักษ์สำหรับใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่บ้านที่จะมีโอกาสขยายตัวในอนาคตต่อไป

สรุป

จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของประเทศไทย ระลอกแรกเมื่อต้นปี 2563 ระลอกที่สองเมื่อปลายปี 2563 และระลอกที่สามได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคม 2564 เป็นต้นมา ซึ่งมีความรุนแรงมากกว่าการระบาดในระลอกแรกและระลอกที่สองเป็นอย่างมาก และยังมีแนวโน้มที่จะควบคุมโรคได้ประสบความสำเร็จ เนื่องจากการดำเนินนโยบายและมาตรการของรัฐบาลที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งอาจเป็นเพราะการเลือกใช้นโยบายหรือมาตรการควบคุมโรคที่ยังไม่มีประสิทธิผลเต็มที่ หรือไม่ได้ใช้นโยบายหรือมาตรการควบคุมโรคบางประการที่มีข้อมูลเชิงวิชาการ และได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิผล หรือการกำหนดนโยบายหรือมาตรการควบคุมโรคที่ดีและครบถ้วนแล้ว แต่การปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวก็ยังคงทำได้อย่างจำกัดในบางบริบท สำหรับด้านความพร้อมในการฉีดวัคซีน รัฐบาลได้เพิ่มการระดมฉีดวัคซีนให้ประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในวงกว้าง เพื่อลดจำนวนผู้เสียชีวิตได้มากกว่า การดำเนินการฉีดให้กับผู้สูงอายุและกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่นั้น ซึ่งมีการระบาดต่ำ การระบาดการกลายพันธุ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของรัฐบาล อย่างไรก็ตามขีดความสามารถและประสิทธิภาพของภาครัฐบาลมีผลต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างมาก จะเห็นได้ว่าภารกิจสำคัญของรัฐบาลไทย คือ การดำเนินการฉีดวัคซีนให้กับประชาชนทั่วประเทศ เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันหมู่อย่างเร่งด่วน ซึ่งหากรัฐบาลจำเป็นต้องดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ หรือเปิดประเทศได้ตามปกติ ควรให้ประชาชนได้รับวัคซีนไม่น้อยกว่าร้อยละ 98 ของประชากรไทย และรัฐบาลจำเป็นต้องดำเนินการบริหารจัดการด้านการฉีดวัคซีนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งในด้านการจัดหาวัคซีนให้ทันต่อความต้องการของประชาชนทั้งประเทศ ด้านการกระจายวัคซีนไป

ยังแต่ละจังหวัดอย่างทั่วถึง โดยจะต้องมีการสื่อสารเพื่อให้ข้อมูลที่ชัดเจนและให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับประชาชน เนื่องจากการสื่อสารกับประชาชนเป็นเครื่องมือสำหรับการโน้มน้าวและสร้างความเชื่อมั่นต่อรัฐบาล และทำให้ประชาชนพร้อมรับวัคซีนให้มากขึ้นและได้รับวัคซีนทุกคน โดยรัฐบาลควรเร่งปรับเปลี่ยน 1. รัฐบาลควรตรวจสอบคุณสมบัติของประชาชนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือให้ละเอียดเพิ่มมากขึ้นเพื่อตรวจสอบผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบที่แท้จริง 2. รัฐบาลควรยกระดับโครงสร้างพื้นฐานเพื่อก่อให้เกิดการลงทุนที่เพิ่มขึ้นจากประเทศไทยและต่างประเทศ เช่น มีการจ้างงาน การผลิตที่ยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนมีรายได้ที่สูงขึ้นและทำให้รัฐบาลสามารถเก็บภาษีได้มากขึ้น ส่งผลให้มีเงินไปพัฒนาประเทศมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย 3. รัฐบาลควรส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชนในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ประชาชนมีศักยภาพทางด้านแรงงาน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจการได้โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อลดเวลาและต้นทุนในการผลิต 4. รัฐบาลควรสนับสนุนและให้ความรู้ให้กับประชาชนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ 5. รัฐบาลและประชาชนไทย ควรตระหนักและช่วยกันเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างเข้มงวดเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดอีกรอบ 6. ประชาชนควรใช้จ่ายเงินเท่าที่จำเป็น และควรลดการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย เนื่องจากรายได้ลดลงจากผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) 7. รัฐบาลควรสื่อสารให้ชัดเจนในแต่ละประเด็น โดยสื่อสารและข้อมูลที่เหมาะสม 8. รัฐบาลควรทำให้การดำเนินงานโปร่งใส เข้าถึงได้ มีแผนงานที่ชัดเจน และให้ข้อมูลที่ เป็นความจริง ทั้งเรื่องของจำนวนผู้ติดเชื้อในแต่ละวัน ข้อมูลจำนวนวัคซีน ข้อมูลปริมาณของวัคซีน เพื่อสร้างความไว้วางใจจากประชาชน 9. รัฐบาลควรสื่อสารอย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย โดยมีการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ และ 10. การออกแบบการสื่อสารโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ควรคำนึงถึงความต้องการและความรู้สึกของประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงอย่างเนื่อง

การปฏิบัติงานที่บ้าน (Work From Home) เป็นแนวคิดที่หลายองค์กรได้นำไปใช้อย่างกว้างขวาง โดยเชื่อว่าการปฏิบัติงานที่บ้านจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติงานด้วยการสร้างสมดุลระหว่างชีวิตการปฏิบัติงานและชีวิตส่วนตัว ช่วยสร้างแรงจูงใจ เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และสามารถกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนานวัตกรรม ซึ่งการปฏิบัติงานที่บ้านยังมีส่วนช่วยลดปัญหาการจราจร ลดปัญหามลภาวะทางอากาศ และช่วยลดค่าใช้จ่ายในองค์กร ในการปฏิบัติงานที่บ้านเป็นการปฏิบัติงานผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ หรืออุปกรณ์การสื่อสารต่าง ๆ ที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานที่บ้านได้ โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปปฏิบัติงานที่องค์กร ซึ่งอาจปฏิบัติงานที่บ้านเป็นบางวันหรือทุกวันก็ได้ตามแต่ที่องค์กรกำหนด ซึ่งการปฏิบัติงานที่บ้านหากจำแนกตามลักษณะงานพบว่า ผู้ปฏิบัติงานที่ปฏิบัติงานที่บ้านส่วนใหญ่จะปฏิบัติงานบริหาร งานวิชาชีพ งานด้านเทคนิค เทคโนโลยีสารสนเทศ งานสำนักงานหรือธุรการ เป็นต้น ซึ่งลักษณะงานที่สามารถปฏิบัติงานที่บ้าน

ประกอบด้วย 1.งานวิชาการด้านการศึกษา การคิดวิเคราะห์ การค้นคว้า การจัดทำรายงานผล การศึกษา การวิเคราะห์หรือวิจัย รายงานผลทางวิชาการ การจัดทำข้อเสนอแนะการวิจัย การออกแบบหรือพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น 2.งานบริหารและการอำนวยการ โดยสามารถดำเนินการสื่อสาร กำกับ และติดตามผลการดำเนินงานกับผู้ปฏิบัติงาน ผ่านช่องทางดิจิทัลได้ 3.งานในลักษณะอื่นที่สามารถเข้าถึง โดยผ่านช่องทางดิจิทัลและสามารถปฏิบัติงานได้เช่นเดียวกับการปฏิบัติงานที่ทำงาน และ 4.งานที่สามารถกำหนดเป้าหมายและประเมินผลสำเร็จของงานได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งงานบางประเภทก็ไม่เหมาะที่จะปฏิบัติงานที่บ้านได้ เช่น งานบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข งานที่เกี่ยวข้องกับเอกสาร งานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลสำคัญที่จำเป็นต้องเก็บเป็นความลับ งานด้านการรักษาความปลอดภัย และงานที่จำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือทางเทคนิคในการปฏิบัติงาน เช่น งานด้านเทคนิคการแพทย์ งานด้านการตรวจสอบวัตถุอันตราย งานควบคุมการจราจรทางอากาศ เป็นต้น

การปรับตัวในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อเตรียมพร้อมสู่ New Normal สำหรับผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งประเภทสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อให้การปรับตัวสำหรับพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาสในสถานการณ์วิกฤติที่เกิดขึ้น หากทุกส่วนงานล้วนต้องปรับตัวและทุกปัญหามีทางออกเสมอ ซึ่งตามทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy & Andrew, 1999) ได้อธิบายพฤติกรรมการปรับตัวของผู้ปฏิบัติงาน เมื่อจะต้องปฏิบัติงานที่บ้าน ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1.การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ (Role function mode) ผู้ปฏิบัติงานจะแสดงพฤติกรรมตามความคาดหวังของตนเองและบุคคลอื่น โดยผู้ปฏิบัติงานจะยังคงทำหน้าที่และรับผิดชอบงานตามตำแหน่งในองค์กร พร้อม ๆ กับสามารถทำหน้าที่ในครอบครัวได้อย่างไม่บกพร่อง และเพื่อให้ปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้ปฏิบัติงานจะแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน รวมถึงพัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่จำเป็นในการปฏิบัติงานที่บ้าน ซึ่งจะส่งผลให้สามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานได้ แม้ว่าจะปฏิบัติงานที่บ้าน 2.การปรับตัวด้านร่างกาย (Physiological mode) เป็นการรักษาสสมดุลทางร่างกาย เพื่อความอยู่รอดในการดำรงชีวิต เช่น ปรับตัวด้านภาวะโภชนาการ การทำกิจกรรมประจำวันและการพักผ่อน ฯลฯ ผู้ปฏิบัติงานที่ปรับตัวได้จะสามารถทำกิจวัตรส่วนตัวต่างๆ ได้ดี ไม่มีปัญหาสุขภาพร่างกาย รวมถึงการปรับตัวด้านสุขภาพจิตที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพกาย เช่น การไม่มีความวิตกกังวล หรือความเครียดเมื่อต้องการปฏิบัติงานที่บ้าน เป็นต้น 3.การปรับตัวด้านการพึ่งพาระหว่างกัน (Interdependent mode) เป็นการปรับตัวด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานหรือกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน ทั้งด้านการพึ่งพาตนเองและพึ่งพาผู้อื่น ผู้ปฏิบัติงานที่ปรับตัวได้จะสามารถรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้แม้จะปฏิบัติงานที่บ้าน เช่น รับฟังกำลังใจในการปฏิบัติงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่บ้านกับเพื่อนร่วมงาน ได้ติดต่อสื่อสารกับองค์กรอย่างต่อเนื่อง ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวในการปฏิบัติงานที่บ้าน ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว

เมื่อต้องปฏิบัติงานที่บ้าน เป็นต้น และ 4.การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ (Self- concept mode) เป็นการปรับตัวทางด้านจิตใจที่เป็นความเชื่อและความรู้สึกที่มีต่อตนเอง โดยจำแนกเป็น 1. อัตมโนทัศน์ด้านร่างกาย (Physical self) และ 2. อัตมโนทัศน์ส่วนบุคคล (Personal self) โดยผู้ปฏิบัติงานที่ปรับตัวได้จะเห็นคุณค่าแห่งตนโดยยังมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน มีกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ รู้สึกภูมิใจกับงานที่ทำสำเร็จ รวมถึงการใส่ใจในรูปร่างและภาพลักษณ์ตนเอง แม้ว่าจะปฏิบัติงานที่บ้านก็ตาม

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานที่บ้านสำหรับผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งประเภทสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหิดล

1. ส่วนงานควรกำหนดรูปแบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานเมื่อต้องปฏิบัติงานที่บ้าน โดยเฉพาะในเรื่องการเข้าถึงข้อมูลของส่วนงานเมื่อต้องปฏิบัติงานที่บ้าน รวมถึงระบบที่ช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงาน เช่น โปรแกรมการประชุมออนไลน์ เป็นต้น ทั้งนี้ ส่วนงานควรกำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนใช้รูปแบบเดียวกันทั้งองค์กร เพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานกัน รวมถึงจัดฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ด้วย

2. ส่วนงานควรให้การสนับสนุนอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน โดยอาจอนุญาตให้นำคอมพิวเตอร์จากที่ปฏิบัติงานไปใช้ที่บ้านได้ หรือเช่าเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพา (Laptop Computer) ให้กับผู้ปฏิบัติงาน รวมไปถึงวัสดุสำนักงานอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน เช่น กระดาษ อุปกรณ์เครื่องเขียนต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนเรื่องของการพิมพ์เอกสารที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน ส่วนงานอาจกำหนดให้มีการเข้าส่วนงานได้บางเป็นวันเพื่อเข้าไปปฏิบัติงานในส่วนที่จำเป็นต้องปฏิบัติงานที่ส่วนงานนั้น ๆ

3. ส่วนงานควรสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่ปฏิบัติงานที่บ้าน เช่น ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ เป็นต้น เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเรื่องอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเป็นเรื่องที่จำเป็นมากต่อการปฏิบัติงานที่บ้าน อาจสนับสนุนในรูปของตัวเงินให้กับผู้ปฏิบัติงานเป็นรายเดือน หรืออาจทำข้อตกลงกับผู้ประกอบการที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อซื้อสิทธิ์ในการใช้อินเทอร์เน็ตให้กับผู้ปฏิบัติงานก็ได้ ส่วนค่าไฟฟ้าและค่าโทรศัพท์ก็อาจกำหนดวงเงินสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงาน โดยใช้งบประมาณจากการที่ส่วนงานประหยัดค่าสาธารณูปโภคมาสนับสนุนให้กับผู้ปฏิบัติงาน

4. เพื่อลดความวิตกกังวลและความเครียดของผู้ปฏิบัติงาน การให้กำลังใจจากผู้บริหาร และหัวหน้างานเป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลย แต่ในขณะเดียวกันก็ควรหลีกเลี่ยงพฤติกรรมในเชิงการตรวจสอบที่เข้มงวดเกินไปจนทำให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกว่าโดนจับผิด กิจกรรมการพบปะกันทางออนไลน์เป็นสิ่งที่ส่วนงานพึงกระทำเป็นระยะ ๆ อาจเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็น เป็นต้น

5. หากส่วนงานต้องการให้มีการปฏิบัติงานที่บ้านต่อไป ควรเป็นการปฏิบัติงานที่บ้านบางวันและให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าไปปฏิบัติงานที่ส่วนงานบ้าง เพื่อปฏิบัติงานที่จำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ไม่มีที่บ้าน เช่น เครื่องพิมพ์เอกสาร เครื่องถ่ายเอกสาร เป็นต้น และเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และเพื่อลดความแออัดที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ ส่วนงานอาจใช้วิธีสลับกันเข้าปฏิบัติงาน และมีมาตรการป้องกันโรคติดต่ออย่างเข้มงวด

บรรณานุกรม

- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2563). *คู่มือการปฏิบัติราชการนอกสถานที่*. สืบค้นเมื่อ 21 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.onde.go.th/assets/portals/1/files>.
- กรมสุขภาพจิต. (2563). *New Normal ชีวิตวิถีใหม่*. บทความด้านสุขภาพจิต. สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2564 <https://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=2288>.
- กรมควบคุมโรค. (2563). *กรมควบคุมโรค แนะนำประชาชนเพิ่มระยะห่างทางสังคม “Social Distancing” กับ 8 วิธีป้องกันโรคโควิด-19*. สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2564, จาก <https://ddc.moph.go.th/brc/news.php?news=12278&deptcode>.
- กรมควบคุมโรค. (2564). *สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มาตรการสาธารณสุข และปัญหาอุปสรรคการป้องกันควบคุมโรคในผู้เดินทาง*. กรมควบคุมโรค งานโรคติดต่ออุบัติใหม่ กลุ่มพัฒนาวิชาการโรคติดต่อ. กรุงเทพมหานคร.
- ชนกันันท์ โตชูวงศ์. (2562). การจัดการการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่บ้าน (Work from home) ของพนักงานบริษัทเอกชนในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ในเขตกรุงเทพมหานคร. *บทความวิชาการค้นคว้าอิสระ โครงการพิเศษ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2564 จาก <http://www.vl-abstract.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/150>.
- เทคซอส. (2563). *NIA ชี้อเมริกาใหม่ Work from Home มีแนวโน้มขยายตัวพร้อมเร่งมาตรการกระตุ้น Startup และ SMEs*. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2564, จาก <https://techsauce.co/pr-news/nia-work-from-home-covid-19#>.
- บรรคม สิริพันธ์ และสมชัย จิตสุชน. (2564). *เรายังทำอะไรเพิ่มเติมได้บ้างในสถานการณ์การระบาดที่เริ่มควบคุมได้ลำบากมากขึ้น*. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). บทความวิชาการ. สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2564 จาก <https://tdri.or.th/2021/06/covid-19-tight-situation-public-health-system/>.
- บรรคม สิริพันธ์, วิโรจน์ ณ ระนอง และสมชัย จิตสุชน. (2564). *ข้อเสนอการเชื่อมโยง “มาตรการควบคุมโรค” กับ “มาตรการเยียวยาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม” เพื่อรับมือกับการระบาดของโรคโควิด-19*

- ระลอกที่สามของไทย. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). บทความวิชาการ. สืบค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2564 จาก <https://tdri.or.th/2021/05/covid-19-policy-dealing-third-wave/>.
- พิศิษฐ์ พิภพพรพงศ์ และคณิต เรืองขจร. (2563). ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ครั้งที่ 15 ประจำปี 2563 วันที่ 18 ธันวาคม 2563. หน้า 699-709
- พรรัตน์ แสงทอง. (2563). การปรับตัวในการปฏิบัติงานที่บ้านของผู้ปฏิบัติงานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในช่วงวิกฤตโควิด-19. บทความวิจัย. *Burapha Journal of Business Management*, Burapha University, 9(2). 14-33.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2564). ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่องแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติงาน ที่บ้านของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อยกระดับการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). ลงวันที่ 30 เมษายน 2564. สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม.
- รัฐบาลไทย. (2563). สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี 17 มีนาคม 2563. สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/27410>.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2564). ประเมินผลงานกลางเทอมรัฐบาลประยุทธ์ 2: การควบคุมการระบาดของโควิด-19 และการบริหารจัดการวัคซีน. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). บทความวิชาการ. สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2564 จาก <https://tdri.or.th/2021/07/report-2-years-prayut-cabinet2/>.
- Johnson, D. (1999). Flexible hours, flexible rules. *Home Office Computing*, 17(7), 91.
- Robbins, S.P., & M. Coulter. (1999). *Management*. (6th ed.). New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Roy, Sr. C., & Andrews, H. (1999). *The Roy adaptation model* (2nd ed.). Stamford: Appleton & Lange.
- Shelly, G. B. (1998). *Discovering Computers 98: A Link to the Future, World Wide Web Enhanced*. Course Technology..
- Workpoint News. (2563). อะไร ๆ ก็ 'New Normal' แท้จริงแล้ว 'New Normal' คืออะไร?. สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2564 จาก <https://workpointtoday.com/new-normal-covid19-newworld/>

การปฏิรูประบบบริหารจัดการของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
MANAGEMENT SYSTEM OF THE DEPARTMENT OF LABOR
PROTECTION AND WELFARE

ณัฐพงษ์ จุทรชาติสุคนธ์¹
Nuttapong Jaturachadsukol¹
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.2564

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง การปฏิรูประบบบริหารจัดการของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เป็นการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับระบบบริหารจัดการ (Management system) การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementations) และสวัสดิการแรงงาน (labor Welfare) โดยการบริหารจัดการสวัสดิการแรงงานของคนทำงานทุกคน และการปฏิรูประบบบริหารแรงงานอย่างชัดเจน ด้วยการใช้แนวทางพหุภาคีโดยฝ่ายต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านแรงงาน แนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐ แนวใหม่ในราชการพลเรือน มีการกำหนดเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐและตอบสนองความต้องการของประชาชน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการบริหารจัดการกำลังแรงงาน ทั้งในระบบและนอกระบบ นายจ้าง ลูกจ้าง และสถานประกอบกิจการเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้มีความเข้มแข็งก้าวสู่การแข่งขันในระดับเวทีสากลโลก ทั้งนี้การขับเคลื่อนกลไกดังกล่าว บุคลากรจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีส่วนสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรในสังกัดกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจึงได้ตระหนักถึงบทบาทความรับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในการปฏิบัติภารกิจด้านแรงงานอย่างมืออาชีพ ตามแนวทางการบริหารจัดการบุคลากรภาครัฐแนวใหม่ให้ก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับทิศทางภาคแรงงานในอนาคตและนโยบายยุทธศาสตร์ของกระทรวงแรงงานต่อไป

คำสำคัญ : 1. การปฏิรูป 2. ระบบบริหารจัดการ 3. สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

---

¹ปร.ด. อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

Ph.D. Lecturer at Phitsanulok University of Faculty of Humanities and Social Sciences.

Corresponding Author: nuttapongjaturachadsukol@gmail.com

(Received: 5 October 2021; Revised: 27 April 2022; Accepted: 26 May 2022)

ABSTRACT

Objectives of the research were Administrative System Reform of the Department of Labor Protection and Welfare. It presents the concept of management system, policy implementation (Policy Implementations) and labor Welfare by managing the welfare of all workers. And the reform of the labor management system clearly by adopting a multilateral approach whereby parties are involved in labor decision-making a new approach to human resource management in the public sector in the civil service. The ultimate goal is set so that operators can perform to their full potential and efficiency. Achieve the mission of the state and meet the needs of the people The Department of Labor Protection and Welfare is an agency that has a mission to manage labor force both in the formal and informal sectors. Employers, employees, and business establishments are important factors in driving the Thai economy to be strong to compete in the international arena. However, in driving the above mechanism, personnel from various related sectors play an important role. Especially personnel under the Department of Labor Protection and Welfare the Department of Labor Protection and Welfare is aware of its role and responsibility in developing personnel to have the potential to perform professional labor missions. According to the new government personnel management guidelines to keep pace with the changing trends this is consistent with the future direction of the labor sector and the strategic policy of the Ministry of Labor.

Keyword: 1. Reform 2. Management system 3. Welfare and protection of workers

บทนำ

ปัจจุบันนโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับสวัสดิการแรงงาน พบว่ารัฐบาลยังไม่มี การส่งเสริมการจัดสวัสดิการแรงงานอย่างจริงจัง ดังเห็นได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้จากสวัสดิการแรงงานที่นายจ้างจัดให้แก่ลูกจ้างในภาคเอกชน ซึ่งส่งผลต่อความยุ่งยากให้การบริหารค่าจ้างเงินเดือนของนายจ้างและทำให้ลูกจ้างไม่ได้รับผลประโยชน์จากสวัสดิการแรงงานดังกล่าวอย่างเต็มที่ และทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างลูกจ้างเอกชนกับลูกจ้างรัฐวิสาหกิจเพราะสวัสดิการแรงงานของลูกจ้างรัฐวิสาหกิจได้รับการยกเว้นจากการเก็บภาษีมากกว่าลูกจ้างเอกชนสวัสดิการแรงงาน หรือประโยชน์ที่ลูกจ้างได้รับซึ่งต้องนำไปรวมคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้แก่ การจัดอบรมให้แก่ลูกจ้างโดยไม่คิดมูลค่าเงินช่วยเหลือ

การศึกษาบุตรของลูกจ้างการที่ลูกจ้างได้อยู่อาศัยบ้านพักที่นายจ้างจัดให้โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า การจัดห้องเที่ยวทัศนารให้แก่ลูกจ้างรางวัลที่มอบแก่ลูกจ้างที่อายุมากค่าเบี้ยประกันชีวิตและสุขภาพ การจัดให้มีส่วนยืมเลี้ยงเด็กเพื่อดูแลบุตรของลูกจ้างและเงินบำเหน็จบำนาญหรือเงินสงเคราะห์ที่นายจ้างจ่ายให้ครั้งเดียว เพราะออกจากการส่วนสวัสดิการแรงงานหรือประโยชน์ที่ลูกจ้างได้รับจากนายจ้างซึ่งไม่ถือเป็นประโยชน์เพิ่มที่ลูกจ้างต้องนำมารวมคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้แก่ การจัดรับส่งการจัดให้มีการศึกษานอกเวลาของขั้ววันเกิดที่จัดให้แก่ลูกจ้างเป็นต้นผู้ศึกษาได้เสนอให้รัฐบาลยกเว้นการเก็บภาษีเงินได้จากสวัสดิการแรงงานเพื่อส่งเสริมให้นายจ้างจัดสวัสดิการให้ลูกจ้างเพิ่มขึ้น

สวัสดิการแรงงานในประเทศอุตสาหกรรมนับว่าจำเป็นมากเพราะเกี่ยวกับความเป็นอยู่การทำงานการได้รับความสะดวกสบายต่างๆมีส่วนช่วยให้คนรักงานเกิดความสนใจพึงพอใจในการทำงานของตนในสมัยก่อนที่จะมาเป็นสังคมอุตสาหกรรมคนในสังคมส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในสังคมเกษตรโดยอยู่ในไร่นาในชุมชนของตนความรับผิดชอบในเรื่องสวัสดิการบุคคลเป็นเรื่องของครอบครัวญาติมิตรและเพื่อนบ้านต่อมาเมื่อการอุตสาหกรรมเจริญเติบโตขึ้นสังคมเกษตรค่อยๆเปลี่ยนโฉมหน้าเป็นสังคมอุตสาหกรรมทำให้คนในสังคมต้องเปลี่ยนตามไปด้วยจากสภาพความเป็นอยู่ที่เคยเป็นอิสระแก่ตนเองในการทำงานเกษตรเมื่อเข้าสู่วงการอุตสาหกรรมที่มีระเบียบวินัยในการทำงานทำให้ลูกจ้างใหม่เกิดความอึดอัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีได้มีสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นแรงจูงใจด้วยแล้วก็ยากที่จะให้ลูกจ้างทำงานด้วยความจงรักภักดีและทำงานได้นานดังนั้นเมื่อมีโอกาสลูกจ้างก็มักจะเปลี่ยนงานไปสู่โรงงานที่คิดว่าดีกว่าทั้งในด้านค่าจ้างและสวัสดิการหรือเมื่อไม่มีทางเลือกลูกจ้างก็จะทำงานเก็บเงินอยู่สักระยะหนึ่งเมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวก็จะพากันกลับสู่ท้องไร่ท้องนาตามเดิมเป็นผลให้เกิดการเข้าออกงานอยู่ในระดับที่สูงโดยเฉพาะในโรงงานที่ไม่มีการจัดสวัสดิการใด ๆ ให้แก่ลูกจ้างซึ่งมักมีปัญหาการฝักลูกจ้างใหม่การประสบอันตรายเนื่องจากลูกจ้างขาดความชำนาญการขาดความเอาใจใส่ดูแลด้านความปลอดภัยหรือด้านสุขภาพอนามัยของลูกจ้างอาจก่อให้เกิดความสูญเสียกำลังคนและเสียเศรษฐกิจเงินตราของประเทศเป็นจำนวนมากดังนั้นจะเห็นได้ว่านายจ้างควรคำนึงถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดสวัสดิการแรงงานให้ลูกจ้างได้รู้สึกร่มเย็นและพอใจในการทำงานมากขึ้นเพราะการทำงานด้วยความสบายใจพึงพอใจผลงานที่ได้ย่อมดีมีประสิทธิภาพมูลเหตุจูงใจของนายจ้างที่จะต้องจัดสวัสดิการแรงงานให้แก่ลูกจ้างต่อไป (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน.2562)

แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementations) แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ จำเป็นจะต้องพิจารณาถึงลักษณะของนโยบายตามหลักการของ (Bennett, C. J.,1991) เนื่องจากความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายนั้น บางส่วนขึ้นอยู่กับประเภทของนโยบาย นโยบายที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดก็คือ นโยบายที่สามารถเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ น้อยที่สุดและมีความเห็นพ้องต้องกัน ในวัตถุประสงค์ระดับสูงในทางตรงกันข้าม ถ้านโยบายเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงมาก และมีความเห็นพ้องต้องการในวัตถุประสงค์น้อย โอกาสที่นโยบายนั้นจะประสบความสำเร็จในทางปฏิบัติจะน้อย อีกทั้งยังต้องวิเคราะห์ถึงปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมของนโยบายตามหลักการของ

(Lu, J., Donald F. Kettl, 2018) พร้อมกับการประเมินการนำนโยบายไปปฏิบัติอีกด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการพิจารณาถึงการบรรลุผลสำเร็จของนโยบายเป็นสิ่งสำคัญของการประเมินความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย ซึ่งตามการหลักเกณฑ์ของ (Nakamura, R. T., & Smallwood, F, 1980) นั้น สามารถจำแนกได้ 5 หลักเกณฑ์ด้วยกัน ได้แก่ 1.การบรรลุเป้าหมายของนโยบาย เป็นความพยายามในการประเมินการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อวัดว่าผลที่เกิดขึ้นบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เกณฑ์นี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่านโยบายนั้น ๆ จะต้องสามารถวัดได้ และเกิดผลที่เป็นรูปธรรม 2.ประสิทธิภาพเป็นเกณฑ์ที่ประเมินจากคุณภาพของการปฏิบัติงานที่มักจะมีความสัมพันธ์กับต้นทุน บ่อยครั้งที่มักจะกล่าวถึงการประเมินความพยายามในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และจะเน้นที่วิธีการบรรลุเป้าหมาย มากกว่าจะเน้นที่เป้าหมาย 3. ความพึงพอใจของบุคคลภายนอก เป็นเกณฑ์การประเมินประสิทธิผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ จากระดับของความพึงพอใจของกลุ่มต่าง ๆ จากภายนอกองค์การเพื่อชี้วัดว่านโยบายใดนโยบายหนึ่งมีระดับความสำเร็จเท่าใด 4. การสนองตอบต่อความต้องการของลูกค้าเป็นเกณฑ์การประเมินว่านโยบายสนองตอบต่อความต้องการของผู้รับบริการอย่างไร โดยประเมินจากการรับรู้ของผู้รับผลกระทบจากนโยบาย 5. การดำรงอยู่ของระบบ เป็นเกณฑ์การประเมินประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งในระดับมหภาค เช่น เสถียรภาพของระบบการเมืองของประเทศและระดับจุลภาค เช่น ความต่อเนื่องของการนำนโยบายไปปฏิบัติในหน่วยงานปฏิบัติต่าง ๆ ดังนั้น จากหลักการดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำหลักเกณฑ์ของการประเมินการนำนโยบายไปปฏิบัติของ (Nakamura, R. T., & Smallwood, F, 1980) ไปประยุกต์ใช้ต่อไป

แนวคิดการกำหนดนโยบายสาธารณะ (Public Decision-Making)

กระบวนการสาธารณะนั้นจะต้องมีนโยบายเสียก่อน ต้องมีการผ่านการวิเคราะห์หรือการศึกษาข้อมูลก่อนจึงจะกำหนดนโยบายสาธารณะได้ ดังนั้นจากรายละเอียดดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยใช้แนวทางและหลักการวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะของ (Parsons, D. W., 1995) ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นระบุปัญหา เป็นขั้นตอนที่มีการแสดงออกถึงความต้องการต่างๆ ที่เรียกร้องการกระทำของรัฐบาล ขั้นจัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย เป็นขั้นตอนที่มีการจัดระเบียบวาระเพื่อให้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวาง และจัดทำข้อเสนอแผนงานเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหามาขึ้นประกาศเป็นนโยบายเป็นขั้นตอนที่มีการคัดเลือกข้อเสนอแนะนโยบาย เสริมสร้างแรงสนับสนุนทางการเมืองและการประกาศใช้นโยบาย ขั้นตอนการดำเนินการตามนโยบายเป็นขั้นตอนที่มีการคัดเลือกข้อเสนอแนะนโยบาย เสริมสร้างแรงสนับสนุนทางการเมืองและการประกาศใช้นโยบาย และขั้นประเมินผลในขั้นตอนนี้จะมีการศึกษาแผนงานต่างๆ รายงานผลที่เกิดจากแผนงานเหล่านั้น ประเมินผลกระทบของโครงการที่มีต่อสังคมทั้งที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มที่ไม่เป็นเป้าหมายด้วย รวมถึงเสนอแนะแนวทางการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงต่อไป ทั้งนี้เป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งเท่านั้นที่นักวิชาการได้เสนอกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะไว้ เพราะความคิดเห็นของแต่ละท่าน แม้

จะแตกต่างกันในรายละเอียด แต่โดยภาพรวมแล้วต่างก็มีกระบวนการใกล้เคียงกัน และครอบคลุมเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติและการประเมินผลนโยบายเช่นกัน

(Kerr, S., & Newell, R. G., 2003) ได้อธิบายหลักการเพิ่มเติมว่า ความล้มเหลวในขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น อาจเกิดจากการที่องค์กรนั้นนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ดีเท่าที่ควร เป็นเพราะองค์กรนั้นอาจมีศักยภาพต่ำ ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และไม่มีเทคนิควิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม โดยเฉพาะกับบุคลากรที่นำไปปฏิบัติ ขาดความสามารถ ขาดทรัพยากรบุคคล ความล้มเหลวของนโยบายในประเด็นนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นเพราะองค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติไม่สามารถทำให้บรรลุความสำเร็จได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะเงื่อนไขอะไรนั้น ก็ยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องมากมาย แต่ถือว่าการล้มเหลวในขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น เป็นส่วนของความล้มเหลวของนโยบายเองนั้น เพราะนโยบายไม่สามารถตอบสนองกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นได้จริง (policy does not fulfill the purpose) และความสำเร็จอันเนื่องมาจากการตัดสินใจเชิงปทัสสถาน หมายความว่า เมื่อพิจารณาเป้าหมายของนโยบายแล้ว เป้าหมายมุ่งให้บรรลุอาจมีความขัดแย้งกับค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม หรือศีลธรรมอันดี นั่นก็คือเป้าหมายของนโยบายเมื่อปฏิบัติจนบรรลุผลแล้ว อาจมีผลกระทบต่อศีลธรรม ส่งผลให้เกิดความทারণหรือนโยบายอาจกำหนดคุณค่าของเป้าหมายไม่ชัดเจน (not clear value goals) ทำให้การบริหารบิดเบือนเพราะเป้าหมายและแนวปฏิบัติคลุมเครือ จะทำให้ข้าราชการที่นำนโยบายไปปฏิบัติสร้างระเบียบ กฎเกณฑ์และมาตรฐานของงานที่สร้างขึ้น สืบเนื่องมาจากความคลุมเครือของเป้าหมายนี้ ซึ่งเห็นว่ามีเป็นกฎเกณฑ์ที่มุ่งยึดวิธีการ (Mean-oriented) มากกว่ายึดเป้าหมาย (Goals - oriented) ในการกำหนดความสำเร็จ เพราะข้าราชการไม่แน่ใจว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติมุ่งให้เกิดผลอะไรหรือมุ่งให้เกิดผลดีอย่างไร กฎเกณฑ์และมาตรฐานของงานที่สร้างขึ้น จะช่วยให้ข้าราชการแน่ใจว่าเขาได้ทำตามทางที่ถูกต้อง (Right Way) และถือเป็นทางออกที่ดีของข้าราชการ

ดังนั้นการจะเพิ่มขีดความสามารถของประเทศได้นั้น คือ ภาคเอกชนจะต้องเดินไปข้างหน้าพัฒนาตนเอง ทั้งเรื่องการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตพื้นฐาน การคิดค้นนวัตกรรมการเพิ่มคุณภาพของสินค้ารวมถึงกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น ภาคเอกชนควรมีการรวมตัวเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมหรือ คลัสเตอร์ (Cluster) สร้างเป็นสถาบันขึ้นการรวมตัวดังกล่าวจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพได้ ไม่เพียงแต่การรวมตัวทางสถาบัน หรือคลัสเตอร์ (Cluster) เท่านั้น ควรจะรวมตัวกันเพื่อพัฒนาบุคลากรด้วย

การพัฒนาระบบสวัสดิการแรงงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของลูกจ้างในภาคอุตสาหกรรม คือ สวัสดิการแรงงานที่มาจากการจัดทำโดยรัฐสวัสดิการแรงงานที่เกิดจากการต่อรองหรือการจัดการกันเองของลูกจ้างและสวัสดิการแรงงานที่ได้มาจากทรัพยากรธรรมชาติทั้งนี้แรงงานนอกระบบที่ยังอยู่ในภาคชนบทจะมีความผูกพันกับสวัสดิการแรงงานที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

มากกว่าแรงงานที่อยู่ในเขตเมืองและอาจจะไม่ค่อยเข้าถึงสวัสดิการแรงงานที่มาจากการต่อรองและสวัสดิการแรงงานที่รัฐจัดทำให้ในขณะที่ลูกจ้างในโรงงานจะไม่ผูกพันกับสิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติแต่จะเคยชินกับการเรียกร้องสิทธิและสวัสดิการแรงงานจากนายจ้างและรัฐการที่ลูกจ้างจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการแรงงานในภาคอุตสาหกรรมนั้นมี 3 วิธี วิธีที่หนึ่ง คือ เป็นการรวมกลุ่มจัดตั้งสหภาพแรงงานเพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับนายจ้างแต่ในปัจจุบันลูกจ้างที่สามารถจัดตั้งสหภาพแรงงานมีอยู่จำนวนน้อยมากโดยเฉพาะในภาคธุรกิจเอกชนมีเพียงร้อยละ 3.50 ของลูกจ้างในสถานประกอบกิจการเท่านั้น วิธีที่สอง คือ การมีส่วนร่วมในองค์การไตรภาคีแต่ก็มีปัญหาการเลือกตั้งผู้แทนลูกจ้างซึ่งมักใช้วิธีการเลือกตั้งผ่านผู้แทนสหภาพแรงงานเท่านั้นทำให้ผู้แทนฝ่ายลูกจ้างไม่ได้เป็นตัวแทนของลูกจ้างทั้งหมดอย่างแท้จริง วิธีที่สาม คือ การสร้างระบบสวัสดิการแรงงานเพื่อช่วยเหลือกันเองในรูปของกลุ่มออมทรัพย์สหกรณ์ออมทรัพย์ศูนย์เลี้ยงเด็กลูกคนงานในเขตย่านอุตสาหกรรมเป็นต้นทั้งนี้รัฐควรเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนการจัดระบบสวัสดิการแรงงานของลูกจ้างและเข้าตรวจสอบดูแลแรงงานนอกระบบให้ได้รับสวัสดิการแรงงานเช่นเดียวกับผู้เป็นลูกจ้างในระบบด้วย

ทฤษฎีและแนวคิดการกำหนดสวัสดิการแรงงานยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ทฤษฎีสวัสดิการแรงงานสวัสดิการแรงงานมิใช่มาจากความรับผิดชอบของ นายจ้างแต่ฝ่ายเดียวดังจะเห็นได้จากทฤษฎีสวัสดิการแรงงาน ซึ่งมีที่มาจากปรัชญาและแนวความคิด เกี่ยวกับเรื่องของสวัสดิการแรงงานทำให้ลักษณะการให้หรือวิธีการจัดสวัสดิการแตกต่างกันออกไป ตามปรัชญาและแนวความคิดนั้น ๆ ทฤษฎีสวัสดิการต่าง ๆ ตามที่ (M.V.Moorthy, 1968) กล่าวไว้มีดังนี้

1. สวัสดิการแรงงานเป็นเรื่องของการบังคับควบคุม (The Policing Theory of Labour Welfare) ทฤษฎีนี้มีแนวความคิดที่เชื่อว่าคนส่วนใหญ่ในโลกมีแนวโน้มที่จะเป็นคนเลว มากกว่าคนดี หรือชอบที่จะเอาเปรียบเอาเปรียบผู้อื่น โดยเฉพาะคนรวยก็มักจะเอาเปรียบคนจน เปรียบเสมือนนายจ้างที่เอาเปรียบลูกจ้างด้วยวิธีต่างๆ ทำให้ลูกจ้างหมดกำลังใจและไม่พอใจในการ ทำงานขึ้นได้ถ้าปราศจากการกำหนดมาตรฐานการให้ ความมั่นคงจากรัฐ (State security) ดังนั้นการ กำหนดเป็นกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ความเชื่อดังกล่าว จึงเป็นมูลเหตุให้มีกฎข้อบังคับการใช้แรงงานให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นในสังคม ป้องกัน การกดขี่ลูกจ้างจากนายจ้างและการที่จะให้กฎหมายบังคับใช้ได้ผลดีโดยการตรวจตราจาก เจ้าหน้าที่อย่างรัดกุมและใกล้ชิดอย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวความคิดนี้ว่าผู้ที่ทำหน้าที่ ตรวจตราดูแลให้นายจ้างปฏิบัติตามกฎหมายควรแนะนำชี้แจง หรือชักชวนให้นายจ้างปฏิบัติตามกฎหมาย เพราะการชักชวนเป็นเทคนิคที่จะทำให้ นายจ้างปฏิบัติตามโดยเต็มใจไม่รู้สึกว่าจะถูกบังคับ การตรวจตราก็ถือได้ว่าเป็นการแทรกแซงทางกฎหมายของการอยู่ร่วมกันระหว่างนายจ้างและลูกจ้างอีก ทางหนึ่งเป็นสาเหตุให้

นายจ้างไม่พอใจและพยายามหลบเลี่ยงในที่สุดตลอดจนการจัดสวัสดิการแรงงานบางอย่างนายจ้างต้องเต็มใจจัดให้เองกฎหมายไม่สามารถบังคับได้ เช่น ในการจัดนันทนาการ ให้แก่ลูกจ้างการให้ค่ารักษาหรือเมื่อลูกจ้างมีปัญหา เป็นต้น

2. สวัสดิการแรงงานเป็นเรื่องของความเชื่อทางศาสนา (The Religious Theory of Labour Welfare) ทฤษฎีนี้ได้สนับสนุนให้มีกฎหมายบังคับในเรื่องการจัดสวัสดิการแรงงาน แต่เชื่อว่านายจ้างจัดสวัสดิการแรงงานให้แก่ลูกจ้างก็เนื่องจากนายจ้างเป็นผู้มีศีลธรรมยึดถือ ในศาสนาว่าทำดียอมได้ดีหรือหวังผลในชาติหน้าการจัดสวัสดิการแรงงานให้ลูกจ้างมีความเป็นอยู่ที่ดี ในชาตินี้ผลตอบแทนก็คงจะกลับสู่นายจ้างในชาติหน้าด้วย ทฤษฎีนี้เชื่อว่าศาสนาเป็นพื้นฐานในการที่ นายจ้างจัดสวัสดิการในแต่ละสังคม การจัดโดยหวังผลเป็นส่วนบุญแก่นายจ้าง

3. สวัสดิการแรงงานเป็นเรื่องของความรักเพื่อนมนุษย์ (The Philanthropic Theory of Labour Welfare) ทฤษฎีนี้เชื่อว่ามนุษย์ทั่วไปย่อมรักเพื่อนมนุษย์ด้วยกันมีความต้องการที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ตกทุกข์ได้ยาก นายจ้างที่เชื่อในทฤษฎีนี้ก็จะจัดสวัสดิการให้ลูกจ้างอย่างดีและไม่หวังสิ่งตอบแทนดังนั้น ทฤษฎีนี้จึงเป็นเรื่องของความสมัครใจของนายจ้างซึ่งเป็นไปได้น้อยกว่า และกว้างขวางน้อยกว่าการบังคับด้วยกฎหมาย

4. สวัสดิการแรงงานเป็นเรื่องของการปฏิบัติแบบบิดาต่อบุตร (The Paternalistic Theory of Labour Welfare) ทฤษฎีนี้มีแนวความคิดที่ว่า นายจ้างและลูกจ้างเปรียบเสมือนบิดากับบุตร บิดาเป็นผู้เลี้ยงดูบุตรที่อยู่ในฐานะช่วยตนเองไม่ได้เต็มที่ เป็นการ จัดสวัสดิการแรงงานแบบเครือญาติถือว่าลูกจ้างและนายจ้างอยู่ในครอบครัวอุตสาหกรรมเดียวกันมีผลประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้น รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดสวัสดิการแรงงานที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยสำนักวิจัยกฎหมายและแรงงาน บริษัท เอ็กเซลเลนซ์บิซิเนสแมเนจเม้นท์จำกัด สมาชิกในครอบครัวที่อาวุโสกว่า จะมีบทบาทเป็นผู้จัดการด้านสวัสดิการดูแลความเป็นอยู่ของผู้ที่เยาว์วัยกว่า นายจ้างเปรียบเสมือน บิดาหรือผู้ที่อาวุโสที่สุดในโรงงานของตน ลูกจ้างเปรียบเสมือนบุตรในความดูแลปกครองของบิดา นั่นเองการจัดสวัสดิการแรงงานจึงเป็นความรับผิดชอบของฝ่ายจัดการชั้นสูงจะเป็นผู้ริเริ่มทฤษฎีนี้จึง ไม่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดที่ว่า สวัสดิการแรงงานควรมาจากการบังคับหรือต้องมีกฎหมาย แต่ถือว่าควรเป็นความสำนึกในหน้าที่ของนายจ้างที่จะทำตนเป็น “บิดาที่ดี” ต่อลูกจ้าง หรือ “บุตร” ของตนหรือไม่

5. สวัสดิการแรงงานเป็นเรื่องของการป้องกันการเรียกร้อง (The Placating Theory of Labour Welfare) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าลูกจ้างมีความสำนึกในสิทธิและผลประโยชน์ของตนและสามารถรวมตัวเป็นกลุ่มแล้ว เมื่อถึงเวลาหนึ่งลูกจ้างจะรวมตัวกันเรียกร้องค่าจ้างที่สูงขึ้นและสวัสดิการแรงงานที่ดีกว่าเก่าซึ่งนายจ้างไม่อาจละเลยต่อการเรียกร้องนั้นได้ดังนั้น ความสนใจที่จะให้สวัสดิการแรงงานแก่ลูกจ้างก็จะเป็นไปในลักษณะที่ป้องกันการเรียกร้องจากลูกจ้างความเชื่อดังกล่าวแสดงว่าการจัด

สวัสดิการแรงงานขึ้นอยู่กับความกลัวของนายจ้างถ้านายจ้างกลัวว่าลูกจ้างจะก่อเรื่องขึ้นมา ก็จะจัดสวัสดิการแรงงานเป็นการปิดปาก ถ้านายจ้างไม่กลัว ลูกจ้างก็อาจจะถูกละเลยได้ทฤษฎีนี้มีได้ เกี่ยวข้องกับการให้มีกฎหมายบังคับให้จัดสวัสดิการแรงงานโดยตรง แต่เป็นการสนับสนุนโดยทางอ้อม เพราะถ้านายจ้างทุกคนปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานก็จะเป็นการป้องกันหรือลดการเรียกร้องได้ทางหนึ่ง

6. สวัสดิการแรงงานเป็นเรื่องของการประชาสัมพันธ์ (The Public Relations Theory of Labour Welfare) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการจัดสวัสดิการแรงงานให้แก่ลูกจ้างในกิจการของนายจ้าง ดีเพียงใด ก็จะเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงหรือเป็นการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้แก่กิจการของนายจ้างขึ้น เพียงนั้นสร้างความนิยมให้แก่ลูกจ้างตลอดจนสังคมภายนอกที่จะมองดูโรงงานอย่างชื่นชม อาจจะทำให้ประชาชนนิยมซื้อหรือใช้สินค้าที่ผลิตขึ้นจากโรงงานแห่งนั้นอย่างไรก็ตาม การจัดสวัสดิการแรงงาน แบบนี้อาจขาดความจริงใจและมีได้ตั้งอยู่บนรากฐานความต้องการของบรรดาลูกจ้างก็เป็นได้เพราะ นายจ้างมุ่งด้านโฆษณาทำชื่อเสียงให้ตนเองมากกว่าทฤษฎีนี้จึงไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องให้มีกฎหมาย บังคับให้มีสวัสดิการ

7. สวัสดิการแรงงานเป็นเรื่องของความเหมาะสมในทางปฏิบัติ (The Functional Theory of Labour Welfare) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการจัดสวัสดิการแรงงานให้แก่ลูกจ้างก็เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการทำงานเพราะการทำงานในสภาพแวดล้อมที่ดีหรือมีสิ่งจูงใจที่ดีลูกจ้างย่อมจะ ทำงานด้วยความเป็นสุขใจพึงพอใจเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่ได้รับการดูแลบำรุงรักษาอย่างดี การทำงานย่อมทำให้ได้ผลผลิตที่ดี

กล่าวโดยสรุป วิวัฒนาการสวัสดิการแรงงานที่กล่าวแล้วข้างต้น กล่าวคือ เริ่มจากนายจ้างเป็นผู้ให้ความพอใจแบบสมาชิกในครอบครัวเดียวกันมาก่อนต่อมากฎหมายไทยฉบับแรกที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานและการให้สวัสดิการมีขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2499 โดยเป็นเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่จะให้มีมาตรการคุ้มครองแรงงานเช่นเดียวกับต่างประเทศ และปัจจุบันก็มีกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน อย่างไรก็ตามการที่นายจ้างจำนวนไม่น้อยในประเทศไทยได้ให้สวัสดิการแรงงานแก่ลูกจ้างนอกเหนือกฎหมายกำหนดแสดงว่า นายจ้างเริ่มมีความรับผิดชอบทางสังคมมากขึ้น แม้ว่าสวัสดิการแรงงานที่ให้ส่วนใหญ่ยังคงจำกัดเฉพาะที่เกี่ยวกับตัวลูกจ้างเท่านั้นก็ตาม การที่จะพัฒนาสวัสดิการแรงงานให้ถึงขั้นที่สังคมมีส่วนรับผิดชอบ อาจจะต้องใช้เวลาและความพร้อมของทุกฝ่ายทั้งรัฐบาลนายจ้างและลูกจ้าง และเป็นเรื่องที่เป็นไปได้หากมีการเผยแพร่ความคิดที่ถูกต้องในด้านสวัสดิการแรงงานเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

สรุป

การบริหารจัดการของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานสัมพันธ์โดยการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างฝ่ายนายจ้างกับฝ่ายลูกจ้างทั้งนี้เพราะการแรงงานสัมพันธ์ที่ดีย่อมเกิดขึ้นจากการที่ทั้งสองฝ่ายได้รวมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยต่างฝ่ายต่างได้เสนอความคิดเห็นและความต้องการระหว่างกันคณะกรรมการสวัสดิการในสถานประกอบกิจการก็เป็นตัวแทนของลูกจ้างที่มาจากการเลือกตั้งที่จะเข้าไปร่วมประชุมปรึกษาหารือกับฝ่ายจัดการเพื่อให้เกิดการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของลูกจ้างอันจะช่วยลดปัญหาข้อขัดแย้งและเกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนายจ้างและลูกจ้างเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของลูกจ้างการที่นายจ้างให้การยอมรับการเข้าไปมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสวัสดิการในสถานประกอบกิจการซึ่งเป็นตัวแทนของลูกจ้างโดยที่ฝ่ายนายจ้างเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นตลอดจนร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆจะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ลูกจ้างเพราะลูกจ้างมีความรู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมและได้รับการยอมรับจากนายจ้างความคิดเห็นและความต้องการต่างๆของลูกจ้างได้รับการรับฟังและถูกนำไปปฏิบัติหรือถ้านายจ้างไม่สามารถปฏิบัติได้ก็จะแจ้งเหตุผลให้ทราบโดยความโปร่งใสทำให้ลูกจ้างเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจมีความผูกพันต่อสถานประกอบกิจการอันจะส่งผลให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะทำงานให้เกิดความก้าวหน้ามีขวัญและกำลังใจในการทำงานไม่รู้สึกคับข้องใจต่อสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน

แนวทางในการปรับปรุงสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน โดยการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดียิ่งขึ้นเพราะมีการปรับปรุงสวัสดิการแรงงานในสถานประกอบกิจการให้เหมาะสมกับลักษณะงานและความต้องการของลูกจ้างซึ่งถ้านายจ้างเป็นผู้กำหนดการจัดสวัสดิการแต่เพียงฝ่ายเดียวสวัสดิการที่จัดขึ้นอาจไม่ช่วยปรับปรุงสภาพการทำงานหรือไม่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นทั้งนี้เพราะสวัสดิการดังกล่าวอาจไม่ใช่สวัสดิการที่ลูกจ้างต้องการหรือไม่มีความรู้ความเข้าใจที่จะใช้สวัสดิการนั้นให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงแต่เมื่อมีคณะกรรมการสวัสดิการในสถานประกอบกิจการเพื่อร่วมปรึกษาหารือและให้ข้อเสนอแนะแก่ฝ่ายนายจ้างในการจัดสวัสดิการแรงงานที่จัดขึ้นก็จะเป็นสวัสดิการที่มีประโยชน์ตรงกับความต้องการของลูกจ้างเพราะนายจ้างได้ทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของลูกจ้างก่อให้เกิดการปรับปรุงสวัสดิการและสภาพการทำงานที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ สามารถปรับปรุงสวัสดิการแรงงานในสถานประกอบกิจการให้ครอบคลุมเหมาะสมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้ใช้แรงงานเพื่อเตรียมพร้อมรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีผู้ใช้แรงงานก็จะเป็นกลไกสำคัญ ที่จะร่วมขับเคลื่อนประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนซึ่งภาพอนาคตของประเทศไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ประชากรมีรายได้สูง เศรษฐกิจมีความสมดุล เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีเสถียรภาพ มีการพัฒนาประเทศอย่างมุ่งมั่นจริงจัง เป็นระบบตามยุทธศาสตร์ชาติการเมืองมีเสถียรภาพทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพสูง ความเจริญกระจายไปอย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่เป็นประเทศที่มีความมั่นคง ปลอดภัย สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้อย่างมีศักยภาพ

ข้อเสนอแนะ

ในการทำบทความวิชาการมีข้อเสนอแนะประกอบด้วยข้อเสนอเกี่ยวกับเชิงนโยบายเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1.1 ให้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทหน้าที่ด้านการกำหนดและพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการการส่งเสริมสนับสนุนและดำเนินการให้มีสวัสดิการตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

1.2 จัดให้มีคณะกรรมการสวัสดิการแรงงาน ประกอบด้วย ผู้แทนฝ่ายรัฐบาลฝ่ายนายจ้างฝ่ายลูกจ้าง มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบายแนวทางมาตรการด้านสวัสดิการการออกกฎกระทรวง ระเบียบเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการในสถานประกอบกิจการและคุ้มครองสิทธิแรงงานกรณีนายจ้างย้ายสถานประกอบกิจการ

1.3 จัดให้มีคณะกรรมการสวัสดิการในสถานประกอบกิจการเป็นระบบทวิภาคีประกอบด้วยผู้แทนลูกจ้างที่ได้รับการเลือกตั้งอย่างน้อย 5 คน ทำหน้าที่ร่วมหารือเสนอแนะนายจ้างในการจัดสวัสดิการให้แก่ลูกจ้างในสถานประกอบกิจการ ทั้งนี้ภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุนมาตรการทางภาษีให้กับสถานประกอบกิจการด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับลูกจ้าง

2.1 สวัสดิการด้านการเงิน ควรกำหนดเรื่อง เงินโบนัสพนักงาน เงินช่วยค่ารักษาพยาบาลเงินช่วยเหลือค่าเช่าบ้าน เงินช่วยเหลือค่าครองชีพ เบี้ยขยัน ให้มีความเท่าเทียมกัน

2.2 สวัสดิการด้านการพัฒนาลูกจ้าง ควรกำหนดเรื่องต่างๆ ดังนี้สนับสนุนให้ลูกจ้างได้รับการฝึกอบรมตามหน้าที่การงานจากสถาบันภายนอก อบรมความรู้ในสถานประกอบกิจการ จัดศึกษาดูงานส่งเสริมการศึกษาในเวลาทำงาน จัดศึกษาอบรมดูงานภายนอกประเทศ

2.3 สวัสดิการด้านการนันทนาการ ควรกำหนดเรื่องต่างๆ ดังนี้จัดเลี้ยงสังสรรค์ประจำปี จัดกิจกรรมวันเกิดให้กับพนักงาน จัดกีฬาในโรงงาน จัดทัศนศึกษาสนับสนุนอุปกรณ์กีฬาสถานที่แข่งขัน

บรรณานุกรม

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน.(2562).คู่มือการเลือกตั้งคณะกรรมการสวัสดิการในสถานประกอบกิจการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.กระทรวงแรงงาน.กองสวัสดิการแรงงาน.

Bennett. Colin J. (1991). *British Journal of Political Science*. Cambridge University Press
Cambridge University Press, UPH, Shaftesbury Road, Cambridge CB2 8BS UK.

Donald F. Kettl & James W. Fesler. (2005). *The Politics of the administrative process*. CQ Press. Washington, D.C.

Parsons, D. W. (1995) *Organization Theory: Text and Cases*. Mass: Addison-Wesley.

Kerr, S., & Newell, R. G.(2003). “*Policy-Induced Technology Adoption: Evidence from the US Lead Phasedown*”. *Journal of Industrial Economics*. Vol. 51 No. 3

M.V.Moorthy,(1968). *Principle of Labour Welfare, General Printers & Publishers* P.V.T.Limited, Calcutta.

Nakamura, R. T. & Smallwood, F. (1980).*The politics of policy implementation*. New York: St. Martin's.

ภาวะผู้นำใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)
NEW LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE COVID-19 SITUATION

สุธาสิณี แสงมุกดา¹

Suthasinee Saengmookda¹

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.2565

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ซึ่งเป็นสถานการณ์โรคระบาดที่เกิดขึ้นในปลายปี พ.ศ.2562 มีการแพร่ระบาดอย่างหนักในปีพ.ศ. 2563-2564 และยังคงแพร่ระบาดอยู่จนปัจจุบัน สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) เป็นสถานการณ์โรคระบาดที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและไม่สามารถคาดการณ์ได้ เชื้อไวรัสมีการกลายพันธุ์เรื่อย ๆ และอาการที่เกิดขึ้นกับผู้ติดเชื้อก็ไม่ชัดเจน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งต้องการผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

ผลการวิเคราะห์พบว่า ภาวะผู้นำใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) คือ ภาวะผู้นำรูปแบบใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่คาดการณ์ไม่ได้ (Volatility) อยู่บนความไม่แน่นอน (Uncertainty) มีความซับซ้อนสูง (Complexity) และไม่ชัดเจนพอ (Ambiguity) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ 1. ภาวะผู้นำเชิงฉากรทัศน์ (Scenario Leadership) 2. ภาวะผู้นำแบบอากาย (Agile Leadership) และ 3. ภาวะผู้นำที่นำโดยไม่นำ (LNL Leadership)

คำสำคัญ : 1. ภาวะผู้นำใหม่ 2. ผู้บริหารสถานศึกษา 3. สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

¹ ค.ด.(การบริหารการศึกษา) อาจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹ Ph.D.(Education administration) Lecturer at Graduate school of Mahamakut Buddhist University

Corresponding Author: lovely386_3@hotmail.com

(Received: 7 December 2021; Revised: 4 February 2022; Accepted: 10 May 2022)

ABSTRACT

This academic article aims to analyze the new leadership of the school administrators during the coronavirus disease (COVID-19) situation, which is an epidemic situation that occurred at the end of 2019 and spread heavily in 2020-2021 and continues to spread until now. The coronavirus disease (COVID-19) situation is an unprecedented epidemic situation. But when it does occur, it will spread rapidly and unpredictably. The virus has a mutation and the symptoms that occur with infected people are unclear. The situation of corona virus infection has caused changes in many aspects, economic, social, including the management of educational institutions which requires educational institution administrators who have leadership that is suitable for the coronavirus disease (COVID-19) situation.

The results of the analysis revealed that the new leadership style of school administrators during the coronavirus disease (COVID-19) situation is a new leadership style of school administrators who are faced with unpredictable situations (Volatility), certain Uncertainty, high complexity (Complexity) and not clear enough (Ambiguity), which can be divided into 3 types: 1. Scenario Leadership 2. Agile Leadership and 3. LNL Leadership.

Keyword : 1. new leadership 2. educational administrators 3. the COVID-19 situation

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาปรากฏในหมวด 4 มาตรา 22 และมาตรา 23 สรุปสาระสำคัญว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา (ปิยวรรณ ปานโต, 2563) และมาตรา 30 กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมพื้นฐานที่เป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังความรู้ และพฤติกรรมให้กับ

ผู้เรียน สถานศึกษามีหน้าที่พัฒนาเด็กวัยเรียนให้เติบโตและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ แต่เนื่องจากสถานศึกษาเป็นศูนย์รวมของผู้เรียนที่มาจากหลากหลายครอบครัวในชุมชนที่แตกต่างกัน บุคลากรในสถานศึกษาทั้งผู้บริหาร ครู และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ก็ล้วนแต่มาจากหลากหลายพื้นที่ เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษากลายเป็น cluster ในการแพร่กระจายเชื้อโรคได้ง่าย โดยเฉพาะสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ส่งผลให้การดำเนินชีวิตต้องปรับเปลี่ยนไปเป็นการใช้ชีวิตวิถีใหม่ หรือที่เรียกว่า New Normal เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาเป็นการระบาดที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและแพร่กระจายไปทั่วโลก โดยมีสาเหตุมาจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ที่เกิดขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 พบครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน และองค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ในวันที่ 30 มกราคม 2563 ต่อมาก็ได้ประกาศให้เป็นโรคระบาดทั่วไปในวันที่ 11 มีนาคม 2563 การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาส่งผลให้เกิดความเสียหายในหลายด้านทั้งสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา ทุกประเทศมีการปรับตัวในการใช้ชีวิต มีมาตรการต่างๆ เกิดขึ้น เช่น การสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาเมื่อต้องพบปะพูดคุย การกำหนดเวลาการขายสินค้า การปิดสถานที่เสี่ยงว่าจะเป็นแหล่งแพร่กระจายเชื้อโรค และสถานศึกษาก็เป็นสถานที่เสี่ยงที่ถูกให้ปิดดำเนินการ และปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ หลายประเทศสามารถบริหารจัดการสิ่งเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรซึ่งมีความรู้ความสามารถ อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย ระบบอินเทอร์เน็ตที่รองรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้เป็นอย่างดี แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือการบริหารจัดการสิ่งต่างๆ เหล่านี้ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นความสามารถที่ผู้นำใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการบอกและชี้แนะ สั่งการ หรืออำนวยความสะดวกเพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด เพื่อให้การดำเนินงานของของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันในการถ่ายทอดแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้น การศึกษาภาวะผู้นำจะทำให้เข้าใจลักษณะของผู้นำที่เหมาะสมจะบริหารงานของสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ แม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ดังเช่น สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) บทควมวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์จะนำเสนอภาวะผู้นำใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ซึ่งยังคงระบาดอยู่ในปัจจุบัน แม้ว่านายกรัฐมนตรีได้ประกาศเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ และผ่อนคลายมาตรการล็อกดาวน์ต่าง ๆ รวมถึงเปิดสถานศึกษาให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนตามปกติ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเตรียมความ

พร้อมรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวที่จะส่งผลกระทบอย่างมากต่อระบบการจัดการเรียนสอนและสุขภาพของผู้เรียนและบุคลากรในสถานศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเมื่อเกิดสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น เพราะการบริหารจัดการต้องเกิดขึ้นจากการตัดสินใจของผู้บริหารโดยทันที และสามารถที่จะนำพาบุคลากรในสถานศึกษาให้ปฏิบัติงานไปได้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แต่ต้องไปให้ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบ New Normal โดยมีแนวทางในการบริหารในหลาย ๆ ด้าน ตั้งแต่การกำหนดนโยบายการบริหารภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาให้ชัดเจน มีการประชุมหารือวางแผนร่วมกันกับบุคลากรทางศึกษา ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม พ่อแม่ ผู้ปกครอง การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี ระบบอินเทอร์เน็ต การออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียน ผู้ปกครอง และความพร้อมของผู้สอนทั้งในด้านความรู้ความสามารถการใช้เทคโนโลยี และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งการบริหารจัดการทุกด้านต้องยึดเรื่องความปลอดภัยเกี่ยวกับสุขภาพของผู้เรียน และบุคลากรเป็นหลัก

ภาวะผู้นำใหม่ที่จะนำมาวิเคราะห์เป็นภาวะผู้นำใหม่ที่ต้องเผชิญกับความไม่แน่นอน (VUCA) เป็นภาวะผู้นำที่เกี่ยวกับผู้นำในอนาคตที่มีสถานการณ์ของโลกและของสังคมที่คาดการณ์ไม่ได้ (Volatility) อยู่บนความไม่แน่นอน (Uncertainty) มีความซับซ้อนสูง (Complexity) และไม่ชัดเจนพอ (Ambiguity) ทั้งในเชิงความเป็นไปได้และไม่ได้ และสังคมที่เปลี่ยนแปลงเร็วจนคาดการณ์ไม่ทัน โดยมีลักษณะภาวะผู้นำใหม่ 3 แบบ คือ 1.ภาวะผู้นำเชิงฉากรทัศน์ (Scenario Leadership) 2. ภาวะผู้นำแบบอไจล์ (Agile Leadership) และ 3.ภาวะผู้นำที่นำโดยไม่นำ (LNL Leadership) (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และนักรบ หมั่นลี, 2561)

เนื้อเรื่อง

การบริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้นโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการสำหรับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนั้น จึงต้องศึกษาเรื่องสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) แนวทางการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ของภาครัฐ ภาวะผู้นำในยุคปัจจุบัน และภาวะผู้นำใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

ไวรัสโคโรนา (Coronavirus) เป็นไวรัสที่ถูกพบครั้งแรกในปี 1960 แต่ยังไม่ทราบแหล่งที่มาอย่างชัดเจนว่ามาจากที่ใด แต่เป็นไวรัสที่สามารถติดเชื้อได้ทั้งในมนุษย์และสัตว์ ปัจจุบันมีการค้นพบไวรัสสายพันธุ์นี้แล้วทั้งหมด 6 สายพันธุ์ ส่วนสายพันธุ์ที่กำลังแพร่ระบาดหนักทั่วโลกตอนนี้เป็นสายพันธุ์ที่ยังไม่เคยพบมาก่อน คือ สายพันธุ์ที่ 7 จึงถูกเรียกว่าเป็นไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ และในภายหลังถูกตั้งชื่ออย่างเป็นทางการว่าโควิด-19 (COVID-19)

เริ่มแรกการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) เกิดขึ้นที่เมืองอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ภาคกลางของประเทศจีนซึ่งเป็นเมืองใหญ่มีผู้คนหนาแน่น ในปี ค.ศ.2019 เกิดการระบาดใหญ่และรวดเร็ว มีคนป่วยหนักและตายมาก จนประเทศจีนต้องปิดประเทศ หลังจากนั้นการระบาดก็แพร่ไปทั่วโลก ทำให้หลายประเทศเริ่มมีมาตรการด้านสาธารณสุขเกิดขึ้น เช่น การจำกัดการท่องเที่ยว การกักด่าน การห้ามออกจากเคหสถานเวลาค่ำคืน การยกเลิกการจัดงาน การปิดสถานศึกษา มีการคัดกรองตามท่าอากาศยานและสถานีรถไฟ และมีการออกคำแนะนำเกี่ยวกับการเดินทางไปยังภูมิภาคที่มีการแพร่เชื้อในระดับประชาคม

อาการเมื่อติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) คือ มีไข้ เจ็บคอ ไอแห้ง ๆ น้ำมูกไหล หายใจเหนื่อยหอบ โดยกลุ่มเสี่ยงติดเชื้อ ได้แก่ กลุ่มเด็กเล็กแต่อาจไม่พบอาการรุนแรงเท่าผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุ คนที่มีโรคประจำตัวอยู่แล้ว เช่น โรคหัวใจ เบาหวาน โรคปอดเรื้อรัง กลุ่มคนที่ภูมิคุ้มกันผิดปกติ หรือกินยากดภูมิต้านทานโรคอยู่ คนที่มีน้ำหนักเกินมาตรฐานมาก ๆ ผู้ที่เดินทางไปในประเทศเสี่ยงติดเชื้อ เช่น จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ไต้หวัน ฮองกง มาเก๊า สิงคโปร์ มาเลเซีย เวียดนาม อิตาลี อิหร่าน ฯลฯ ผู้ที่ต้องทำงาน หรือรักษาผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) อย่างใกล้ชิด และผู้ที่ทำอาชีพที่ต้องพบปะชาวต่างชาติจำนวนมาก เช่น คนขับแท็กซี่ เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล ลูกเรือสายการบินต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นว่าทุกคนมีโอกาสที่จะติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) แต่ในปัจจุบันยังไม่มียาสำหรับป้องกันหรือรักษาโรคโควิด 19 ผู้ที่ติดเชื้ออาจต้องได้รับการรักษาแบบประคับประคองตามอาการ โดยอาการที่มีแตกต่างกัน บางคนรุนแรงไม่มาก ลักษณะเหมือนไข้หวัดทั่วไป บางคนรุนแรงมาก ทำให้เกิดปอดอักเสบได้ ต้องสังเกตอาการใกล้ชิดร่วมกับการรักษาด้วยการประคับประคองอาการจนกว่าจะพ้นอาการขงนั้น และยังไม่มียาตัวใดที่มีหลักฐานชัดเจนว่า รักษาโรคโควิด 19 ได้โดยตรง

สำหรับประเทศไทยมีรายงานว่า พบผู้ป่วยที่ติดเชื้อจากการแพร่เชื้อในประเทศเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2563 จำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นมากในกลางเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 สาเหตุจากกลุ่มการแพร่เชื้อจากหลายกลุ่ม โดยกลุ่มใหญ่ที่สุดเกิดขึ้นในการแข่งขันมวยไทย ณ สนามมวย หลังจากนั้นนายกรัฐมนตรีด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

ในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2563 โดยสรุปคือ การห้ามเข้าพื้นที่เสี่ยง การปิดช่องทางเข้ามาในราชอาณาจักร ไม่ว่าจะเป็นอากาศยาน เรือ รถยนต์ หรือพาหนะอื่นใด หรือในการใช้เส้นทางคมนาคมไม่ว่าทางอากาศ ทางน้ำ หรือทางบก และการปิดสถานที่เสี่ยงต่อการติดต่อโรค เช่น สนามมวย สนามกีฬา สนามแข่งขัน สนามเด็กเล่น สนามม้า ผับ สถานบริการ สถานที่แสดงมหรสพ สถานที่ที่มีการแสดงหรือการละเล่นสาธารณะ สถานประกอบการ อาบ อบ นวด และนวดแผนโบราณ สปา สถานที่ออกกำลังกาย สถานบันเทิง รวมถึงการปิดสถานศึกษาทุกแห่ง แต่ให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ต่อมาในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 พบการระบาดกลุ่มใหม่ในจังหวัดสมุทรสาคร เป็นแรงงานเข้าเมืองจากประเทศพม่า และกลุ่มการระบาดอีกแห่งหนึ่งที่จังหวัดระยองซึ่งเชื่อมโยงกับบ่อนการพนัน

สถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ยังคงกลับมาระบาดมากขึ้นในช่วงเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 โดยพบกลุ่มการระบาดใหม่จากสถานบันเทิง และกลุ่มที่เกิดจากเรือนจำ โดยการระบาดรอบนี้เป็นสายพันธุ์กลายพันธุ์ที่ระบาดเร็วขึ้น ทำให้จำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มมากขึ้นเป็นหลักหมื่นคน รัฐบาลไทยจึงเร่งนำเข้าวัคซีนและเริ่มฉีดให้กับประชาชนในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2564 ทำให้ช่วงปลายปี พ.ศ. 2564 จำนวนผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตลดลง รัฐบาลจึงเริ่มผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ และเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวต่างชาติเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจในวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 รวมถึงการเปิดสถานศึกษาให้มีการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนสำหรับสถานศึกษาที่มีความพร้อม โดยนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาต้องได้รับวัคซีนและมีการตรวจคัดกรองเชื้อไวรัสโคโรนา รวมถึงการปฏิบัติกิจกรรมทางการเรียนที่ยังอยู่ในการควบคุมป้องกันการติดเชื้อ ถึงแม้สถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) มีแนวโน้มที่ดีขึ้นโดยพบผู้ป่วยติดเชื้อน้อยลง จำนวนผู้เสียชีวิตน้อยลง มีจำนวนผู้ได้รับวัคซีนเพิ่มมากขึ้น แต่ไวรัสโคโรนาก็พัฒนาสายพันธุ์ใหม่เกิดขึ้นเรื่อย ๆ และประเทศไทยก็ยังพบผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนาที่เป็นสายพันธุ์ใหม่อยู่ตลอดเวลา จึงทำให้การเปิดสถานศึกษาเป็นเรื่องที่ผู้บริหารต้องติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) และเตรียมรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่อาจคาดเดาได้ เป็นการเผชิญกับความไม่แน่นอนซึ่งไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

แนวทางการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ของภาครัฐ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไว้ โดยให้สถานศึกษาพิจารณาเลือกรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมตามความต้องการของสถานศึกษา และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถที่จะกำหนดแนวทางการจัดการ

เรียนการสอนที่แตกต่างจากที่กำหนดไว้ หรือจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Hybrid) ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียน ครู และบุคลากรเป็นสำคัญ ซึ่งรูปแบบทางการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) มี 2 รูปแบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ดังนี้

1.รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบชั้นเรียน (Onsite)

สถานศึกษาที่มีผลการประเมินตนเองผ่านตามแบบประเมินตนเองสำหรับสถานศึกษาในระบบ Thai Stop Covid Plus ตัวย่อ TSC+ ในการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน และปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง หลักเกณฑ์การเปิดโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาตามข้อกำหนดตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 (ฉบับที่ 32) ซึ่งกำหนดมาตรการ Sandbox : Safety Zone in School เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้ในการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยสถานศึกษาจะต้องนำเสนอ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนผ่านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) และศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคจังหวัด (ศปก.จ.) เมื่อได้รับอนุญาตแล้วสถานศึกษาจึงจะสามารถเปิดการเรียนการสอนได้

เมื่อสถานศึกษาเปิดให้มีการเรียนการสอนตามปกติ ที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนหรือในชั้นเรียนเป็นหลัก ครูผู้สอนสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนอื่นๆ มาผสมผสาน (Hybrid) ใช้กับการเรียนการสอนเพิ่มเติมในชั้นเรียนได้ เช่น การเรียนผ่านโทรทัศน์ (On Air) หรือการเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต ผ่าน แอปพลิเคชัน (Online) หรือรูปแบบอื่น ๆ ตามความพร้อม และความต้องการของสถานศึกษา หรือครูผู้สอน โดยการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Hybrid) ในแบบชั้นเรียน (Onsite) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ผสมผสานกับการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ครูและนักเรียนไม่ได้เผชิญหน้ากัน หรือใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ ซึ่งมีเป้าหมายอยู่ที่การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ โดยสถานศึกษาสามารถเลือกรูปแบบการจัดการเรียนการสอนได้หลายแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การสลับชั้นมาเรียนของนักเรียน แบบสลับชั้นมาเรียน

รูปแบบที่ 2 การสลับชั้นมาเรียนของนักเรียน แบบสลับวันคู่ วันคี่

รูปแบบที่ 3 การสลับชั้นมาเรียนของนักเรียน แบบสลับวันมาเรียน 5 วัน หยุด 9 วัน

รูปแบบที่ 4 การสลับช่วงเวลามาเรียนของนักเรียน แบบเรียนทุกวัน

รูปแบบที่ 5 การสลับกลุ่มนักเรียน แบบแบ่งนักเรียนในห้องเรียนเป็น 2 กลุ่ม

รูปแบบที่ 6 รูปแบบอื่น ๆ โดยสถานศึกษาสามารถออกแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของสถานศึกษา โดยจำเป็นต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-19)

2.รูปแบบการเรียนการสอนทางไกล (Distance Learning) มี 4 รูปแบบ ดังนี้

2.1 รูปแบบการเรียนผ่านโทรทัศน์ (On Air) ใช้ในกรณีที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนได้ หรือไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมาเรียนที่โรงเรียนพร้อมกันได้ทุกคน เป็นการเรียนรู้ผ่านสื่อวีดิทัศน์การจัดการเรียนการสอนของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยดำเนินการออกอากาศ มีทั้งหมด 4 ระบบ ได้แก่ 1) ระบบดาวเทียม (Satellite) 2) ระบบดิจิทัลทีวี (Digital TV) 3) ระบบเคเบิลทีวี และ 4) ระบบ IPTV

2.2 รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต และแอปพลิเคชัน การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ สำหรับครูและนักเรียนที่มีความพร้อมทางด้านอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โทรศัพท์ และมีการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต

2.3 รูปแบบการเรียนการสอนผ่านหนังสือ เอกสาร ใบงาน (ON Hand) เป็นการเรียนการสอนผ่านหนังสือโดยให้แบบฝึกหัด ให้การบ้านไปทำที่บ้าน อาจใช้ร่วมกับรูปแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม และความต้องการของนักเรียน ในกรณีที่นักเรียนมีทรัพยากรไม่พร้อมในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น ๆ

2.4 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบตามความต้องการ (ON Demand) เป็นการเรียนรู้ผ่านทางเว็บไซต์ DLTV (www.dltv.ac.th) หรือ ช่อง YouTube (DLTV Channel 1-15) และแอปพลิเคชัน DLTV บนสมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ต

จากการประชุมหารือในประเด็นทิศทางการศึกษาเพื่อฝ่าวิกฤติโควิดของภาคีเพื่อการศึกษาไทย (TEP - Thailand Education Partnership) (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2564) โดยเฉพาะประเด็นของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในช่วงที่การจัดการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามปกติ ก่อให้เกิดการสูญเสียโอกาสทางการเรียนรู้ (Learning Losses) ซึ่งถือเป็นปัญหาที่ทั่วโลกพบเจอ การที่โรงเรียนไม่สามารถวางแผนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสถานการณ์ผกผันตลอดเวลา ปัญหาด้านการเรียนรู้ด้วยตัวเองของนักเรียน (Self-management) และผลกระทบที่เกิดจากการเรียนผ่านหน้าจอ ถือเป็น การเปลี่ยนวิกฤติที่เกิดขึ้น ให้เป็นโอกาสในการปฏิรูประบบการศึกษาที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในอนาคต และหลังสถานการณ์โควิด-19 ระบบการศึกษาไทยต้องมีการปรับเปลี่ยนรวมถึงสะท้อนภาพของการจัดการศึกษาที่ต้องเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไปเป็น Digital learning platform และควรปรับการจัดการให้มีความยืดหยุ่น ปลดลือระบบของราชการ ไม่เน้นการเรียนการสอนเพื่อวัดผล แต่ต้องปรับมาเรียนเฉพาะวิชาสำคัญ ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งรอบตัว เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) ให้มากที่สุด จากทั้งในชุมชนและครอบครัว

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายการจัดการเรียนการสอนแบบ 5 On (Online/On Air/On Demand/On Hand/On Site) โดยได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนรูปแบบดังกล่าวมาระยะหนึ่งแล้ว

ซึ่งได้พบปัญหาและอุปสรรคส่วนหนึ่งจากพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน กระทรวงศึกษาธิการพยายามปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้ทันตามสถานการณ์อยู่เสมอ แต่ท่ามกลางความผันผวนของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้จากเดิมที่สามารถเปิดการเรียนการสอนแบบ On Site ได้มากกว่า 20,000 โรงเรียน เหลือเพียงประมาณ 2,000 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก แต่พบว่าโรงเรียนประจำหลายแห่งมีความพร้อมสำหรับการเรียนการสอนแบบ On Site ได้ กระทรวงศึกษาธิการจึงร่วมมือกับกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จัดเตรียมแนวทาง Sandbox Safety Zone in School (SSS) เพื่อช่วยวางมาตรการด้านความปลอดภัยให้นักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งจะเริ่มนำร่องในโรงเรียนประจำประมาณ 20 โรงเรียน ต่อจากนั้น จึงจะเปิดโอกาสให้โรงเรียนประจำแห่งอื่น ๆ ที่มีความพร้อมสามารถเข้าร่วมโครงการได้ ซึ่งโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะต้องสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความปลอดภัยในโรงเรียนและต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองจึงจะสามารถดำเนินการได้ โดยการเปิดเรียนดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้มาตรการของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด ตลอดจนจะเร่งจัดหาวัคซีนให้ครอบคลุมแก่นักเรียน ครู และบุคลากรทุกท่านในโรงเรียนด้วย

แนวทางการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) นอกจากจะต้องเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เน้นเรื่องความปลอดภัยสูงสุดของทุกคนที่เกี่ยวข้องแล้วยังขึ้นอยู่กับสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ด้วย ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องมีภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งไม่สามารถคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ การตัดสินใจขึ้นอยู่กับประเมินสถานการณ์อย่างใกล้ชิด อยู่บนพื้นฐานความต้องการทั้งจากนักเรียน ครู และโรงเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นที่ตั้ง รวมถึงการดูแลบุคลากรทางการศึกษาทุกคนอย่างต่อเนื่องและให้ได้รับผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด

ภาวะผู้นำในปัจจุบัน

ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถที่ผู้นำใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการบอกและชี้แนะ สั่งการ หรืออำนวยความสะดวกเพื่อโน้มน้าวจิตใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันในการถ่ายทอดแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ (วิโรจน์ สารัตนะ, 2555) ซึ่งการศึกษาภาวะผู้นำนั้นมีมานานแล้ว และปัจจุบันก็ยังคงมีการศึกษากันอยู่ตลอดเวลา และมีรูปแบบภาวะผู้นำใหม่เกิดขึ้นเสมอ โดยเฉพาะในต่างประเทศจะมีผู้นำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ที่หลากหลายรูปแบบมาก การศึกษาภาวะผู้นำจะมีประโยชน์กับผู้ที่เกี่ยวข้อง และสถานการณ์ที่นำไปใช้ เป็นสำคัญ เพราะภาวะผู้นำเป็นกระบวนการภายในที่เกิดขึ้นกับตัวบุคคล ดังนั้น การศึกษาภาวะผู้นำในปัจจุบันจะช่วยให้เข้าใจความเป็นมาของการเกิดภาวะผู้นำใหม่

ภาวะผู้นำในปัจจุบันสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 แบบ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และนักรบ หมื่นลี, 2561) คือ

1. ภาวะผู้นำเชิงตัวบุคคล (Trait Approach) เป็นภาวะผู้นำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือโดยกำเนิด ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้แต่สามารถพัฒนาขึ้นได้ ลักษณะผู้นำที่ดีและมีประสิทธิภาพสูงจะประกอบด้วย ความเฉลียวฉลาด มีบุคลิกภาพซึ่งแสดงถึงการเป็นผู้นำ และต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถด้วย

2. ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Approach) แนวคิดนี้ศึกษาถึงพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและประสิทธิผลตามที่ผู้นำต้องการ โดยผู้นำแต่ละคนจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป

3. ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ (Situational Approach) เป็นการศึกษาที่เน้นการปรับสภาพการนำหรือการปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ลักษณะของการนำก็จะเปลี่ยนแปลงไป แนวคิดนี้จะหารูปแบบการนำที่เหมาะสมและเกิดผลดีในสถานการณ์ต่างๆ

ภาวะผู้นำทั้ง 3 แบบนี้ไม่สามารถอธิบายบุคคลและเหตุการณ์ได้อย่างสมบูรณ์ สำหรับภาวะผู้นำเชิงตัวบุคคล (Trait Approach) คุณลักษณะของผู้นำเรียกว่า Great Man Approach แต่ก็ไม่สามารถจะบอกได้เสมอไปว่าคนที่มีความลักษณะเช่นนี้จะได้เป็นผู้นำ เช่น มีความเชื่อว่าผู้นำต้องตัวใหญ่ พุดเก่ง แต่ก็ยังมีผู้นำหลายคนที่ตัวเล็ก และพุดไม่เก่ง ภาวะผู้นำเชิงตัวบุคคลจึงยังใช้ประโยชน์ไม่ได้มากเท่าที่ควร ส่วนภาวะผู้นำในเชิงพฤติกรรม (Behavioral Approach) เป็นแนวคิดที่ผู้นำแบบใดมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งมักจะคิดว่าผู้นำแบบเผด็จการดีกว่าแบบประชาธิปไตย ผู้นำแบบมุ่งคนจะได้ประโยชน์มากกว่ามุ่งงาน แต่ไม่ว่าจะเป็นภาวะผู้นำแบบไหนก็ไม่ได้มีผลต่อความสำเร็จของงานดังที่คาดหมาย บางครั้งองค์กรต้องการผู้บริหารแบบเผด็จการจึงจะทำให้งานสำเร็จ แต่ก็กล่าวว่าผู้นำเผด็จการไม่ดี ดังนั้น ความดีหรือไม่ดีจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมเสมอไป และภาวะผู้นำในเชิงสถานการณ์ (Situational Approach) ก็ยังมีสถานการณ์ไม่มากและกว้างพอ เช่น ผู้นำมีพฤติกรรมแบบหนึ่งในสถานการณ์อย่างหนึ่งแต่ถ้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่ขัดแย้งกันจะทำอย่างไร แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำในปัจจุบันทั้ง 3 แบบยังคงมีข้อจำกัดหลายอย่าง แต่ก็ยังมีคุณค่าเพราะภาวะผู้นำเก่าเป็นแนวคิดพื้นฐานในการวิเคราะห์ผู้นำและพัฒนาผู้นำในระยะแรก

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์ของผู้เขียนพบว่า ยังมีภาวะผู้นำแบบอื่นอีก ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) ซึ่งเน้นการมีวิสัยทัศน์หรือการสร้างวิสัยทัศน์ของผู้นำ ข้อจำกัดของผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ คือ ผู้นำมักไม่ได้เขียนวิสัยทัศน์เอง และวิสัยทัศน์ที่เขียนไว้มักเป็นเรื่องคาดเดาอนาคตซึ่งไม่มีหลักประกันว่าจะเกิดขึ้นตามนั้นจริง และที่เป็นอยู่ก็มักไม่จริง ในขณะที่ภาวะผู้นำเชิงความสัมพันธ์ที่ดี (Charismatic Leadership) ก็จะประสบความสำเร็จในการบริหารโดยอาศัยความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชา ส่วนภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง (Transformation Leadership) ต้องเริ่มจากการมีเป้าหมายหลักก่อน เพราะการเปลี่ยนแปลงต้องมีแนวชัดเจนในแนวคิดหลักก่อนความยั่งยืน

ภาวะผู้นำใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

สำหรับภาวะผู้นำใหม่ที่ผู้เขียนนำมาวิเคราะห์ในบทความนี้ เป็นภาวะผู้นำใหม่ที่ต้องเผชิญกับความไม่แน่นอน (VUCA) เป็นภาวะผู้นำที่เกี่ยวกับผู้นำในอนาคตที่มีสถานการณ์ของโลกและของสังคมที่คาดการณ์ไม่ได้ (Volatility) อยู่บนความไม่แน่นอน (Uncertainty) มีความซับซ้อนสูง (Complexity) และไม่ชัดเจนพอ (Ambiguity) ทั้งในเชิงความเป็นไปได้และไม่ได้ และสังคมที่เปลี่ยนแปลงเร็วจนคาดการณ์ไม่ทัน โดยมีลักษณะภาวะผู้นำใหม่ 3 แบบ คือ 1. ภาวะผู้นำเชิงฉากรทัศน์ (Scenario Leadership) คือ 1.ภาวะผู้นำเชิงฉากรทัศน์ (Scenario Leadership) 2.ภาวะผู้นำแบบอากาย (Agile Leadership) และ 3.ภาวะผู้นำที่นำโดยไม่นำ (LNL Leadership) (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และนักรบ หมื่นลี, 2561) ผู้เขียนวิเคราะห์และพบว่า สามารถนำหลักการของภาวะผู้นำใหม่ทั้ง 3 แบบ มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงฉากรทัศน์ (Scenario Leadership) เป็นการนำเอาหลักคิดของฉากรทัศน์หรือชุดภาพในอนาคตมาใช้ โดยมีหลักการสำคัญอยู่ 4 ประการ คือ

1.1 การกำหนดเป้าหมาย แล้วเลือกสิ่งที่น่าจะเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) เป้าหมายที่สำคัญคือ การให้ผู้เรียนได้รับการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ปกติ

1.2 จัดทำทางออก 2-3 วิธี และร่วมกันหาวิธีแก้ไขในรูปแบบต่าง ๆ กัน โดยทางออกในการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) คือ การสอน 5 รูปแบบตามนโยบายการจัดการเรียนการสอนของภาครัฐ ซึ่งผู้บริหาร ผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายของสถานศึกษาต้องร่วมกันหารูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน

1.3 ทดลองแล้วแก้ปัญหาหรือลองหาตัวลู่ทางว่าถ้าเหตุการณ์นั้นขึ้นแล้วจะแก้ปัญหาอย่างไร จากประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนในภาคการศึกษาที่ผ่านมา จะทำให้ผู้บริหารได้รู้แล้วว่าเคยจัดการเรียนการสอนรูปแบบใดแล้วเกิดปัญหาอะไรขึ้นบ้าง ในภาคการศึกษาต่อไปก็จะสามารถหารูปแบบการสอนที่เหมาะสมและมีความเสียหายเกิดขึ้นน้อยที่สุด โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นหลัก

1.4 ร่วมกันประเมินว่าแบบใดเหมาะสมที่สุดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วทบทวนฉากรทัศน์นั้นบ่อย ๆ เมื่อจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ แล้ว ผู้บริหารต้องประเมินรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดแล้วใช้รูปแบบนั้นอีกเพื่อให้เกิดความชำนาญ และแก้ไขข้อบกพร่องให้เหลือน้อยที่สุด

ผู้เขียนวิเคราะห์แล้วพบว่า ภาวะผู้นำเชิงฉากรทัศน์นั้นจะประสบความสำเร็จได้ต้องขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงบุคลากรในสถานศึกษาต้องร่วมเป็นผู้นำด้วย ร่วมกันรับผิดชอบ ร่วมกันแก้ปัญหา โดยผลที่ออกมาถือเป็นความสำเร็จร่วมกันของทุกคนในสถานศึกษา ข้อดีของภาวะผู้นำเชิงฉากรทัศน์ คือ มีการกำหนดเป้าหมายที่น่าจะเป็นจริงมากที่สุดแล้วทดลองแก้ปัญหาจะทำให้ได้ผลการปฏิบัติที่เป็นไปได้จริง แต่ก็มีข้อที่ควรระวังคือการทดลองอาจไม่

ประสบความสำเร็จทุกครั้ง ดังนั้น ผู้บริหารต้องมีการเตรียมพร้อมรับมือกับสิ่งที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

2. ภาวะผู้นำแบบอไจล์ (Agile Leadership) เป็นความสามารถของมนุษย์ในการมองเห็น และใช้ประโยชน์กับเหตุการณ์ใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ประกอบด้วย

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรวดเร็วไว้วางใจ สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ทุกด้าน ทั้งเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการผู้เรียนแต่ละคน แล้วยังต้องรอบรู้ในเรื่องเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์ที่ไม่ปกติเช่นนี้ด้วย

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีเป้าหมายชัดเจนว่าจะไปทางไหน ควรระบุเป้าหมายในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ให้ชัดเจนว่าจะจัดการเรียนการสอนรูปแบบใดกับผู้เรียนกลุ่มไหน เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด

2.3 การมีข้อมูลที่พร้อมจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจที่จะจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้เหมาะสม ทั้งข้อมูลจากภายในและภายนอกสถานศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ผู้สอน ข้อมูลผู้ติดเชื้อในชุมชน เป็นต้น

2.4 ผู้บริหารต้องมีการตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อให้ทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา โดยการตัดสินใจนั้นต้องมีหลักการและเหตุผลเพียงพอจึงจะทำให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้เขียนวิเคราะห์แล้วพบว่า ภาวะผู้นำแบบอไจล์เน้นที่การตัดสินใจอย่างรวดเร็ว และต้องมีข้อมูลที่เพียงพอ เป็นข้อดีที่ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการสถานศึกษา และแก้ปัญหาได้อย่างทันทั่วถึง แต่ข้อควรระวังของภาวะผู้นำแบบอไจล์คือ ผู้บริหารต้องมีข้อมูลที่เพียงพอก่อนที่จะตัดสินใจอย่างรวดเร็ว หากมีข้อมูลไม่เพียงพอก็จะทำให้ตัดสินใจผิดพลาด และก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้เรียน

3. ภาวะผู้นำที่นำโดยไม่นำ (LNL Leadership) เหมาะสมที่จะใช้กับสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) เพราะเป็นสภาพการณ์ที่คาดเดาไม่ถูก ไม่แน่นอน และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเกินกว่าที่จะรับรู้ได้ ซึ่งมีหลักการอยู่ 10 ประการ คือ

3.1 การจัดสถานศึกษาให้เล็กลง โดยการแบ่งเป็นหน่วยงานเล็ก ๆ เลือกขนาดของหน่วยงานจากพื้นที่หรือจำนวนคน เป็นหน่วยงานเล็กที่ดูแลตนเองได้ หากต้องยกเลิกหน่วยงานเล็กที่เกิดขึ้นมานี้ก็จะไม่ส่งผลเสียต่อองค์กร

3.2 แต่ละหน่วยงานเล็ก ๆ ที่กระจายออกไปแล้วมีสิทธิตัดสินใจและมีสิทธิที่จะดำเนินการตามเหตุการณ์และปัญหาที่เผชิญได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องรอขออนุญาตจากหน่วยงานกลาง

3.3 กำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาให้ชัดเจนขึ้นจนหน่วยงานต่าง ๆ เข้าใจ และเมื่อกระจายอำนาจและให้สิทธิในการตัดสินใจแล้ว หน่วยงานเหล่านั้นจะต้องเข้าใจเป้าหมายของสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน การดำเนินงานก็จะมีเป้าหมายชัดเจน และเป้าหมายนั้นจะต้องวัดได้ เช่น การกำหนดเป้าหมาย คือ การจัดการเรียนการสอนแบบ on line ให้แก่ผู้เรียนร้อยละ 50 และจัดการเรียนการสอนแบบ on site ร้อยละ 50 เป็นต้น

3.4 การคัดเลือกผู้นำของหน่วยงานย่อยนั้น จะต้องเลือกคนที่มีความเป็นตัวของตัวเอง แล้วทำความเข้าใจในเป้าหมายเดียวกัน เพราะเมื่อกระจายอำนาจไปแล้ว แต่ละหน่วยงานจะกระจายไปตามส่วนต่าง ๆ ของสภาพแวดล้อม ผู้นำต้องเรียนรู้สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ ให้เป็นตัวของตัวเองรับผิดชอบเอง และต้องการให้หน่วยงานของตนเองประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับองค์กรใหญ่ เช่น การแบ่งหน่วยงานย่อยตามที่อยู่อาศัยของผู้เรียน ผู้นำแต่ละพื้นที่ก็จะเข้าใจบริบทของผู้เรียนในสภาพแวดล้อมที่หน่วยงานตั้งอยู่ ทำให้สามารถบริหารงานให้ประสบความสำเร็จในเป้าหมายเดียวกับสถานศึกษา ในรูปแบบการบริหารที่เป็นของตนเอง

3.5 เลือกผู้นำที่ไม่ยึดติด คิดนอกรอบ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง จะต้องตัดสินใจเร็ว ลงมือทำทันที และทำในสิ่งที่ไม่เหมือนคนอื่นทำ จะต้องตัดสินใจในแบบของตนเอง เพราะสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีการเปลี่ยนแปลงเร็วและคาดเดาไม่ได้

3.6 ให้ผู้นำที่เลือกมาทำสิ่งใหม่ ๆ อย่างรอบคอบปัญหาที่จะเกิดขึ้น ควรกำหนดอนาคตได้ด้วยตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ต้องบอกให้ผู้นำในหน่วยงานเล็ก ๆ ทำอะไร แต่ให้เข้าใจว่าผู้นำเหล่านั้นต้องการสิ่งใหม่ที่ดีเหมือนกัน

3.7 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้แนวคิดของชุดภาพอนาคต โดยศึกษาแง่มุมต่าง ๆ ในอนาคต แล้วลองคิดภาพที่ควรจะเป็นในลักษณะใหม่ขึ้นหลาย ๆ ภาพ แล้วให้การตัดสินใจเป็นของหน่วยงานเอง

3.8 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการเสริมพลังอำนาจ เรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา เลือกคนให้เหมาะสมกับงานและส่งเสริม สนับสนุนการทำงานของคนเหล่านั้น ให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพ

3.9 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการเรียนรู้อยู่เสมอ จากการศึกษาสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในกรณีที่เกิดสิ่งที่ไม่คาดฝันขึ้น เช่น ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน on line ควรมีวิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ จากการเรียนรู้สิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว

3.10 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าใจความแตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย ทุกคนต้องเจอกับความไม่แน่นอนของผู้ที่ทำงานร่วมกัน ถ้าใครทำสำเร็จก็ให้ร่วมยินดี แต่ถ้าใครทำไม่สำเร็จก็พร้อมจะช่วยเหลือ ให้อภัย และสุดท้ายเมื่อเกิดอะไรขึ้นก็ต้องยอมรับ

ผู้เขียนวิเคราะห์แล้วพบว่า ภาวะผู้นำที่นำโดยไม่นำ (LNL Leadership) เน้นการทำหน่วยงานให้เล็กลง และเน้นการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นข้อดีของภาวะผู้นำที่นำโดยไม่นำที่จะทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด เหมาะกับการบริหารสถานศึกษาที่มีหลายส่วนงาน แต่ข้อควรระวังของภาวะผู้นำที่นำโดยไม่นำ คือ การเปิดใจยอมรับในการทำงานของผู้อื่น ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และมีความคิดนอกกรอบ ไม่ยึดติดกับวิธีการแก้ปัญหาเดิม ๆ

สรุป

สถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) เป็นสถานการณ์ที่คาดการณ์ไม่ได้ การบริหารจัดการจึงต้องการภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เช่นเดียวกับการบริหารงานของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการจัดการเรียนการสอนแบบคำนึงถึงความปลอดภัยของบุคลากรทุกคนเป็นหลัก ดังนั้น ภาวะผู้นำใหม่ที่ผู้เขียนนำเสนอทั้ง 3 รูปแบบจึงเป็นภาวะผู้นำที่เหมาะสมและสามารถนำมาใช้กับสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ได้ ทั้งภาวะผู้นำเชิงฉันทศน์ ที่เน้นการทำงานร่วมกันตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย จัดทำทางออก 2-3 วิธี ทดลองแล้วแก้ปัญหา และร่วมกันประเมินว่าแบบใดเหมาะสมที่สุดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สำหรับภาวะผู้นำแบบเอาใจจะเน้นการตัดสินใจที่รวดเร็วไวให้ทันกับสถานการณ์ของผู้บริหาร แต่ต้องมีข้อมูลเพียงพอในการตัดสินใจ และภาวะผู้นำใหม่รูปแบบสุดท้ายที่ผู้เขียนเห็นว่ามีความเหมาะสมในการนำมาใช้กับสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) มากที่สุด คือ ภาวะผู้นำที่นำโดยไม่นำ จะเน้นเรื่องการจัดสถานศึกษาให้เล็กลง โดยแบ่งเป็นหน่วยงานเล็ก ๆ ที่สามารถตัดสินใจเองได้ แต่มีเป้าหมายเดียวกัน และเลือกผู้นำที่มีความเป็นตัวของตัวเอง คิดนอกกรอบ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

ภาวะผู้นำใหม่สามารถสร้างขึ้นได้ด้วยการพัฒนาและฝึกฝนตนเองซึ่งอาจต้องใช้เวลา แต่หากผู้บริหารสถานศึกษาเปิดใจยอมรับและเข้าใจรูปแบบภาวะผู้นำใหม่ที่เหมาะสมกับตนเองและสอดคล้องกับสถานการณ์ ก็จะทำให้การบริหารสถานศึกษาภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) เป็นไปตามเป้าหมายและเกิดประโยชน์กับผู้เรียน

บรรณานุกรม

- ปิยะวรรณ ปานโต. (2563). การจัดการเรียนการสอนของไทยภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). สืบค้น 1 ธันวาคม 2564. จาก <https://library.parliament.go.th/th/radioscript/rr2563-jun5>.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ และนักรบ หมื่นลี. (2561). *ความเป็นผู้นำทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2555). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: หจก. ทิพย์วิสุทธิ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แนวทางการเตรียมการเปิดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)*. สืบค้น 1 ธันวาคม 2564. จาก <https://www.kroobannok.com/89479>.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). “*รพว.ศธ.*” *ร่วมระดมสมองบูรณาการการศึกษา ฝ่าวิกฤติการศึกษาช่วงโควิด-19*. สืบค้น 1 ธันวาคม 2564. จาก https://otepc.go.th/th/content_page/item/3446-19-2.html.

**หลักเกณฑ์และวิธีส่งต้นฉบับ “บทความวิจัย” เพื่อลงพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร
ของสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**

1. คำแนะนำทั่วไป

- 1.1 ต้องเป็น “บทความวิจัย” หรือ “บทความวิชาการ” ทางพระพุทธศาสนาหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องในสาขาปรัชญา ศีลศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และสหวิทยาการทางด้านสังคมศาสตร์
- 1.2 ต้องเป็นบทความวิจัยที่ยังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการรอผลการพิจารณาจากวารสารอื่น ๆ
- 1.3 รับผิดชอบบทความวิจัย (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Article) ภาษาไทยเท่านั้น
- 1.3 ต้องเป็นบทความวิจัยที่เขียนตามแบบ (Modeling) ที่กำหนดไว้
- 1.4 บทความวิจัยที่จะได้รับการตีพิมพ์ ต้องผ่านการตรวจสอบและประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องนั้น ถ้ามีการปรับปรุงแก้ไขก็ต้องแก้ไขก่อนจึงจะลงได้
- 1.5 การลงบทความในวารสารของสถาบันวิจัยญาณสังวรหรือไม่นั้นเป็นสิทธิ์ของสถาบันวิจัยญาณสังวร

2. การพิจารณาบทความวิจัยและบทความวิชาการ

- 2.1 กองบรรณาธิการแจ้งให้ผู้ส่งบทความวิจัยและบทความวิชาการทราบ เมื่อได้รับบทความเรียบร้อยแล้ว
- 2.2 กองบรรณาธิการตรวจสอบชื่อเรื่องบทความ รวมไปถึงเนื้อหาของบทความ โดยบทความนั้น ๆ ต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของวารสาร
- 2.3 ในกรณีที่กองบรรณาธิการพิจารณาเห็นชอบรับบทความไว้พิจารณาตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะส่งบทความเพื่อทำการกลั่นกรองต่อไป โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของบทความว่าเหมาะสมหรือไม่ในการตีพิมพ์ โดยใช้วิธีการประเมินแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อของแต่ละฝ่าย (Double Blinded Review)
- 2.4 เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณากลับกรองบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินใจโดยอ้างอิงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒินั้น ว่าควรได้รับการตีพิมพ์ หรือควรส่งกลับไปให้กับผู้ส่งบทความเพื่อแก้ไขก่อนพิจารณาอีกครั้ง หรือจะปฏิเสธการลงตีพิมพ์ในวารสาร
- 2.5 ผู้วิจัยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กองบรรณาธิการกำหนด โดยผู้วิจัยต้องยินยอมให้บรรณาธิการแก้ไขความสมบูรณ์ของบทความก่อนเผยแพร่
- 2.6 การอนุมัติให้ลงตีพิมพ์ได้หรือไม่นั้น บรรณาธิการของวารสารถือเป็นที่สุด

3. การเตรียมบทความต้นฉบับ

- 3.1 เขียนตามแบบ (Modeling) ที่กำหนดไว้ เช่น ใช้กระดาษ A4 พิมพ์เต็มหน้าความยาว 7 – 9 หน้า และกั้นหน้าด้านบนกับด้านซ้าย เท่ากัน 1.5 นิ้ว ส่วนกั้นด้านขวาและด้านล่างเท่ากัน 1 นิ้ว และตารางให้มีขีดเส้นบนและล่างเท่านั้น เป็นต้น
- 3.2 ใช้แบบอักษร TH Sarabun New เท่านั้น

- 3.3 ชื่อเรื่อง และหัวข้อใช้ตัวอักษรขนาด 16 (ตัวหนา) จัดกึ่งกลาง
- 3.4 ชื่อผู้เขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) จัดชิดขวา
- 3.5 ชื่อสังกัดหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัยภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และ Corresponding Author, E-mail: ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ตัวปกติ) จัดชิดซ้าย
- 3.6 หัวข้อ ได้แก่ บทคัดย่อ Abstract ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ บรรณานุกรม / เอกสารอ้างอิง และคำขอบคุณ ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย
- 3.7 ชื่อภาพ ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) ให้ระบุไว้ใต้ภาพ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ภาพ
- 3.8 หลักการอ้างอิงให้ใช้ “ระบบฝังใน” และตัวเลขให้ใช้ “ตัวเลขอารบิก” ที่เป็นสากล
- 3.9 เขียนตามแบบที่กำหนดไว้

4. ส่วนประกอบของบทความ

- 4.1 ชื่อเรื่องบทความ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 4.2 ชื่อผู้แต่งและหน่วยงานที่สังกัด (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 4.3 บทคัดย่อ (Abstract) ความยาวไม่เกิน 250 คำ และคำสำคัญ (Keyword) ระหว่าง 3-5 คำ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 4.4 เนื้อหาบทความวิจัย ควรเป็นการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ข้อค้นพบ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการมาอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน โดยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้
  - 4.4.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย (ความยาวประมาณ 2 ส่วน 3 หน้ากระดาษ A4)
  - 4.4.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
  - 4.4.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย (อย่างน้อย 2 ข้อ)
  - 4.4.4 วิธีดำเนินการวิจัย (ความยาวประมาณ ครึ่งหน้ากระดาษ A4)
  - 4.4.5 ผลการวิจัย (ความยาวประมาณ 2 - 3 หน้ากระดาษ A4)
  - 4.4.6 สรุปผลการวิจัย (ความยาวประมาณ 2 ส่วน 3 หน้ากระดาษ A4)
  - 4.4.7 อภิปรายผลการวิจัย (ความยาวประมาณ 1 ส่วน 3 หน้ากระดาษ A4)
  - 4.4.8 ข้อเสนอแนะ
  - 4.4.9 บรรณานุกรม / เอกสารอ้างอิง (เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิจัยเท่านั้น)
  - 4.4.10 คำขอบคุณ
- 4.5 เนื้อหาบทความวิชาการ ควรมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์อย่างชัดเจน โดยมีการวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องการนำเสนอตามหลักวิชาการ โดยมีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้น ๆ ได้ อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยผู้ส่งบทความแสดงทัศนะทางวิชาการของตนไว้อย่างชัดเจน มีลำดับเนื้อหาและบทสรุปที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน
  - 4.5.1 บทนำ (Introduction) หลักการและเหตุผล (Rationale) หรือความเป็นมาหรือภูมิหลัง (Background) หรือความสำคัญของเรื่องที่เขียน (Justification) วัตถุประสงค์เป็นการเขียนว่าในการ

เขียนบทความในครั้งนี้อาจต้องการให้อ่านให้ทราบเรื่องอะไรบ้าง คำจำกัดความหรือนิยามต่าง ๆ ที่ผู้เขียนเห็นว่าควรระบุไว้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน

4.5.2 เนื้อเรื่อง (Body) การจัดลำดับเนื้อหาสาระ การเรียบเรียงเนื้อหา การวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ การใช้ภาษา วิธีการนำเสนอ

4.5.3 ส่วนสรุป (Conclusions) บทความทางวิชาการที่ดีควรมีการสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ ซึ่งอาจทำในลักษณะที่เป็นการย่อคือ การเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ มาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท

5. การเขียนเอกสารอ้างอิง

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือ หรือ อินเทอร์เน็ตก็ได้ ทั้งนี้ผู้พิมพ์เป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมด ในการเขียนเอกสารอ้างอิงใช้รูปแบบการเขียนอ้างอิงตามรูปแบบของ The American Psychological Association (APA, 6th Edition) โดยเนื้อหาเอกสารอ้างอิงแบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

5.1 การอ้างอิงในเนื้อหา โดยระบุชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ ในกรณีอ้างอิงเนื้อหาโดยตรงหรือเป็นการคัดลอกข้อความบางส่วน ต้องระบุเลขหน้า โดยพิมพ์ต่อท้ายปีพิมพ์ คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) รูปแบบอ้างอิงมี 2 รูปแบบ ดังนี้

5.1.1 (ผู้แต่ง, ปีพิมพ์: เลขหน้า) ไว้ท้ายข้อความที่อ้างอิง เช่น

(วสันต์ ฉายรัศมีกุล, 2561: 16-17)

5.1.2 ผู้แต่ง (ปีพิมพ์: เลขหน้า) กรณีมีการระบุชื่อผู้แต่งในเนื้อหาแล้ว ไม่ต้องระบุไว้ในวงเล็บท้ายข้อความที่อ้างอิงอีก เช่น

วสันต์ ฉายรัศมีกุล (2561: 16) ได้ศึกษาถึง.....

5.2 การอ้างอิงท้ายบทความ โดยระบุชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ โดยรูปแบบอ้างอิงมีดังนี้

การอ้างอิงวารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, เลขของปีที่(เลขของฉบับที่), เลขหน้า.

ตัวอย่าง

วสันต์ ฉายรัศมีกุล. (2561). องค์ประกอบหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดนนทบุรี. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 9(1), 38-48.

การอ้างอิงหนังสือ

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

สุวิมล ติรกานันท์. (2555). การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การอ้างอิงวิทยานิพนธ์และปริญญาานิพนธ์

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (ปริญญาคุชฎบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ชื่อสถาบัน,สถานที่พิมพ์.

ตัวอย่าง

วสันต์ ฉายรัศมีกุล. (2561). ผลของความแตกต่างทางเพศและบุคลิกภาพในผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีต่อเสียงดิจิทัลที่เราอารมณ์ด้านความประทับใจ: การศึกษาเชิงพฤติกรรมและคลื่นไฟฟ้าสมองสัมพันธ์กับเหตุการณ์ (ปริญญาคุชฎบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

การอ้างอิงรายงานการวิจัย

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (รายงานผลการวิจัย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

วสันต์ ฉายรัศมีกุล. (2561). องค์ประกอบหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดนนทบุรี. (รายงานผลการวิจัย). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. สืบค้น วัน เดือน ปี, จาก <http://www.xxxxxxxxxxx>

ตัวอย่าง

สุรัชย์ เลียงบุญเลิศชัย. (2554). จัดระเบียบสำนักงานทนายความ. สืบค้น 21 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.lawyerscouncil.or.th/2011/index.php?name=knowledge>

หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์, วัน เดือน). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์, น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า.

ตัวอย่าง

วรินทร์ ตรีโน. (2554, 28 เมษายน). ห่วงเงินทุนไหลเข้า. มติชน, น. 15.

6. การส่งต้นฉบับ

ให้ส่งบทความวิจัยต้นฉบับทั้งไฟล์ Word และ PDF ผ่านระบบ THAIJO ของวารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/yri> เท่านั้น

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ชื่อ-สกุล ผู้วิจัย¹, ชื่อ-สกุล ผู้วิจัย², ชื่อ-สกุล ผู้วิจัย³ ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ชื่อ-สกุล ภาษาอังกฤษ¹, ชื่อ-สกุล ภาษาอังกฤษ², ชื่อ-สกุล ภาษาอังกฤษ³ ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.....

บทคัดย่อ

ย่อหน้า 0.63 นิ้ว ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ไม่เกิน 250 คำ)

[illegible]

คำสำคัญ : 1. .... 2. .... 3. .... (ระหว่าง 3-5 คำ)

ABSTRACT

ย่อหน้า 0.63 นิ้ว ขนาดตัวอักษร 16 pt.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

1 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาไทย)
 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาอังกฤษ)
 2 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาไทย)
 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาอังกฤษ)
 3 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาไทย)
 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาอังกฤษ)
 Corresponding author; Email: xxxxxxxxxxx (ต้องเป็นอีเมลที่ติดต่อตลอดจนกว่าจะตอบรับการตีพิมพ์บทความ)
 (Received: xxxxxxxxxxx; Revised: xxxxxxxxxxx; Accepted: xxxxxxxxxxx;)

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย (ความยาวประมาณ $\frac{2}{3}$ หน้ากระดาษ A4)

[illegible]

[illegible]

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

[illegible]

ย่อหน้า 0.63 นิ้ว ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ကကက
ကကက
ကက

ย่อหน้า 0.63 นิ้ว ขนาดตัวอักษร 16 pt.

[illegible]

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ชื่อ-สกุล ผู้วิจัย¹, ชื่อ-สกุล ผู้วิจัย², ชื่อ-สกุล ผู้วิจัย³ ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ชื่อ-สกุล ภาษาอังกฤษ¹, ชื่อ-สกุล ภาษาอังกฤษ², ชื่อ-สกุล ภาษาอังกฤษ³ ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.....

บทคัดย่อ

ย่อหน้า 0.63 นิ้ว ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ไม่เกิน 250 คำ)

คำสำคัญ : 1. .... 2. .... 3. .... (อย่างน้อย 3 คำ)

ABSTRACT

ย่อหน้า 0.63 นิ้ว ขนาดตัวอักษร 16 pt.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

1 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาไทย)
 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาอังกฤษ)
 2 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาไทย)
 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาอังกฤษ)
 3 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาไทย)
 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาอังกฤษ)
 Corresponding author; Email: xxxxxxxxxxx (ต้องเป็นอีเมลที่ติดต่อตลอดจนกว่าจะตอบรับการตีพิมพ์บทความ)
 (Received: xxxxxxxxxxx; Revised: xxxxxxxxxxx; Accepted: xxxxxxxxxxx;)

การอ้างอิงหนังสือ

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

สุวิมล ติรกานันท์. (2555). การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การอ้างอิงวิทยานิพนธ์และปริญญาานิพนธ์

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (ปริญญาคุชฎีบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ชื่อสถาบัน, สถานที่พิมพ์.

ตัวอย่าง

วสันต์ ฉายรัศมีกุล. (2561). ผลของความแตกต่างทางเพศและบุคลิกภาพในผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีต่อเสียงดิจิทัลที่เร้าอารมณ์ด้านความประทับใจ: การศึกษาเชิงพฤติกรรมและคลื่นไฟฟ้าสมองสัมพันธ์กับเหตุการณ์ (ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

การอ้างอิงรายงานการวิจัย

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (รายงานผลการวิจัย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

วสันต์ ฉายรัศมีกุล. (2561). องค์ประกอบหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดนนทบุรี. (รายงานผลการวิจัย). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.